

v.m.

Karel Weis:

ČESKÝ JIH
A ŠUMAVA
V PÍSNĚ

Díl 7

25 T 582
73 22. 2/25. 250 -

KAREL WEIS

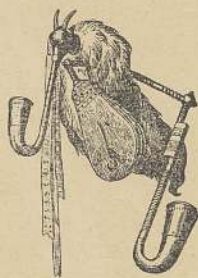
ČESKÝ JIH
A ŠUMAVA V PÍSNÍ

Počtěno na Jihočeské výstavě v Táboře 1929 nejvyšším uznáním:

zlatou medailí s čestným diplomem

DÍL SEDMÝ

BLAŤÁCKÝCH PÍSNÍ NOVÝCH
I NOVĚ ZPRACOVANÝCH
ČÁST PRVNÍ

V PRAZE

NÁKLADEM VLASTNÍM VYDAL KAREL WEIS

Praha-Smíchov, Nábřeží legít 12

VYTISKLA A ROZESÍLÁ PRUMYSLOVÁ TISKÁRNA

Praha VII, Dobrovského 29

Všecka práva, provozovací i rozmnožovací, práva k šíření rozhlasem,
k přenesení na mechanické nástroje a k provozování na takových
nástrojích, jsou vyhrazena. Ochrana zákona platí pro celek
i jednotlivosti díla a vztahuje se i na předcházející svazky.

P 1044/7

9264/62

SVK České Budějovice

2680072766

PAMÁTCE MÉHO DRAHÉHO OTCE

K. W.

JAK JSEM SE DOSTAL NA BLATA

Předmluva k prvnímu vydání Blatáckých písní

(Psáno v listopadu 1897)

Prázdniny, jež trávívám obyčejně v útulné Plané nad Lužnicí, roku 1896 chýlily se ke konci. Chystal jsem se k cestě na Moravu, k níž mi Česká akademie za účelem vyhledávání nových písní lidových povolila malé cestovní stipendium, když tu okolnost zcela nepatrná úplně zvrátila mé předsevzetí a zavedla mne na Blata, kde narazil jsem takorůka na to, co v sesterské zemi našeho království byl bych snad dlouho hledat musil.

Na procházkách tichými planskými lesy vzbudily totiž moji pozornost slabounké, dunivě temné, patrně zda-leka přicházející rány. Řekl jsem si hned: tohle mohou být jen děla; patrně jsou zde někde v okolí manévry. Ale můj krčmář Sikyta mi vysvětlil, že rány přicházejí od Veselí nad Lužnicí, kde je dělostřelecká „šajba“ a kde se „bouchá na ostro“.

To bylo něco pro mne! Z kanónu na ostro vystřelit jsem jakživ neslyšel. To musí být asi něco báječného!

Hned jsem se rozhodl, že si do Veselí zajedu a na to „bouchání“ se podívám.

Aby se mi na cestě nestýskalo, přemluvil jsem svého dobrého přítele, radu zemského soudu Veselého v Táboře, k celodennímu výletu, telegraficky objednal jsem pak ve Veselí povoz a nazítří časně z rána vydali jsme se na cestu.

Ve Veselí čekalo mne příjemné překvapení v osobě ředitele kůru Kulta, mého spolužáka z varhanické školy, který zpraven byv o mém příchodu, ochotně nabídl se mi za průvodce. Kromě toho připojil se k nám medik Schmaus, výborný zpěvák, a učitel Pruner z Tábora.

„Jedete přímo odtud do Prahy?“ prohodil Schmaus, když k večeru vraceli jsme se s „bojiště“ veselského, obtěžkání několika kilovými „trofejemi“, střepinami rozličných granátů, kartáčů a šrapnelů, které jsme po střelbě sesbírali na památku.

„Rád bych, kamaráde, ale musím podniknout ještě malý odskok na Moravu, kde se chci pokusit o vyhledávání národních písní dosud neznámých.“

Schmaus v údivu na mne pohlédl.

„A to musíte až na Moravu? Zůstaňte u nás a přesvědčíte se záhy, že Blata jsou pro sběratele písní nevyčerpateľným zlatým dolem.“

„Není možná. Zde, dvě hodiny drahou od Prahy, že by byly písně, jichž by byl nikdo dosud nezapsal?“

„Ano. Chcete-li, dokáži vám to hned. Zazpívám vám některé a budete hned moci posoudit, zda mám pravdu či ne.“

A vskutku bylo tomu tak. Schmaus mi zpíval a já byl uchvácen. Rozumí se, že jsem na Moravu už nejel. Uspořádat co nejrychleji svoje záležitosti v Plané, dal jsem sbohem své milé zahrádce, tiché, zádumčivé Lužnici, jež tolik přirostla mi k srdci, „přívětivému“ hostinskému Sikytovi i svému ustavičně „zamženému“ pomocníku v rybaření Peterovi a vrátil jsem se do Veselí.

* * *

A tak nastala moje pout' po Blatech.

Z počátku bodří Blatáci nechtěli tomu rozumět, že bych měl za lubem pouze sbírání písní, účel byl jim nepochopitelný, a dokonce se na mne poptávali veselského pana notáře, který ovšem jim věc vysvětlil. Nyní, bohudík, jest již pro mé dílo všeobecné porozumění a na všech stranách přichází se mi ochotně vstříc.

Musím přiznat, že jsem k řešení svého úkolu přistoupil s myslí lehkou, bezstarostnou, zdáloť se mi sbírání

písni pouhým vyražením, pro vyškoleného hudebníka pravou pochoutkou, ukrácením dlouhé chvíle, jímž hodlal jsem si zbytek prázdnin zpříjemnit.

Jaké zklamání! Nevydal jsem se ovšem na cestu jen tak nazdařbůh, přeptal jsem se dříve ve Veselí důkladně na poměry v okolních obcích.

Řeklo se mi: ti a ti v těch a těch vesnicích jsou dobří zpěváci.

Dobrá! Tak vezmeme tu nejbližší.

Přijdeš za parného dne do obce, která je jako po vymření. Nevidíš živé duše, leda několik umouněných, sotva mluvy schopných dětí. Seženeš nějakou babičku, která ti konečně řekne, že hledaný pantáta je v poli tam a tam u lesa.

Jdeš tedy k lesu. Pantáta, statný sedmdesátník, o dřevěné noze, na první pohled starý vojín, dře se v potu tváří u pluhu — zaorává. Předneseš mu svou žádost. Nechápe. Tedy ještě jednou.

„Ah, to my tu tak pěkné písně nemáme — nevím — snad někdo jiný — já už jsem to zpívání pověsil na hřebík — žena mi postonává — není člověku do zpěvu.“

Vymlouváš to starci: „Snad večer při sklenici piva, nebo v jiný den?“ — Objedná tě na neděli. — Ale v neděli je stejně naladěn, začneš znova přemlouvav — výsledek stejný.

Zkusíš to tedy jinde. V Y. prý mají znamenitého zpěváka. Vzhůru tedy.

Je deštivý den, od rána se jen leje, lidé nemohou do pole. Najdeš pantátu v hostinci — je při kuráži, veliká výhoda — nebot Blatáci sami o sobě praví, že zpívat mohou, jen když mají trochu „v hlavě“. Pantáta nedá se dlouho pobízet do zpěvu — chopíš se papíru a tužky — a pantáta spustí: „*Na záblackej hrázi, mezi dubama*“ — s nápěvem čistě vídeňským: „Po Vltavě pláve velkej krokodil...“

Jako když tě studenou vodou poleje. Vysvětluješ. Hlásí se někdo jiný s pravou blatáckou, leč sotva že začal, vskočí do toho pantáta, že to tak není, a v tu chvíli povstane chaos čtyř hlasů — jeden zpívá přes druhého, a tobě nezbyvá nic, než odebrat se s nepořízenou domů.

Za vsí u lesa potkám mladíka s vojenskou čepicí, je to rezervista vracející se ze cvičení, s očima svítícíma. Je vidět, že „užíval“.

Zapřádám s ním hovor. Ptám se, zda je z Y. a vykládám mu účel svého putování. Reservistovi oči ještě více zasvítily.

„Písničky chtějí? Ale tady v Y. nic není, to musejí k nám do B., tam zpívá chasa písničky, že budou koukat. Hektolitr jsme už za ně dostali jednou od Vídeňáka. Nejlepší mají, když přijdou v neděli tak odpoledne, je tam muzika, na mě se lehko doptají a já jich provedu.“

Štasten tisknu vojnovi ruku. V neděli, přibrav si přítele Nováka¹⁾, jenž se sem vypravil za mnou z Prahy, jedu dychtivě do B.

U první hospody ticho. Zastavíme. „Není zde ten chasník, co přišel včera z vojny domů?“

„Ten je v druhé hospodě.“

Dojedeme na náves. Z druhé hospody zaznívá „panská“²⁾ muzika a výskot. Sestoupíme.

„Není zde, prosím vás, ten rezervista, co se včera vrátil z vojny domů?“

„To musej přes dvůr, na pravo, do zahrady; on hraje kuželky.“

Jdu tam. „Můj vojín“ právě přísazuje, oči mu svítí snad více než včera; ani mne nepozoruje. Poklepám mu na rameno. „Což, příteli, co dělají naše písně?“

„Jo, pane, to musejí počkat až do večera; mám „v tom“ dva zlatý a ty musím dostat domů.“

Odvrátím se dopálen a jdu do tančírny. Je natřískána, i před dveřmi stojí namačkány vesnické krásky. Činím pokus dostat se dovnitř, ale proud zkaženého, těžkého, vlhkým prachem nasyceného vzduchu zrazuje mne od mého úmyslu. Jdu do průjezdu, setkávám se s hostinskou a stěžuji si na vojáka a na všechno.

„Panoušku, proč pak nejeli do D.? — tam není chasa tak sprostá jako tady, a tam umějí zpívat. Tady nic.“

„A kde je ten D.?“

„Půl hodinky odtud, vždyt ho vidějí.“

Tedy vzhůru, než se setmí. A teď nastává pravý očistec v podobě polní cesty. Brzy padáme na levo, brzy na pravo, koně klopýtají. Počíná se smrákat a cesta nemá konce. Konečně dorazíme ke vsi. Před námi rybník, a naše „silnice“ se v něm ztrácí. Zarazíme.

¹⁾ Ladislav Novák, pozdější ministr obchodu.

²⁾ Blatáci nazývají obyčejnou vesnickou muziku na rozdíl od dud „panskou“.

„Tak co teď, příteli,“ dím ke kočímu.

„To jsme měli jet druhou stranou od silnice a ne poli; já to tady dobře neznám. — Teď nám nezbývá, než to přejet. — Tak nohy nahoru!“

A náš obojživelný dopravní prostředek unášen vodou pohybuje se k návsi.

Na návsi hejno kluků. I ti jsou dobří, když člověk hledá člověka. Přednáším svoje tužby — po tolikáte již — kluci stojí zaraženi a mačkají čepice, jako by měli špatné svědomí, a já byl sadař. Opakuji otázku, pokud možno ještě srozumitelněji.

„Jo, to je tady starej Pantlička — dudák — ten umí zpívat — však tady jde...“

Ke skupině naší blíží se shrbený stařeček, seschlých tváří, s rozevřenými, bezzubými ústy. Uctivě pozdravuje. Důvěrně vezmu jej pod paží a zvu stařečka beze všech okolků na sklenku veselského.

„Ale musíte zpívat.“

„Já, panoušku, nic neumím, já znám jen ty starodávni, a to voni asi nechtějí.“

„Zlatoušku, nic jiného nechci, než ty starodávni,“ a vítězoslavně vedu si staříka do hospody.

Tentokrát se mi lov skutečně podařil. Pantlička³⁾ zpíval, a za chvíli šenkovna počala se plnit zvědavci, z nichž každý znal nějakou starodávni, tak, že konečný výsledek byl pro mne velmi uspokojivý. Byl to jeden z nejhezčích večerů, které jsem za svého pobytu na Blatech zažil. Zvláště se mi líbil hostinský. Představte si prototyp námořníka, starého, svalnatého, s vyholenými rty i bradou, lalokem, lemovaným až po uši tvrdým, šedivým vousem, bez kabátu, s košilí na širokých prsou rozhalenou. Za úplné tmy vraceli jsme se do Veselí, jinou sice cestou, ale o málo schůdnější. Rybníku jsme však unikli.

* * *

Tím jsem ovšem nevypočítal všechny svízele, s nimiž sběrateli lidových písní jest zápasit. Nechci však tvrdit, že by cesta sběratele protkána byla jen nesnáze; inde zase došel jsem cíle dosti snadně a příjemně. Než takových příhod, jako jsem právě vypravoval, zažije na své pouti každodenně.

Chci pouze ještě říci několik slov o způsobu zapisování písní lidových.

Máš-li píseň zapsanou, nesmíš na úplnou její správnost ještě spoľehnout. Naše lidová píseň se zálibou střídá rytmus dvoudílný s třídílným a naopak; zapsání takové písně není zrovna snadným, neboť přednesena ústy neumělými činí dojem chaotický bez určitého rytmu a nelze hned zjistit, kde oba rytmy se pojí. Několikerými ústy musí projít taková píseň, než získáš správný nápev, úplný a dialekticky přesný její text.⁴⁾ Největší potíž však nastává teprve při zjišťování, to jest srovnávání zapsaných písní s vytištěným již materiálem. Je to práce úmorná, která sběratele na celé týdny činí otrokem knihoven. Se zjišťováním textů to jde — díky výtečné pomůcce dra Zírta⁵⁾ — dosti hladce. Jinak jest ovšem s nápevy. Tu nezbývá než celý obrovský ten materiál projít od písně k písni. Za těchto okolností je skorem těžko s naprostou jistotou hájit originalitu každé jednotlivé

³⁾ Matěj Šamáček, zvaný Pantlička, dudák z Národopisné výstavy známý.

⁴⁾ Mluví zde stále o „sbírání“ nebo „zapisování“ písní. Také prvních pět svazků svého díla „Český jih a Šumava v písní“ označil jsem docela skromně: „zapsal, slovesně a hudebně upravil...“ Tato až přílišná skromnost ukázala se jako nemístná a velice škodlivá. Vyskytlit se lidé, kteří chtěli z mého díla kořistit, poněvadž prý je to „sbírka“ lidových písní, a lidové nápevy prý nejsou zákonem chráněny. Následkem toho musel jsem titul svého díla změnit a znovu prohlašuji: Moje dílo není žádná „sbírka“ lidových písní, a já se nedám snížit na nějakého „sběratele písniček“. Lid o těchto písních ze čtyř pětín nic neví. Už před pětaticeti lety, když jsem po prvé přišel na Blata, žily písně už jen v jednotlivcích a také ne úplně. Nepodařilo se mi na př. tehdy při celé řadě písní dopátrat se úplných textů. Také nápevy znal každý jinak, nebylo tu naprosto žádné jednotnosti, byl to poměrně dosti hrubý materiál, který se mi dostal do rukou a musel jsem jej teprve upravovat, rekonstruovat, ciselovat. Tím jsem teprve přivedl a dosud přivádím písně k životu. Další moje práce na jihu a Šumavě byla pak neskonalé těžší. Vylíčil jsem ji několika větami ve svém „Připomenutí“ v prvním svazku tohoto díla. To co jsem vykonal, co jsem českému národu zachránil (ne „sebral“), mravenčí píli, vytrvalost, obětavost a zvláštní schopnost ve vyhledávání a konservování národních písní, to nedovede nikdo ocenit, ba ani pochopit, kdo mne neviděl právě při práci. A to je úděl můj nejbolestnější.

⁵⁾ „Bibliografický přehled českých národních písní“ dra Zírta je dnes bohužel již zastaralý, neboť jde jen do roku 1894.

⁶⁾ Nikdo se za třicet let nepřihlásil, ač první vydání Blatáckých písní mělo velké nedostatky.

písně, přece však myslím, že předložená sbírka, až na některé nepatrné názvuky, je zcela původní. Aspoň pokud se týče nápěvů jistě. Stalo-li se, že jsem přes svou píli a svědomitost něco přehlédl, prosím, aby to omluveno bylo právě obsáhlostí stávajícího již materiálu. Budu každému povděčen, kdo by nějaké opomenutí zjistil, když mne upozorní.⁶⁾ Rovněž prosím, aby všichni, kdož vědí o starých písních blatáckých, mne na ně upozorňovali. Milerád zajedu si na neděli kamkoli, třeba i do obcí vzdálenějších od Blat, neboť dudáci blatáčtí roznesli své písně po kraji, a jest možná, že písně, které se v okolí udržely, na Blatech upadly v zapomenutí. Také prosím o doplňky textů, pokud snad v mé sbírce nejsou úplně zapsány.

Odevzdávaje první díl své práce veřejnosti, děkuji všem, kdož mi její uskutečnění umožnili, zvláště nakladateli panu Jos. R. Vilímkovi, jenž ochotně převzal uveřejnění sbírky tak obsáhlé a nákladné, dále panu prof. V. J. Duškovi na Král. Vinohradech, jehož cenné rady a pokyny v příčině blatáckého dialektu velice mi byly ku prospěchu, jakož i příteli Ladislavu Novákovi, jenž na mé poslední cestě Blaty byl mi neúnavným a obětavým pomocníkem. – (Opakuji, že toto je předmluva k prvnímu vydání Blatáckých písní z r. 1897.)

Prof. Vavřínek Josef Dušek:

BLATA VELKÁ ČI VESELSKO-SOBĚSLAVSKÁ

Druhá předmluva k prvnímu vydání Blatáckých písní

(Psáno 25. března 1898)

Je to opravdu zajímavý kout naší krásné vlasti — tahle Blata. Povolně vystupující lázy nepatrných návrší zavírají od západu k jihovýchodu se prostírající mělké údolí, jež je všecko vyplněno rašelinou místy do ne-zvěstné hloubky. V ní nacházejí se některé ostrůvky hlinité, které jsou okamžitě k poznání nejen po půdě, nýbrž i po rostlinstvu. Rozsáhlá rašeliniště či *borka* pokryta jsou tvrdými travinami, tmavší zelení se vyznačujícími, které mají hojně anorganických látek, proto jich dobytek ani nežere. Za to ostrůvky jakož i břehy borek jsou velice úrodné, neboť mají množství spodní vláhy a slovou *pšeničnými Blaty*. Tato krajina v ničem nezadá Polabí. Na svazích návrší zvláště od Komárova až ke Kundraticům jsou pozemky méně úrodné a proto nazývají se — *ovesná Blata*. Také je kraj tento chud stromovím, anot v rašelině uloženo je sice množství stromů i kmenů staletých, avšak z nich neroste žádný velikán, ba ani zákrsek.

Jiný zajímavý zjev na Blatech jsou bouřky. Zažil jsem tu jen jednu asi šestihodinnou, ale nepamatuji se, že bych byl kdy poznal v některé krajině hrůznějšího divadla. Tu totiž bouřky krouží nad krajem a hrom bije jako při posledním soudě.

Blata počínají se pod *Mezimostí u Veselí* a jich hranice odtud k *Žišovu, Záluží a Vlastiboři* označena je Bechyňským potokem a vroubena jehličnými lesy. Záluží a Vlastiboř patří k Blatům pouze malou částí pozemků, neboť jsou položeny již na návrší za lesem. Od nich na západ jde hranice přes *Komárov*, z něhož přehlédneš Blata po celé délce až k Veselí — obrázek to v létě, nežli nastaly žně, opravdu roztomilý. Odtud snižuje se hranice ku *Klečatům* a obloučí se v nejúrodnější část (pšeničná Blata) k *Zálší*, v němž je rozsáhlý dvůr a farní kostel, nad ním pak na návrší zdvíhají se *Hartmanice* a městys *Bukovsko* se starobylým kostelem, ve kterém jsou pochováni mnozí hrabata Vratislavové z Mitrovic. Rovnými poli jako stůl přejde se do výstavných vsí *Mažic a Borkovic*, v nichž jsou pěkné statky, dále na lázech jsou *Svíny a Kundratice*. Těmito pokrajními obcemi ohraničena je severozápadní část Blat, mající středisko v *Zálší*.

Odtud k jihu šíří se baňkovitě druhá část, která v sobě zavírá rozlehlé rybníky *Horusický, Bošilecký a Zábalský*. Na ostrůvcích jejich a v rákosí hnízdí na tisíce „káňat“, t. j. racků, již se zároveň s čápy těší na Blatech zvláštní oblibě. Pěkné rozlehlé dědiny jsou *Sedlikovice, Pelejíce, Dinín, Bošilec, Lhota, Ponědrážky a Záblatí*.¹⁾

Blatské vesnice jsou četně obydlené, většinou dobře výstavné, s prostranou vždy návší a rybníkem. Obyvatelstvo je zámožné zvláště na březích rašelinišť, kde je půda nejúrodnější. Dobývá hojně rašelinu na zimu, rýpajíc ji zvláště k tomu upravenými rýči na cihly a tyto pak složí v hranice. Taková hranice zůstane přes celé léto na místě, aby dobře vyschla. Při rýpání třeba opatrnosti, neboť již nejednou zapadl člověk v rašelinné bahno a vícekrát ani mrtvolu nenašli.

Blatáci, jsouce zámožní, rádi dávají synky své studovat a již hezká řada profesorů a doktorů odtud pošla.

Blatský lid je dobře rostlý, spíše prostřední velikosti, ale sporý a svalnatý. Dívky i ženy jsou zdravé a buclaté, pleti bílé, třeba sluncem osmahlé. Modré, živě veselé oči dovedou zvláště při muzice ve svá tenata zaplésti i chladného synka, takže zpívá a skáče jako o svatbě. A umějí zpívat i zvláště o svatbách, kde nebývá hřmotné muziky, nýbrž přichází ke cti dřevo místo plechu. Zpívají i při plechu, ale to již bývá vřava, není-li to „sólo“.

¹⁾ Někdy, ač ne zcela správně počítává se sem i Dráchov, Zlukov a Drahov. — Národopisně není tu ovšem žádného rozdílu.

Jindy bývalo jinak. Ještě před třiceti lety bývaly trouby vzácností a o bubnu se ani při muzice nemluvalo. Tenkrát hrál dudák a s ním housle a klarinet, někdy při vzácnější svatbě celý „štrajch“. A tu byly zpěvy – tak „tenké“, že zatínal člověk dech, a tak krásné, až se srdce smálo. Celá svatba v pěkných krojích se tu rozvíjela a zavíjela, že ti přespolní závistí jen mrkali, a mnohý, dav svému hněvu slovně roucho, dostal na svůj módní kabát tolik, že z něho mnohdy ani rukávu neodnesl. Však měli být Blatáci nač hrdi.

Jsouce zámožní, mohli si doložit. Ty jejich děvice bývaly pyšné a rády se bohatě strojily, však pantáta proto opasek neztratil a truhla taky se nevyprázdnila.

Děvče mělo černé vlasy pěkně přičesané k čelu a k ouškům sdrhnuty zvláštním způsobem v zpod týla a přitaženy ozdobným hřebenem. Přes ně dávána rouška ozdobená krajkou (u vdaných), která těsně přiléhala k hlavě a kryla částečně i čelo. Tělo staženo bylo lajblíkem, aby bylo štíhlejší, který býval soukenný, barevný (modrý) a vyšívaný dracounem nebo penízky zdobený. Prsa z pod něho zakryta bílou košílkou pěkně sdrhnutou a krajkami ohrdlenou. Na krku zářily granátové šňůry nebo perle, a která měla dukáty neb aspoň křížové tolary, připojila je k tomu. Nejnižze ze všeho visíval zlatý nebo stříbrný křížek. Podle těchto ozdob dobře dalo se někdy souditi na bohatou nevěstu. K lokti sahala košílka, ostatek ruky byl volný a osmahlý jako ta růžově višňová tvář.

Sukně bývaly zpravidla z modrého dobrého sukna, vzadu pěkně skládány v tuhé řasy, napřed bez přední půle – „leccos“ – neboť předek byl přikryt bílým fěrtuchem. Sukně byla krátká, aby se neurousala a pak aby bylo viděti pěkné punčochy, bílé nebo barevné na rovných hezky modelovaných nožkách. Však je leností nekřivily, proč by se tedy za ně styděly? Pantoflíky nebo střevíce bývaly prosté. V zimě mívaly soukenné kabátky, obyčejně černé, přilehlé, se širokými u ramen rukávy.

Nejkrásnější však na nich bývaly vždy tři části oděvu: plena, zástěra a šáteček „do ruky“. Kdo si všiml těch krásných plen a zástěr na Národopisné výstavě, postihl, že svědčily o starobylosti a zámožnosti, neboť vyšívány skoro vesměs hedvábím (žlutým, červeným, modrým a zeleným), při čemž užíváno zvláště později i „šmelců“ rozličných barev a drobných penízků. Nejkrásnější jsou ovšem bez těchto příměšků.

Ó jak byla taková dívčice k pomilování, když se jen jen houpala do kostela nebo k muzice, a ne jeden chudý hoch asi tu krásu odsloužil na vojně, o čemž jsou stopy dosud v jejich písních.

Avšak ani hoši a ženáci nechodili jen ledabylo. Od bagančat až k vydrovici bylo viděti Blatáka. Šerkové punčochy na modro barvené svíraly silná lýtka a svíraly se pod koleny v kozinky, pěkně podvazané. Kozinky či praštěnky, hezky žluté, byly široké jako u Hanáka a přitaženy vyšívaným opaskem, v němž ne jeden tolar přestěhoval se z truhlice k muzice. Vesta modrá, soukenná, z níž pyšně nadouvaly se rukávy tenčice (bílé košile), že ani Hanák tak širokých neviděl, přitažené v zápěstí vyšívaným páskem a na rameně rovněž květnaté. Krk zdobil hedvábný šátek. Na cestu ovšem oblékl se dlouhý soukenný kabát, nebo krátký kožich s bobrovým límcem. Pyšná hlava kroutila se pod lesklou vydrovicí neb schořovkou, a chalupník narazil si k uchu alespoň beranici.

Jen ti staří umírnili se v barvách a bohatosti kroje; což s nimi, ženit se již beztoho nebudou!

A jako měli pěkný kroj, nejhezčí v jižních Čechách, tak uměli pěkné věci péci a vařiti, zvláště o svatbách, na nichž ukázal sedlák, co může a co dovede, jako nějaký král o korunovaci. Však, což té selské pýchy vzpomínati, dnes bohužel ani tu nemají čím pechnout a již tak nejedí, nepijí, netancují, nezpívají jako jindy, za to však na nářku neschází. Odložili kroj, zapomínají i starobylé řeči svých otců a mísí se a mizí.

Ta jejich řeč byla kdysi tak měkká jako doudleběstina nad Malší, vždyt je tam po té rovině rybníčnaté jen skok, ale dnes již mnoho ztratila. Slyšíš ještě tu a tam vysloviti *mjilá, pjivo*, nebo uzounce *e – selnice*, nebo *mělký*, ne *mnělký*; slyšíš *on, okno*, ale také již *von, vokno*, rozdílně vyslovují *volať sem* a *volala jsem*, avšak to všecko již jsou jen zbytky z někdejší jazykové význačnosti. Proto ani v písních dnes není a nemůže býti úplné jednotnosti – však jí asi nikdy ani nebylo – čímž vysvětlí se rozličné psaní některých slov. Co však po této stránce schází, to mnohonásobně nahrazují pěkné a starobylé nápěvy.

Byv požádán panem Karlem Weisem o napsání těchto několika črt, svolil jsem tím ochotněji, čím více zamiloval jsem si Blata na své studijní tu cestě. Přál bych, aby tyto písně vzbudily ohlas v srdci každého zpěvumilovného Čecha a našly hojně přátel a citelů.

K. W.

MŮJ DOSLOV K ÚVAZE PROF. DUŠKA

Cetli jste předcházející moji předmluvu „Jak jsem se dostal na Blata“, a zde jste právě přečetli úvahu o Blatech prof. V. J. Duška. Tento prof. Dušek, nyní již dávno zesnulý, byl filolog-dialektik, jenž se mnoho zabýval jihočeským nářečím. Proto jsem se na něho obrátil, když jsem před více než třiceti lety první tři svazky Blatáckých písní připravoval k tisku.

Prof. Dušek moje dílo prohlédl, poučil mne o některých zvlátnostech blatského nářečí, a na moji žádost napsal k mému dílu předmluvu, jak sám praví: „tím ochotněji, čím více zamiloval jsem si Blata na své studijní tu cestě.“

Představte si tudíž ohromné moje překvapení, když jsem teprve loňského roku (1930) při pátrání po pramenech kubatovských dostal od pana Fr. Mir. Čapka v Č. Budějovicích pamětní list z r. 1904 „Památce Kubatově“, v němž prof. Dušek (za sedm let po vydání Blatáckých písní) v článku „Blatáci a jejich řeč“ napsal toto: „Mohli bych ukázati ještě dlouhou řadu písniček, v nichž se tak zpěvně obráží řeč blatského lidu, ale dal jsem jich skoro půl druhého sta z Blat Veselských K. Weisovi s dovolením, aby je vydal jako ‚blatácké písně‘ s uvedením mého jména. Tomuhle závazku sice nedostál, ale písně přece vydal s nápěvy hudebně změněnými pouze pod svým jménem, a tak jsou nyní obecně přístupny; tam odkazují toho, kdo se o zpěv lidu na Blatech zajímá.“*)

To je do nebe volající! To je něco přímo ukrutného! Já se dostal na Blata způsobem v mém vypravování vylíčeným, a jsou tu ještě svědci toho, že Blatácké písně vznikly jen mojí zásluhou a mojí prací. Před tím jsem prof. Duška neznal a byl jsem na něho upozorněn teprve jeho bratrem, holičem v Holešovicích, u něhož jsem se dával holit.

Prof. Dušek nebyl hudebník, nedovedl vůbec zapsat ani napsat nápěv, a poněvadž nedovedl nápěv zapsat, nemohl mi nikdy odevzdat, a také mi nikdy neodevzdal na půl druhého sta (at vlastní či cizí rukou psaných) písní nebo písniček, jejichž nápěvy jsem změnil(!) a vydal pak pod svým jménem! Nemohl mi také dávat nějaké svolení k něčemu, co se jeho netýkalo a k čemu neměl žádného práva.

Prof. Dušek mi po úspěchu Blatáckých písní odevzdal ne na půl druhého sta písní, nýbrž na tisíc textů blatských, k nimž jsem podle jeho přání měl hledat nápěvy, což bych byl s největší radostí a láskou vykonal, a je škoda věčná, že k tomu nedošlo, neboť tehdy se dalo všechno ještě dobře zachránit.

Proč nedošlo k této záchraně? Poněvadž si prof. Dušek — z cizího návodu — všechny texty náhle zase vzal, až asi na 110, které jsou dosud u mne a které jsem ochoten každé povolání nestranné osobnosti kdykoliv předložit.

Co prof. Dušek do zbudovského pamětního listu napsal, je chorobná představa či přelud člověka trpícího vleklým neduhem. Tuto chorobnou představu mohl v Duškovi vypěstovat a živit jen zloduch, jenž po celá desetiletí usiluje o to, aby zničil nejen mne a moji rodinu, ale i celé moje dílo. A tento zloduch, jenž Duška svedl a jenž dosud svádí k nepřátelství proti mně i jiné, mohl by po mé smrti přijít a na základě Duškových slov mne obvinít, že jsem Blatácké písně zpronevěřil. A já přece ve skutečnosti svým objevem Blatáckých písní získal si nesporných a trvalých zásluh, a vyhledávání zapomenutých a ztracených národních zpěvů dal jsem novou vzpruhu a nový směr!

Duškovu tvrzení vyvrací nejlépe vlastní jeho předmluva k mým Blatáckým písním, a jediné proto jsem ji převzal do nového svého díla.

*) Nehezkou příchuť má, že prof. Dušek sedm let mlčel a najednou do příležitostného listu, tištěného pro slavnost odhalení Kubatova pomníku ve vsi Zbudově, tedy do tiskopisu, o kterém mohl předpokládat, že se nikdy do mých rukou nedostane, dovolil si napsat něco tak nehorázného. Patrně na svou předmluvu zapomněl.

František Miroslav Čapek:

BLATA ZBUDOVSKÁ ČI SVOBODNÁ

(Psáno 1930)

*Přisáhám, že naše právo je pravé,
a je-li má přísaha svatá,
Bůh smyje mou krev nevinnou,
která padne na nespravedlivé soudce.*

Blata Zbudovská jsou dnes v užším slova smyslu jednotkou spíše historickou a zemědělskou, v širším smyslu, t. j. etnografickém, etymologickém a zpěvním, jsou pokračováním či součástí Blat Velkých (Veselsko-Soběslavsko-Třeboňských), jsouce odděleny od nich pouze Vltavou.

Národní ráz byl v celém (i západním) blatském území společný, nářečí bylo stejné, až na některé výrazy, na Blatech Velkých neznámé, které sem asi vnikly ze sousedního Doudlebska. Lze ostatně pokládati za pravdu, že dnešní obyvatelé celého toho jihočeského kraje, t. j. Blat Veselských, Blat Zbudovských i Doudlebska, jsou potomci starobylého a kdysi mocného kmene Dúdlebův, se sídlem na hradišti v Doudlebech, jemuž vládla vlastní knížata, naposled mocní Slavníkovci.

Poněvadž povšechný národní ráz Blat je již popsán v článku předešlém, i některých úvahách dalších, chci zde promluvit jen o historii Blat Zbudovských.

První listinný záznam o Blatech Zbudovských objevuje se r. 1509, kdy král Vladislav II. daroval jádro tohoto území, vklíněné mezi panství rožmberské s náčelnou vsí Pašicemi-Plástovicemi, a královské panství hlubocké s kmenovou vsí Zbudovem, Petru z Rožmberka na Krumlově a jeho strýcům.

Před tím bylo toto území, ač bylo državou královského zboží hlubockého, užíváno jako občina sedláky všech okolních vladků. Nikdo jim nečinil překážek. Zmíněným darováním (pánům z Rožmberka) tento starý stav změněn nebyl, neboť — jak záznamy listinné vypravují — *všichni* sedláci užívali Blat „*stejným způsobem*“ i nadále. Toto držebné právo zapsáno však nikde neměli.

Ale také panství krumlovské vlastnictví zapsati si nedalo.

Až teprve po 70 letech, r. 1579, za vlády Viléma z Rožmberka na Krumlově a spřízněných s ním pánů z Hradce Jindřichova na Hluboké, v důsledku zavádění reformy a rušení starých řádů a svobod, měla nastati změna.

Na základě Vladislavova darovacího listu zažádáno o zavtělení práva vlastnického pro panství, na Hlubocku zrušeny různé výsady rázu samosprávného, vymáhány důrazně dávky a roboty, a strojeny různé úklady, což vše vedlo posléze ke společné vzpouře okolních sedláků, kteří, pořádající uprostřed Blat při Zbudově velké protestní schůze — („*sešli se na Blata v počtu asi 700, tu kdež jakés svobodství pravili bejtí*“) — trvali na svých zděděných právech a svobodách.

V čele tohoto odboje stál — podle lidové historie, zpodstatněné různými zápisy — zbudovský sedlák *Kubata*, který byl ale postaven před soud a pro postrach všem na hrdle potrestán. Na událost tu upomínají po celé věky dva starobylé kameny,¹⁾ podnes stojící při potoku Soudném, Blaty protékajícím, a úsloví — *Kubata dal hlavu za Blata* — které již v 18. století v soudních spisech je zaneseno.

Těmito událostmi sporná věc vyřešena nebyla.

Blata k vůli pořádku byla sice do zemských desk zapsána, ale ne jako vlastnictví panského zboží, nýbrž jako *samostatná držebnost*, jejíž užívání, jak z dalších sporů vysvítá, zůstalo i nadále okolním obcím.

Právo to nebylo jim však ani nyní zapsáno, protože té doby nebyli sedláci schopni zemskodeskového držení.

¹⁾ Vyšší z obou kamenů označuje místo, na němž Kubata byl stát, menší označuje místo, k němuž hlava statého byla odplavena proudem vod řinoucích se z oblak za bouře, v zápětí po popravě se rozpoutavší. Lid věří, že někde mezi oběma kameny Kubata odpočívá a střeží Blata.

Tento *neutrální* stav stal se proto předmětem dalších sporů, zejména za éry schwarzenberské, kdy nároky na Blata uplatňovalo panství i obce.

Tyto spory ukončeny teprve po 200 letech tím, že r. 1865–67 sedláci Blata konečně vyhráli, odstoupivše z nich panství hlubockému dobrovolně menší část a uvolivše se zaplatiti část soudních výloh.

Dostalo Blata knihovně připsáno, jako společný obecní statek, těchto devět obcí: Zbudov, Mydlovary, Pištín, Plástovice, Pašice, Sedlec, Lhota, Novosedla a Hlavitce. Uživací právo pak knihovně připsáno *všem* těm občanům, *kteří na výlohy přispěli*, tedy nikoliv jen „starousedlým“ podílníkům.

Zákon z r. 1919, měnící obecní statek v „*kmenové obecní jmění*“ a rušící zásadně všechny tak zvané privileje starousedlých, postihl i Blata.

Posavadní jejich knihovní uživatelé ztotožnění *paušálně* s obyčejnými starousedlíky a práva jejich zrušena.

Poněvadž ale většina jich založila na požiticích z Blat svoje existence, hlavně proslulý chov dobytka, a zánik jejich znamenal hospodářskou pohromu, žádali uživatelé změnu, dovozující právem, že práv svých nabyli *výkupem* a ne automaticky z obyčejného titulu obecního statku.

Ježto ale zákon neznal úchylek a nebyl novelisován, byly důsledky neodvratné.

Blatský lid se vzburil a hrozilo i krveprolití, které odvráceno tím, že zvláštní komise bývalým knihovním poživatelům ponechala k užívání jádro blatských lučin, ostatním občanům pak tolik, kolik pro existenci potřebovali.

Dnes Blata, byvše v minulých desetiletích racionelně zdělávána, jsou nejmírnějším úsekem celého úkrají, v němž vlivem zmíněných okolností, hlavně sporů o rozsah užívání, dostaly *užší rámeček* a ráz *zemědělské jednotky*, vyjádřené plochou 434 jiter, obstoupenou devíti obcemi s kmenovou vsí Zbudovem na Hlubocku.

Tím dřívější širší pojem názvu Blata *zkreslen*. Ve sporných listinách byla uváděna jako Blata Vladislavská, Zbudovská a Svobodná, lidem jsou nazývána též Kubatovská.

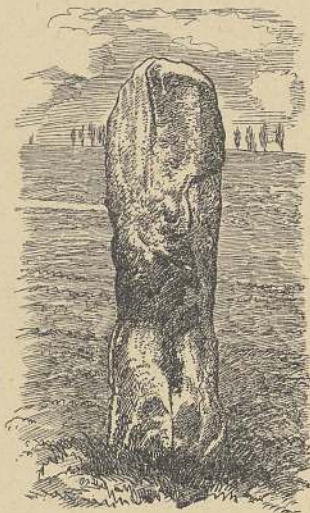
Dnes zdobí je blíže Zbudova krásný, 10 m vysoký Kubatův pomník, r. 1904 za účasti 30.000 lidí slavnostně odhalený. K slavnosti té napsal Adolf Heyduk báseň „Památce Kubaty“, v tomto svazku otištěnou. Pomník nese na čelné straně nápis:

„*Kubata dal hlavu za Blata.*“

Na boční straně má přísahu Kubatovu: „Přisáhám, že naše právo je pravé a je-li má přísaha svatá, Bůh smyje mou krev nevinnou, která padne na nespravedlivé soudce.“

Ve Zbudově je Kubatova škola s reliefem ve štítě.

Rod Kubatův po přeslici žije dosud ve Zbudově i okolí.

K. W.

REBELIE BLATSKÝCH SEDLÁKŮ PROTI ADAMOVI Z HRADCE A LEGENDA O KUBATOVI

(Psáno 1931)

*Kubato, Kubato,
zbudovský sedláče,
když na tě vzpomenem,
srdce nám zapláče...*

Musíme si přiznat, že nestává žádných přímých zápisů o osobě Jakuba Kubaty, rychtáře zbudovského, o jeho vzpouře a popravě. Víme ovšem bezpečně, že r. 1581 ke vzpouře blatského lidu skutečně došlo a že na Hlubokou byl v té době dvakrát volán „podpravní“ mistr ze Soběslavě a jednou z Budějovic. O prvním vypráví nám obšírný koncept listiny pana Adama z Hradce, ze dne 12. dubna 1581, o druhém důchodenské účty panství hlubockého o vydáních na katovskou práci z 25. února, 11. března a 22. dubna téhož roku. Ale o Kubatovi nikde ani zmínky. Postava jeho zůstává nám mlhavou na rozdíl od druhého selského hrdiny Koziny-Sladkého, jenž je postavou historickou.

Legenda o Kubatovi zachovala se nám půl čtvrtá sta let jediné kouzelnou mocí lidového podání a budějovický spisovatel pan František Miroslav Čapek stal se v novější době nejhrošlivějším jejím šířitelem. Historikové přisuzují legendě Kubatovské velmi značnou pravděpodobnost, poněvadž lidové podání v základě shoduje se s dokumentárními náznaky. Pokud se však týče příčiny vzpoury dovozují, že neměla a nemohla mít ráz sporu o vlastnictví Blat, jak legenda dří. Spor sedláků s vrchností v právním smyslu nebyl tehdy ani možný, neboť vrchnosti měly soudní moc v rukou a sedláci poddaní neměli vůbec zákonné schopnosti k vlastnictví nemovitostí. Půda patřila pánům a sedláci byli jen jaksi dědičnými jejími nájemci. Jen svobodníci, a těch bylo pořádku, užívali plného práva vlastnického.

Ale archivář Fr. Teplý, jenž snesl znamenitý materiál o jihočeských sedláčích ve své knize „Příspěvky k dějinám českého zemědělství“, vysvětluje věc takto: „Na královském zboží jako Hluboké považoval se sedlák více méně za svobodníka, po příkladu sousedů-zemanů či manů královských, kteří nerobotujíce, ke hradu měli jen povinnost, v čas všeobecné hotovosti zemské nebo nebezpečí nějakého vpádu dostavití se k obraně zámku, buď pěšky nebo koňmo. Zbytky královských těchto sedláků na Blatech ještě v XV. stol. spravoval rychtář v Pištině. Z této velké rychty povstalo zvýšením populace více rychet — nejposléze až za pánů z Hradce — také rychta Zbudovská. Dřívější zápisní držitelé panství, Pernštejnové a Ungnadové, na selské svobody nesahali; dotekli-li se jich (na př. r. 1512 v mezním sporu o Blata), ustoupili při prvním odporu usedlíků, jejichž volnost dozajista vyrovnala se poloviční svobodě vesnic královských na Volyňsku...“

Podle Fr. Teplého byla to tedy jednak blahovůle královská (do r. 1509), jednak blahovůle pozdějších držitelů panství hlubockého, pánův z Pernštejna a Ungnadů, která sedláky utvrzovala v tom, že jsou na Blatech svobodníky. Podle toho šlo tedy při vzpouře Blatáků spíše o spor majetkový a nikoli jen o právo užitku.

Pokud se však týče sedláka-rebela Kubaty, nenalezl Teplý v archivu jindřichohradeckém, jehož archivářem drahná leta byl, a kde jsou všechna hlubocká akta z dob pánů z Hradce uložena, nic, co by nám legendu kubatovskou mohlo osvítit. Žil sice v l. 1580–1598 ve Zbudově sedlák Kubata (Řehoř), nejposléze jako rychtář, ale ten se těšil veliké přízni pánově i úřednictva (Jiřík Vratislav z Mitrovic, hejman, později regent, u něho spával) a také při prodeji Hluboké jmenován je mezi osobami, které si vrchnost patrně k výhostu vymínila.

„Což tu říci?“ klade otázku archivář Teplý. „Buď byli ve Zbudově Kubatové dva, nebo pro případ Kubatův, pro jehož smrt za selská práva mluví jen pořekadlo, tradice a jistá shoda okolností, třeba hledat doklady na jiné, snad pozdější období a ne na vládu Adama z Hradce...“

Blatské obce patřily tehdy (podle dra Salaby) čtyřem různým pánům: Mydlovary, Novosedla a Pištin, Prášlivá Lhota a Zbudov panu Adamovi z Hradce na Hluboké; Plástovice a Pašice panu Vilémovi z Rožm-

berka na Krumlově; Sedlce p. Petru Vokovi z Rožmberka na Libějicích, a Hlavatce pánům Malovcům na Dřítňi.¹⁾

Půda Blat byla počátkem 16. věku značně močálovitá a tím méněcenná. Vrchnosti se proto o Blata po celá desetiletí nestaraly. Na př. pan Vilém z Rožmberka r. 1541 po požáru zemských desk jevil o Blata, jichž byl jeho rod od r. 1509 zemskodeskovým držitelem, tak malý zájem, že je nedal ani v nově založených deskách znovu intabulovat. Učinil tak teprve r. 1579. Mezi tím sedláci na Blatech po celou tu dobu hospodařili, pásli, půdu zdělávali, aniž by jim v tom kdo činil překážek a tak si na to všecko konečně zvykli, že jim ani nepřipadlo, že by Blata nebyla jejich. A najednou se začala Blata panu Adamovi z Hradce líbit, začal k nim uplatňovat svá práva a — oheň byl na střese.

Pan Adam — podle vypravování archiváře Teplého — nejprve v každém podzimu, jakmile půda umrzla, na rovině do široka i dlouha se rozbíhající zahajoval štvání s hostmi roztodivných jmen a „náci“ (národnosti), že jim písař z obročnice při vydávání ovsa „hostinským koním“ na příjmení trefit nemůže. Tenkrát přicházelo do módy (podle anglického způsobu) štvání na jeleny, lišky, zajíce, pro kterouž panskou kratochvíli zejména rovná poloha kolem Zbudovských Blat nad jiné se hodila . . . Poddaní mlynáři museli k tomu cíli po celý rok chovat a vyživovat chrty i jiné psy (líhavé, slídivé a barváře), sedlákům uloženo nadhánět, selky musely panské holotě (psodům) a myslivcům jídla strojit, při ochozech (obchůzkách lovcího před honem) ložní šaty, jako cíchy a peřiny půjčovat, dětem přikázáno, aby „kde můž“ nabíhaly anebo u koní stály a je hlídaly. A při tom nebylo mnohdy nouze o výprask od myslivců anebo poranění od zvěře . . .

Ani v létě nedalo panstvo z Hluboké lidem na Blatech pokoje. Dámy a jejich kavalerii přijeli na falconerii, sokolnictví, t. j. chytání praectva cvičeným sokolem. Chytalo se všecko od velikosti skřivana až do divoké kachny a husy, zvláště pak koroptve. S jakou vášní tento sport byl tehdy pěstován je vidět z toho, že paní Lucie Otilie Slavatová z Hradce učila se v mládí latinsky jen k vůli tomu, aby mohla číst v originále knihu císařského sokolníka Frydrycha II: *De arte venandi cum avibus* (O umění chytat ptáky — pomocí ptáků).

V té době záleželo mnohé urozence více na vyučení oblíbeného sokola „ke koni“, než na výchově vlastních dětí. (Sokol musel na zavolání přiletět k paní, sedící na koni, a snést se na vztaženou její ruku nebo na bidélko.) Paní Slavatová měla své sokolní cvičiště v Pejčochu u Hradce. Sokolníci či falkonáři (z lat. *falconarius*) měli zlaté časy, skoro jako alchymisti . . .

Nejvíce pobouřil pan Adam sedláky tím, že poručil na Blatech stavět rybníky: Zbudovský, Oblanov, Volešník a jiné, dal povejšovat hrázky, vyvádět celá mřížoví svůdnic (stok). Byla to sice znamenitá práce kolonizační, ale šlo o — selskou půdu, pastvy, louky, ba i o pracně upravená pole, která jim (na př. Nákeřským) rybníci zatopovaly a zbahňovaly.

P. Fr. Teplý k tomu dodává: „Pán tu ujímal očividně půdu, kterou od starodávna si sedláci osvojovali.“

Takové převraty se nemohly ovšem odbýt hladce.

Nápadné je, že se blatští sedláci střetli jen s jedním ze čtyř držitelů Blat, s panem Adamem z Hradce, jenž byl ovšem pánem většiny blatských obcí. Pan Vilém z Rožmberka, jeho ujec, byl jen držitelem Blat při gruntech plástovických a zbudovských. Proti sedlákům nenastupoval, naopak byl prostředníkem mezi nimi a panem Adamem.

Co bylo příčinou, že se Blatáci střetli právě jen s panem Adamem z Hradce? V první řadě byla to asi finanční tíseň, která pana Adama hnala k tomu, aby vytloukal, kde se co dalo.²⁾ Vedl život neobyčejně rozmařilý a nákladný. Stůjtež zde o tom některé podrobnosti z knihy arch. Teplého: Když slečna Anna Alžběta z Hradce, sestra pana Adama, slavila 21. září 1579 svatbu s Oldřichem z Lobkovic, pánem na Kostí, dělo se to za takových útrat a neslýchané slávy, že při počítání položek se hlava točí nad marnotratností zadluženého panstva. Kuchař Achacius postavil svatebním hostům v hodovní síni na zámku v Hradci dva velikánské cukrové stromy, jejichž větve se třásly množstvím ptáčat, rovněž cukrových, a každá ratolest z jemného perníku . . . Z těchto stromů

¹⁾ Jihočeská Blata rozdělena jsou Vltavou ve dvě části: Blata Velká či Veselsko-Soběslavská a Blata Zbudovská či Svobodná. V tomto případě jde o vzpouru Blatáků zbudovských.

²⁾ Již pan Jáchym z Hradce, otec pana Adama, kancléř království českého a pán v politice slavný, byl v největší tísní, když r. 1562 koupil panství Hlubokou s Protivínem za 115.000 kop grošů jáchymovských. Ovšem kupní cenu nezaplatil, poněvadž prodejce, císař Ferdinand I., mu peníz ten byl — dlužen, podle slov národní písně: „jsem-li dlužen, nejsem sám, dlužen je i císař pán.“ — Pan Jáchym, nadělav spoustu dluhů, sešel se světa prazvláštním způsobem. Vraceje se 12. prosince 1565 z Vídně na vánoce do Jindřichova Hradce, proboril se na mostě Vlku a s celou družinou bídně v Dunaji zahynul. (Fr. Teplý.)

pak různé ovoce jako vlašské cukrovinky se pojídalo. K tomu musel hospodář pražského paláce pánů z Hradce, Ondřej Lautrman, všecko potřebné v Praze nakoupit a starého kuchaře i s pomocníky do Hradce týden napřed vypravit... Při přínosu nové paní Hradecké, Kateřiny z Montfortu, 21. září 1574, bylo hostí od outerka do pátku o 153 stolec, čili 1683 urozených osob, čeledi nečítaje... Roku 1591 při návštěvě Rožmberka v Hradci od 20. do 23. srpna u příležitosti svatby Ladislava Berky zase nádherně a nákladně hodováno...

Pana Adama obklopovalo neméně než 150 služebníků, z těch 8–10 vyšších úředníků, 4 urozená pážata. Nescházel ani trpaslík či trpásek, blázen (šašek), jenž pánovi tykal a říkal mu „švagře“ nebo „kmotře“. Šaška i bláznici musel podle tehdejší módy na svém dvoře každý velmož mít. Každý služebník měl ještě nějakého služebníčka, některý až čtyry (Vratislav 3), a ty všechny hradecký pán šatil a dobře vyživoval. Kuchlmistr Kreyczar měl k ruce deset kuchtíků, „čelední“ kuchař Jiřík spokojoval se s pěti. Týdně padlo jen na hradeckou čeledi přes 200 liber masa, kromě ryb, jichž dostal každý do sytosti, a kromě hostin pro přespoucí návštěvníky... I jinak se nešetřilo. Tak dal pan Adam kejklíři, který před ním kejkoval, 5 kop, nějakému Francouzi „za facku“ – nevíme, jestli ji dostal nebo dal – 2 toлары, nýdrantskýmu psu na čtyry botky soukenné 1¹/₂ kopy, školním mendíkům, kteří pana Adama kdesi při obědě vystopovali a přišli cantatum, t. j. zazpívat „salve“ či vilicum, 1 kopu... Tak šel pan Adam z jednoho do druhého... Den co den hostí, přechásto žoviální pan Petr z Rožmberka s celou suitou veselých tovaryšův, páni Švambergové, pan Šternberk z Bechyně, cizinci předpodivných jmen, Oetingenové, Hoyosové, Freydonkové, Streinové... Z rytířů českých zajížděli sem nejvíce: Jan z Říčana, Bohuslav Malovec, Jeronym Hozlaur, starý Častolar... Nikdy nescházeli jesuiti nové koleje hradecké a často tu veršoval Šimon Lomnický... Tu a tam přijel i nejmilejší přítel pana Adama, Hynek z Waldštejna na Brtnici, na milou návštěvu ku svému „Adáškoví“... Zbytky hradeckého jmění tekly proudem... Není divu, že regent (nejvyšší správce panství) nestačil psát a pán podepisovat nové a nové dluhopisy...

Nemyslete ale, že pán měl o úvěr nouzi. Lidé – urození i měšťané – si peníze u něho ukládali a kladli si za čest, když mohli pánovi půjčit. Měšťan, od něhož přímo by pán byl sotva peníze přijal, vyhledal si uroence, a ten anebo jeho manželka dovedli se vlichotit každému velmoži (třeba i Rožmberkovi), že přijal „věno nedospělých dítek, vdovský peníz, sirotčí peníze“ (pod takovými hesly se přinášely) na obyčejný, v zemi obvyklý úrok 5–6% polouletně ex post.³⁾ Představoval tudíž pán z Hradce českému jihu jakousi spořitelnu a záložnu, což však stálo pána těžké peníze, jak je z následujícího vidno: Věřitel si zpravidla přijel do Hradce pro úroky osobně, se syny i služebníky, zarazil do kterékoli městske hostinice, uvelebil se u krčmáře jako doma a jedl a pil co hrdlo ráčilo. Nezastihl-li pána, tím líp, čekal, hledaje zábavy, pitky a souboje. Útraty na hostinci zaplatil dlužník JMt pán – někdy překrutně, neboť tehdejší lidé uměli něco pojíst a popít. Představte si, mnoho-li pán ročně vydal na úrocích při takové spoustě věřitelů.

Kdo z nižší šlechty měl na Hradci kapitál, toho považoval pan Adam za „služebníka“. Ne, že by skutečně sloužil, ale že se měl na pozvání pána ihned dostavit, když tento potřeboval při nějaké svatbě, křtinách, pohřbu, návštěvě ode dvora nebo jiných slavnostech ukázat lesk a slávu svého rodu. Každý ovšem bez odkladu přišel – na útraty pána. Proto při přínosu hraběnky Marie Maxmiliany Hohenzollerovny (podle tehdejšího českého překladu „z Vysokého Zolleru“), choti posledního pána z Hradce, objevilo se r. 1598 na Hluboké přes 400 vybraných jezdců rytířských (ovšem, že vzal otec i syny), sám pan Petr z Rožmberka mladé paní ku počtě přivedl přes 150 „služebníků“. Tak se hospodařilo.⁴⁾

Vraťme se k sedlákům... Dr. Jos. Salaba napsal o vzpouře Blatáků zajímavou studii „Kubata dal hlavu za Blata“⁵⁾ v níž otiskuje tři listiny, které jsou nejdůležitějšími a takřka jedinými písemnými do-

³⁾ Židé směli podle patentu krále Vladislava brát vyšší úrok, až i 25%.

⁴⁾ Když Adam r. 1596 zemřel, vypraven mu pohřeb nesmírným nákladem přes 10.000 kop.

⁵⁾ První historický záznam tohoto rčení vyskytuje se teprve po roce 1750, tedy bezmála 200 let po blatácké rebelii. – Archiv. Fr. Teplý mi píše: „Kubata dal hlavu za Blata“ mohlo vzniknout také přesmyknutím z jiného rčení, vztahujícího se ke Kubatově odhodlanosti „dát hlavu Blata“. Z čehož později snad udělali „dal hlavu za Blata“! Tak se to stává v pověstech lidu. Na př. v Hradci mluví, že rybník Vajgar dostala jedna zámecká paní od města za dar „do kouta“. Jak mohli měšťané něco dát, co nebylo nikdy jejich? Vajgar tvořil podstatnou část hradního opevnění – slul i „hradní rybník“ – nikdy městu nenáležel. R. 1618 ale ve vzpouře ho město ujalo, dva a půl roku drželo a těžko potom po bitvě na Bílé hoře oučty dělalo za prodané ryby! Z čeho tedy ta pověst o darování Vajgaru zámecké paní „do kouta“ povstala? Z ničeho jiného, než že rybník se píše a do XVII. stol. nazývá „Městský“, protože u města leží, na rozdíl těch, které leží dál od města!

klady revolučních událostí tehdejší doby. Je to zmíněný již koncept pana Adama z Hradce, a dva listy císaře Rudolfa II., svědčící pánu na Hradci a na Hluboké. Ke konceptu pan Adam vlastní rukou přičinil přípis a opravy. Otiskují zde k vůli objasnění a pochopení rebelie Blatáků všechny tři listiny.

POSELSTVÍ ADAMA Z HRADCE.

„Léta páně 1581 v středu po Svátosti já Adam z Hradce na Hradci a Hluboké, JMti císaře Římského, Uherského a Českého krále rada a komorník, oznamuji tímto listem všem vuobec, jakožto ty časy držitel panství Hlubockého, podle vkladu do desk zemskejch od nejjasnějšího knížete a pána, pana Ferdinada, voleného Římského císaře, Uherského a Českého krále, etc., jakož v týchž dckách zemských na hradě Pražském v kvaternu větším zápisném bílém léta 1562 v sobotu po svatém Řehoři, G. 7., někdy dobré a slavné paměti urozenému pánu, panu Joachymovi z Hradce a na Hradci, JMCské tajné radě, komorníku a nejvyššímu kanclíři král. Českého, i jeho dědicuom a budoucím to v sobě šíře obsahuje a zavírá. Kderežto statek a panství právem dědickejm když na mne po smrti JMti dobré paměti pana otce mého nejmilejšího připadlo, a, jsouce já jeho v držení a spravování, jakožto pán dědickej, uznal sem, že tíž lidé na témž panství Hlubockém, majíc nějakou milost a obdarování na odoumrtí od někdy dobré paměti urozeného pana Viléma z Pernštejna a na Helfnštejně, nejvyššího hofmistra král. Česk., jemuž datum na Pardubicích v pondělí před sv. Bartolomějem l. etc 1496, a na to i někde rá confirmací a potvrzení od Jich Milostí králuov Českých sobě dané.⁶⁾ A když sem se v takovej statek a panství uvázal, více z milosti, nežli z jakého práva a povinnosti sem jim tolikéž ta odoumrtí k užívání podle předešlého jich obdarování pustil a na to jim také confirmací pod pečeti svou dal.

V tom že se neřádne a s nemalejm ublížením chudejch sirotkuov, na témž panství kdeříž se nacházejí, takže všechny peníze sirotčí za poručníky ve vsech od nich nařízenejmi zůstávají a mnoho pro nerozšafnost a zlej neřád k zmaření svému jsou přicházeli a přicházejí; takže někdeřej poručník množství set kop peněz sirotčích za sebou hotovejch, přijavši je, jmíti měl, a po smrti jeho se za ním nic najíti nemohlo, leč na gruntech jeho. A když prodán byl, sirotci teprva spravedlivosti své (majíc je prve při spolu jmíti) po veruncích⁷⁾ bráti museli a mnohej, když se nedostávalo, i dokonce o spravedlivost svou přišel. Anebo, majíc někdy sirotkuom peníze, když jim propuštěny bejvaly, na hotově klásti, mnoho za nimi pocházeti, nemohouce od nich k svému přijíti, museli a na dle takové spravedlnosti proutráceli. Aneb od nich to dokonce tíž poručníci skupovali, co se vidělo, jim za to dávali. Za kderejmižto příčinami jich toho zlého nepořadu jest mi lidí sirotkuov z téhož panství do 600 osob zběhlo, kdeříž se zase nenavracejí, a ani já, jakožto pán jich dědickej, odběžnýho, co mně po lidech na témž panství na poctivosti zmrhalejch a zběhlejch spravedlivě náleží, sem k tomu přicházeti nemohl. Nad čímž majíc nemalú lítost, jako pán jich dědickej, a i stížnost, i chtěje pro lepší sirotčí a dobrej, náležitý a spravedlivej řád to při těch lidech poddanejch svejch na témž panství Hlubockém jinej řád pro lepší sirotčí učiniti, vydal sem jim regiment a nařízení, podle kderého by se všickni tak spravovati měli pod jistejm a přípustnejm poručením a na hrdle trestáním. Mezi kderejmižto artikuly tento za přední jest byl, aby všechny peníze sirotčí v každěj vesnici aneb na rychtě do jedné truhlice dobře k tomu způsobené a opatřené skládány a chovány byly a od nich aby k tomu klíče na zámku se chovaly; aneb takové peníze sirotčí aby se na zámku při věcech sirotčích skládaly, a rychtáři s konšely aby od takových truhlic s penězi klíče měli. A při držení souduov tu aby každému sirotku, i co kómu spravedlivě po odoumrtí přináleží, na hotovejch penězích z truhlic vydáváno a propuštěno bylo, a mně také, co spravedlivě po lidech na poctivosti zmrhalejch a odběžnejch náleží, vzházeti mohlo. A víceji, jakž týž regiment muoj a nařízení to v sobě šířejí a světleji obsahujíc vysvětlovalo, kderéz jim pod pečeti mou s podepsáním ruky mé vlastní vydáno jest bylo.⁸⁾ Ale tíž lidé poddaní moji, k panství mému Hlubockému náležející, víceji z své urputnosti a nevážnosti, nežli z jaké hodné příčiny a potřeby, ano se jim ode mne v ničemž nikdy žádného skrácení a ublížení nespravedlivě nedálo a nestalo, jsouce proti mně, pánu svému dědickejmu, na vodpor postavili a v tom podle poddanosti povinné v poslušnosti státi nechťeli, chtějíc v takovém nespravedlivém nepořadu v přijímání těch peněz sirotčích na ublížení jich dýle státi a svou vuoli s nimi provozovati. Pro kderoužto příčinu hned z počátku pro takové jich těžké proti mně, pánu

⁶⁾ Králové čeští byli před tím majetníky Blat hlubockých.

⁷⁾ Ve lhůtách, splátkách.

⁸⁾ Zdá se, že nový „regiment“ pána z Hradce zaváděli jeho úředníci příliš náhle a bezohledně a tím lid podráždili. Pan Jirk Jirák Vratislav z Mitrovic, hejtman, tu není asi bez viny.

svému dědičnému, přečinění a neposlušnosti mohl sem jim takové jich obdarování na odoumrtí pobrati, zrušiti a v nic obrátiti i na hrdlech je dáti strestat; ale více v milosti křesťanské a z náchylnosti srdce dobrotivého⁹⁾, nechtěje v ukrutnosti nad lidmi poddanejšími svojimi panovati, je sem v tom snesl a přes to milostivě, dobrotivě, laskavě a otcovsky napomínati dal, i sám vlastně oustně napomínal, předkládajíc jim to, že sobě tu nic k oužitku svému na škodu jich neovbmejšlím a užiti nežádám, než pro dobré sirotčí a budoucí jich potomků řád dobřej a spravedlivej, jakožto na ten čas pán a vrchnost jich od pána Boha vystavená, chtěje tomu, aby pode mnou v dobrém řádu stáli a na potomní časy aby sirotčí věci řádně a spravedlivě beze vsí škody jich řízeny a opatrovány bejtí mohly. Ale ti lidé z své zatvrdilosti a z pouhé nešlechtné spurnosti jsou k tomu nikoli přistoupiti a povoliti nechtěli, nýbrž nad to vejšje jsou proti mně, pánu svému dědičnému, v raddy, v spuntování, v schůzky stupovali, na sebe daně, zbirky, rozličně a nejednou, ukládali a činívali, na raddy jinam se utkali, tudy se mi jako poddaní moji z poslušnosti vytáhnouti chtějíc. Což vida jejich zlé a neústupné předsevzetí (ač chtěje tomu ještě vždy v cestu vkročiti a takové zlé při nich přetrhnouti a jinak v dobřej řád pokojně přivesti), všecky ouřadní osoby a poručníky z téhož panství sem na Třeboni před JMt vysoce u. p. Viléma z Rožmberka a na Českém Krumlově, správci a vladaře domu Rožmberského, JMCský tajný radě a nejvyššího purkrabí Pražského, jakožto pana ujce a otce mého nejmilejšího, obeslati dal¹⁰⁾ a takové jejich proti mně předsevzetí a stížnost svou sem JMti v známost uvedl a JMti se dožádal, že jest jim to opět všecko milostivě a laskavě předložiti na místě mém ráčil, a co tu před sebe proti mně, pánu svému dědičnému berou, v jaké nebezpečnosti s statky i hrdly svojimi se podávají a uvozují a naposledy, veš jim to přijíti a obráceno bejtí muož: to se vším dostatkem bedlivě a rozšafně je jim předkládáno, stíženo od JMti, i pod ztracením hrdel jich všecky schůzky, roty a puntování i na rady jinam proti mně se utkání po ten čas jinam zapovědino bylo a takové nařízení mé spravedlivé pro dobřej řád a lepší sirotčí aby zachovali, tak a nejinak podle nařízení mého se řídili a spravovali. Ale že zlost jejich jakožto lidí nešlechtných a neústupných k jich zlému předsevzetí proti mně se zatvrdila a žádným dobřejm napomenutím nechtíc bejtí proměněna, z zlého vždy v horší blud vstupujíc, všecka ta dobrodiní má a předkládání sobě zlehčivše: maje se podle poručení mého soud sirotčí držeti a oni se podle mého nařízení při něm náležitě řídit, spravovati, a tak zachovati, *tomu jsou se protivili v velikém počtu jich přes 700 osob vyzdvihli a na Blata, tu kdež nějaké svobodství pravili bejtí, sešli, a radu a spuntování proti mně mezi sebou učinivše*, na tom se snesli, na císaře Římského, jakožto v ty časy krále Českého a pána nás všech nejmilostivějšího, jakoby se jim ode mne nějaké ublížení a skrácení na spravedlivostech jich dalo, to aby vznesli.¹¹⁾ A mezitím i někdeří proti mně tak pozdvihli, když jsem je obeslal, aby ke mně nechodili, jim poroučeli. *A potom po druhé do několik set osob jsou se do města Písku sešli*, tu proti mně též rady drželi, zbirku z sebe svolivši učinili, posly mezi sebou vybravě, jich drahněj počet do Prahy vypravili, JMCský suplikovali, v znamenitej pokřik mne mezi lidmi dali, jako bych s nimi nespravedlivě a tyrancky nakládal; a vo ujmě své vlastní svévolně se v Praze dosti dlouhěj čas zdržovali. A, nemohouce jmíti od JMCské jakožto krále Českého, pána nás všech nejmilostivějšího, proti mně u věci spravedlivé, proti které jsou se zasadili, žádného obhájení, ani od jinejch dobřejch pánů a lidí fedrunku: s jistejm od JMCské skrze pana Vratislava z Pernštejna, nejvyššího kanclíře král. Českého, předložením a, čeho sou se tu proti mně neslušného dopustili, jim oznámení, s tím jsou se zase domů navrátiti museli.

⁹⁾ Žerotín píše o Adamovi ve svém dopise k Jiříku Tschernemblovi (r. 1610): „Někdejší kancléř český Adam . . . jakéhosi prosebníka, jenž k němu s žádostí poslán byl, od sebe nevypravil až po roce, když konečně ubohý na kolena před ním poklesnuv za propuštění žádal a téhož dosáhl“ . . . Archivář Teplý k tomu dodává: „Než by ho byl hned vyslyšel, radš ho živil a kam jel s sebou vodil. Někdy za ním se táhl zástup prosebníkův. Zvláštní to lenivá povaha, již vysvětliti lze těžkou nemocí (dnou), která na jeho životě od mládí hlodala, až konečně choditi nemohl a jen v ‚senftu‘ trakači se nositi dával . . .“ Přes to všecko musíme si při čtení spisu archiváře Teplého říci, že pan Adam konal mnoho dobrodiní, jak je ze spisů panství hlubockého i hradeckého zřejmo. Fr. Teplý líčí Adama jako muže dobromyslného. Kdo je tedy po pravdě odpověden za popravu blatských sedláků?

¹⁰⁾ V Březanově životopise Viléma z Rožmberka není při roku 1581 žádné zmínky o vzpouře Blatáků a o prostřednictví pana Viléma. To se dá vysvětlit tím, že Březan sepisoval životopisy Rožmberků jen z listin, které měl v archivech rožmberských po ruce. Listiny o vzpouře Blatáků byly však na Hluboké nebo na Hradci.

¹¹⁾ Dr. Salaba uvádí, že sedlákům blatským nepřislušelo apelační právo ke koruně, která od r. 1509 neměla s hlubockým panstvím co činit, a že právníci písečtí z neznalosti věci špatně sedlákům radili a tím je přivedli do neštěstí.

I maje taková jich nemalá a znamenitá proti mně přečinění a veliké příčiny sobě dané, abych je podle provinení jich spravedlivě strestati dal, jakožto na zlé a nešlechtné i neposlušné buřiče zemské náleží, sa k tomu od dobrehch lidí, pánuov a přáteluov svejch, spravedlivě radou jich napomenut: je sem před sebe na zámek Hlubokou obeslati, jim přečinění jejich všecko, a čeho se tu proti mně dopustili, sem předložiti rozkázal. A sa nad jejich tak velikém přečinění znamenitě stížen, *je sem na hrdle strestati umínil a na někderejch té věci začátek učiniti poručil.*¹²⁾ Ale viděvši tíž lidé takovej svuoj velikej pád a co jim zlého nastává poznávše, a čeho jsou se proti mně, pánu svému dědičnému, dopustili, uváživše: teprva se na milost podali a za milost a odpuštění takového jich přečinění velice žádajíc, pro pána Boha a jeho božské milosrdenství prosili, ke všemu poslušně a poddaně že přistupují, v tom se rádi, věrně a poddaně chovati chtějí, nikda více takového přečinění na časy přítomné ani budoucí že se nedopustí, svuoj hřích a přečinění proti mně, pánu svému, že znají, jeho litují a více nic, než milosti a milosrdenství ode mne, pána svého, že užiti žádají.¹³⁾

Na kderěžto jich ponížené prosby a JMCské, jakožto krále Českého, pána svého nejmilostivějšího, za ně přední milostivou přímluvu a i jinejch dobrehch a poctivejch lidí, v ty časy přítomnejch, žádosti a přímluvy se ohlídně, a jsouce víceji nakloněn z lítosti k milosrdenství nad jich pádem, jakožto nad lidmi, kdeříž též k neštěstí a k páduom jako i jiní podání jsou, nežli k spravedlivému jejich proti mně provinění a zasloužilého strestání; *a nemaje žádné libosti v lidské krvi se dáti kochati*, obměkčen jsa jich poníženými prosbami a za ně přímluvami, aby v potomních časech oni i budoucí jich to poznati mohli, že víceji v dobrotivosti a milosti moc a správu, jakožto vrchnost jich křestanská, nad nimi držím, nežli podle provinění a zasloužení jich je spravuji a řídím, aby oni také budoucně i s budoucími potomky svými, majíc toto mé dobrodiní v své paměti, ke mně pánu svému dědičnému, k dědicuom a budoucím potomkuom mejm se tím v lásce chovati mohli a zachovávali: jich takové provinění proti mně milostivě sem odpustil a odpouštím, takže jich při hrdle jejich a statcích i při tom odoumrtí, kderé na ně připadají, podle obdarování jich předešlého, kderěžto ode mne stvrzené pod pečeti mou mají, zanechávám a pozůstavuji, tak jakž též mé nařízení a správa jim ode mne vydaná pod pečeti mou vlastní, kderýž jest datum na zámku Hradci N. (sic), to vše v sobě šíře obsahujíc, zavírá.

A na památku budoucí jejich takového velikého proti mně, pánu svému dědičnému, provinění, k vejstraže jim nejím lidem a potomkuom jejich za takovej hřích sem jim pokutu tuto budoucně a věčně uložil : . . .“

Následuje vypsání tuhých robotních pokut, které Blatáci museli vykonávat o senoseči a žních u šesti dvorů hlubockých a tří protivínských . . . Pak poselství pokračuje :

„A jestliže by pak kdo po tento čas a den proti tomuto zápisu mému a jistému mezi mnou a nimi v to spokojení a srovnání co jiného před sebe vzal a učinil a proti vrchnosti své se v čem tom nejmenším na odpor postavil, buď se sám pozdvíhl, aneb jiné pozdvihovati a jim raditi chtěl a tomu všemu, več jsou se teď uvolili, dosti činiti nechtěl a nechtěli: ten každej i ti všickni mezi těmi obcemi na všem panství mém od žádného trpění bejti nemají, ani to na ně od rychtáře, konšeluov a jinejch všech obecních lidí zatajeno bejti nemá, nýbrž ten každej, aneb takový mají hned vrchnosti oznámení a do vězení připravení a jako zrádci a nezdržitelé svejch přípovědí a rušitelé obecního dobrého a pokoje a buřiči zeměští mají podle svého předešlého i budoucího přečinění na hrdle ihned beze všeho prodlévání strestání bejti. A kdo by, o tom věda, jich nepronesl a jim v tom čem nápomocen byl, anebo je fedroval a přechovával, ten má a bude povinen v touž pokutu upadnouti a takové trestání jako i oni sněsti a beze vší milosti trpěti a podniknouti. A to pro lepší toho budoucí pamět já s počátku psaný Adam z Hradce na Hradci a Hluboké poručil sem k tomuto zápisu a listu mému pečeti mou vlastní přivěsiti a poprosil sem urozených vladyk A. B. C. (sic).

Kderežto list vždycky na zámku mém Hlubocký při rejstrách urburních zůstati má, jehož jest datum na zámku Hluboké léta a dne vrchupsaného“ . . .

Naproti této listině stojí dva listy, které císař Rudolf psal ve věci sedláků blatských panu Adamovi z Hradce.

¹²⁾ Dr. Salaba tu přičiňuje poznámku: Kubata byl popraven tedy před 12. dubnem, t. j. asi při druhé návštěvě katově na Hluboké, 11. března 1581. V privilejiích daných Lišovským 6. ledna 1582 přiznává Adam, že „někteří“ na hrdlech a jiní jináč k výstraže budoucí jiným jsou ztrestání“. (Fr. Teplý.)

¹³⁾ Blatáci se drželi statečně a nepodrobili se ani, když jim bylo pohroženo katem, ba ani když katův meč po dvakráte mezi nimi řádil. Teprve asi při třetí exekuci, kdy Kubata byl již mrtev a kdy patrně i jiní z předáků byli postínáni a nebylo tu již nikoho, kdo by lid vedl, nezbylo Blatákům než se vydat na milost a nemilost.

RUDOLFŮV LIST PRVÝ.

Rudolf II., z Boží milosti volený Římský císař, pro všechny časy rozmnožitel říše, a Uherský, Český král etc.

„Urozený věrný náš milý! Vědět dávat, že jsou tyto minulý dni někteří poddaní tvoji, k panství Hlubockému náležející, k Nám sem se vypravili, *skrze příležitosti supplikací oznamující, že by se jim proti svobodám a obdarováním, kteréž sobě od předešlých pánuov svých nadané a od někdy předkuov našich, králuov Českých, též také od Nás potvrzené mají, nemalé ublížení diti mělo*, prosíce nás poníženě, abychom se k tobě za ně, aby při takovýchto svobodách svých pokojně zanechání a zuostavení býti mohli, milostivě přimluvíti ráčili.

I ačkoliv o tom smejšleti neráčíme, aby ty dotčeným poddaným svejm mimo slušné a náležité jaké ublížení činiti dopouštěl: však, pokudž by vždy něco toho býti chtělo, *milostivě se k tobě za ně přimlouvati ráčíme*, o tobě nepochybujíc, že to nařídíš a opatříš, *aby dotčení chudí lidé poddaní proti takovým privilegiiim a obdarováním netoliko stěžování nebyli, něbrž že nad nimi, aby při tom, jakž od starodávna bejvalo, zuostavení a ochránění byli, skuteční ruku držeti a jim to, že jsou v té příčině k Nám utekli, laskavě vážiti budeš.*¹⁴⁾ Což My tobě milostivě spomínati ráčíme.“

Dán na hradě Našem Pražském v středu po neděli postní Judica, leta etc. LXXXI a království Našich, Římského šestého, Uherského VIII a Českého šestého.

Rudolf m. p.

Wr. a Pernstein, Supr. Regni Boemiae Cancellarius mp.

Ad mandatum S.
Caesae Majestatis proprium

A tergo: Urozenému Adamovi z Hradce na Hradci a Hluboké, komorníku našemu, věrnému milému.

(Adam z Hradce k tomu vlastnoručně poznamenal: „Hlubocké věci o sedláky, kteří mi se zprotivili léta 1581.“)

RUDOLFŮV LIST DRUHÝ.

Rudolf II., z Boží milosti volený Římský císař, pro všechny časy rozmnožitel říše, a Uherský, Český král etc.

„Urozený, věrný náš milý! Jakú jsou Nám opět ti chudí lidé, poddaní tvoji, k panství Hlubockému náležející, v nemalé stížnosti své supplikací podali, tu tobě pro vyrozumění poníženým prosbám jich posílati ráčíme. I poněvač jsme předešle tobě o též chudé lidi psaní naše císařské učiniti ráčili, protož i ještě za slušné uznávati ráčíme, aby tíž chudí lidé tou měrou, pokudž by tak bylo, jakž jsme zpraveni, mimo náležitě ani *proto, že se k Nám v potřebách a v stížnostech svých utíkají, ztěžování nebyli*, ani My o to dále zaneprázdnění býti neráčili.“¹⁵⁾

Dán na hradě Našem Pražském v sobotu po sv. Marku evangelistu Páně, letha etc. osmdesátého prvního a království Našich, Římského šestého, Uherského VIII a Českého šestého.

Rudolf mp.

Wr. a Pernstein, S. R. B. Cancellarius mp.

Ad mandatum S. Caes. Majestatis proprium
Han. Hiesslerle mp.

(Orig. na papíře s přitisknutou menší král. pečeti.)

¹⁴⁾ Zde je třeba po pravdě říci, že Adam z Hradce nebyl povinen zachovávat privileje, vydané předchozími držiteli Hluboké. Privilej vázala jen toho, kdo ji vydal. Nástupce jeho už měl volné ruce. Obyčejně ale nástupci za peníze („sbírku“) staré privileje potvrzovali. — Tento list Rudolfův přišel již po popravách vykonaných 25. února a 11. března, tedy pozdě. Nezabránil však ani exekucím pravděpodobně vykonaným 22. dubna, tedy za pět neděl potom. To se stalo snad liknavostí císařské kanceláře.

¹⁵⁾ Tento list byl napsán 29. dubna, tedy až za týden po pravděpodobné třetí exekuci na Hluboké a po psání obrany pana Adama (ze dne 12. dubna 1581). Je podivné, že se pan Adam ve své obraně na přimluvu císařovu odvolává.

Z toho všeho vysvítá, že pan Adam z Hradce povídá ve svém listě něco jiného, než co asi v Praze přednesla a předložila deputace Blatáků císaři Rudolfovi. Pan Adam připouští, že „tíž lidé na panství hlubockém měli nějakou milost a obdarování na odumrtí od pana Viléma z Pernštejna¹⁶⁾ i někdejší confirmaci a potvrzení od Jich Milostí kráľuov Českéjch,“ a hned dodává, že jim „tolikéz ta odumrtí k užívání podle předešlého jich obdarování pustil“.

Co to bylo, ta odumrtí? Bylo to právo dědické. Vrchnost měla právo po sedlákovi dědit. Poddaný sedlák neměl právo svobodného kšaftu, t. j. on neměl právo posledním pořízením odkázat grunt komu by chtěl, poněvadž ve skutečnosti grunt nebyl jeho, nýbrž vrchnosti. Zemřel-li bez rodiny, spadla celá jeho movitá i nemovitá pozůstalost na vrchnost. Zemřel-li ženat, ale bezdětek, dostala vdova jen polovic pozůstalosti, ostatní připadlo zase vrchnosti, i pozůstalost po zemřelých dětech připadla vrchnosti. A takových a podobných výsad panských bylo více. Jedním slovem: poddaný sedlák nesměl ani odkazovat ani dědit. Vrchnost pak po smrti sedlákově postoupila díl na ni spadnuvší za jistý poplatek příbuzným zemřelého anebo jiným uchazečům. Z takových převodů plynul ovšem vrchnosti jistý důchod. Vrchnosti ale povolovaly sedlákům i celým vesnicím, aby si odumrtí vykupovali. Za takový výkup dostali pak sedláci odumrtí privilej, t. j. právo svobodného kšaftu i dědictví, ovšem jen pro lidi poddané příslušné vrchnosti. Každý nový vlastník dominia mohl ovšem takovou privilej zrušit a za obnovení její dát si vyplatit nové výkupné.

K vůli odumrtí se tedy Blatáci se svým „dědičným pánem“ nestřetli, když jim povolil dřívější výhody. K vůli čemu se tedy střetli? Pan Adam píše ve svém listě: „... vydal sem jim regiment a nařízení, podle kterého by se všickni tak spravovati měli pod jistěm přípustněm poručením a na hrdle trestáním. Mezi kderejmižto artikuly tento za přední jest byl: aby všeckny peníze sirotčí v každé vesnici aneb na rychtě do jedné truhlice dobře k tomu způsobené a opatřené skládány a chovány byly a od nich aby k tomu klíče na zámku se chovaly...“¹⁷⁾

Tak k vůli tomuhle že vzplanula rebelie, která stála několik životů a vedla k tužšímu ještě porobení chudého selského lidu? To není k víře!¹⁸⁾ Vždyť tu šlo jen o věc několika rychtářů a konšelů, po případech poručníků. Tomu bude asi poněkud jinak, neboť pan Adam píše: „mezi kderejmižto artikuly tento za přední jest byl...“ Tak ono těch artikulů bylo tedy víc! V tom je tady háček! Ale pan Adam se o těch ostatních artikulích nezmiňuje! Patrně jimi rušil staré privileje a svobody o kterých píše císař Rudolf. Pan Adam se drží křečovitě jen artikulu o sirotčích penězích a Blatáky snižuje líčením, jakoby byli zloději okrádající vlastní své sirotky. Pan Adam jistě dobře věděl o jaké svobody jde, když napsal, že se Blatáci zdvihli počtem přes 700 osob a šli na Blata, „tu kdež nějaké svobodství pravili bejtí.“¹⁹⁾ Věděl o těch privilejích a svobodách císař, jak by o nich nevěděl pan Adam, „dědičný pán“ Blatáků.

V čem spočívaly „svobody“ tehdejšího selského lidu? V různých právech, které vrchnosti udělovaly sedlákům milostí anebo za poplatky. Byly to (podle dra Salaby) zejména: jmenované již právo odumrtí, právo pastvy, sekání dříví v lesích, honitby, rybolovu a spoluužívání rybníků, vedení a užívání vody, právo krčmářské a různé vedlejší požitky na poli, rybníce, na lukách, v lese atd. Osвобоzení od roboty nebo dokonce od poddanství mělo jen málo jednotlivců. (Tak bylo na jihu. Na Šumavě však veškeré obyvatelstvo devíti kráľovských rychet těšilo se svobodě za to, že hájilo zemské hranice.)

Císař Rudolf neuvádí ve svých listech jmenovitě výsady, svobody a obdarování, jichž se Blatáci vůči panu Adamovi dovolávali, pan Adam sám pak úmyslně o nich mlčí a nikde jinde se o tom nic nezachovalo. Doklady se během doby asi ztratily anebo snad byly úmyslně odstraněny. Také jméno Kubaty-rebela, ani kteréhokoli jiného z popravených se nám v listinách nezachovalo. Což ostatně záleželo na jméně sťatého sedláka — „zemského buřiče“?²⁰⁾ Spíše šlo o to, aby jméno jeho bylo z dějin jihočeského selského lidu navždy vyhlazeno.

Ubozí Blatáci! Neblaze to tehdy pro ně skončilo. Ale památka na statečný jejich odboj zůstane nám pro všechny časy světlou a příkladnou.

¹⁶⁾ Jak již uvedeno: ze dne 22. srpna 1496.

¹⁷⁾ „Protismyslnosti“ selské na Blatech trvaly dále i po r. 1581, neboť Jiřík Vratislav r. 1584 některé „tvrdošijné a zlotřilé poručníky“ do věže vstrčiti poručil.

¹⁸⁾ „I je!“ připsal do mého rukopisu archiv. Teplý. „Zpronevěra peněz se trestala tehdy smrtí!“

¹⁹⁾ Listina jeho nese ráz poselství k veřejnosti: lidu na ostrach, úřadům a císaři na vysvětlení a vlastním úředníkům na směrné poučení. Zlehčováním Blatáků a stavěním jich ve špatné světlo snažil se patrně pan Adam omluvit a ospravedlnit exekuce na nich vykonané.

²⁰⁾ Písaři panští psali podobného „lotr“! (Fr. Teplý.)

K. W.

K NOVÉMU ZPRACOVÁNÍ BLATÁCKÝCH PÍSNÍ

(Psáno o vánocích 1931)

Blatácké písně, které jsem vydal před třiceti lety, byly vzaty výhradně jen z Blat Veselsko-Soběslavských. Tehdy se o Blatech Zbudovských vůbec nemluvilo. Teprve v posledních letech vzbudila tato Blata můj zájem, když mne pan MUDr. Hála s chotí ve Zdíkově upozornili, že i Zbudovští mají pěkné písně, které čekají na zachránění, jehož si plně zaslouží. Když mi to potvrdil pan vl. rada Pecka a spisovatel pan F. M. Čapek, zaslavše mi některé ukázky, vypravil jsem se do Č. Budějovic a odtud jsem podnikl zájezd do některých obcí na Blatech Zbudovských. Výsledek byl ten, že jsem se rozhodl v novém vydání Blatáckých písní spojit oboje Blata, poněvadž národopisně – jak jste zde již četli – není tu žádného rozdílu. Jen děje Blat Zbudovských liší se od klidných Blat Veselsko-Soběslavských svojí rušností a jímavou tragikou.

To, co je nyní shrnuto v sedmém, osmém a devátém svazku, označil jsem jako „Blatácké písně nové a nově zpracované“. Tím není však řečeno, že by blatácké písně byly soustředěny jen v těchto třech svazcích. Písně blatácké tvoří, jak je každému zjevno, nejpodstatnější část celého mého díla.

První vydání Blatáckých písní obsahovalo 152 čísel, z nichž jsem nyní některé písně vypustil jako nepravé a nehodnotné, a ostatní rozdělil jsem na tři svazky, doplniv je hojně novými, namnoze velmi cennými zpěvy. Co zůstalo starého, je docela nově zpracováno, podle dodatečných, s nezlomnou horlivostí těžce po tolika letech získaných zjištění. Zejména však hudebně propracoval jsem písně nyní tak, že tu po většině nelze mluvit o nějaké „harmonisaci“ nebo „přívodu“. Jsou to z velké části spíše skladby tvořené na daná témata, nikoli tedy „sebrané“ a „upravené“ písně. Harmonisace v běžném smyslu je mi hříčkou, k tomu bych nepotřeboval kolik let svého života.

Novotou při Blatáckých i všech ostatních písních tohoto díla jsou národopisné, dějepisné, místopisné i přírodopisné výklady. Vždy mne vábilo zjišťovat vznik, původ a význam písně. Kde mi slova dala k tomu sebe menší podnět, šel jsem houževnatě za věcí. Výsledky mezi lidem zjistil jsem národopisné doklady, kterých nikde jinde nenaleznete. Dějepisně snesl jsem tu nemálo látky, dokumentárně ověřené, namnoze dosud naprosto neznámé a pro Jihočechy, zejména pak Blatáky, zajímavé a poučné.

Další novotou je obrazová část. V prvních pěti svazcích musel jsem se z důvodů hmotných omezit větším dílem na reprodukce obrazů, uveřejněných již v různých publikacích, jejichž vydavatelé ochotně mi zapůjčili štočky.¹⁾ V dalších svazcích však tento postup nebyl již možný pro nedostatek vhodných obrazů. Musel jsem se tedy ohlížet po „způsobilém“ malíři. A tu moje zraky utkvěly na mistru Václavu Malém, znamenitém malíři Chodska, moravského Slovácka a jižních Čech. Krásné jeho národopisné i jiné obrazy jsou všeobecně známy a vzbudily pozornost také v cizině, na př. na výstavách vídeňského Hagenbundu, v mnichovském „Glaspalastu“ a v Berlíně.

Mistr V. Malý byl se svým synem, rovněž výborným malířem, na Blatech pouze jednou (r. 1913) a to poměrně jen krátký čas. Co tu národopisně charakteristického zachytil, je nyní výzdobou Blatáckých písní. Jsou to dnes jedinečné obrázky. Škoda, že se tehdy opomenulo mistra Malého k Blatům dokonale připoutat. Mistr ještě dnes, po osmnácti letech s politováním vzpomíná, jak mu tehdejší správce soběslavského musea nedovolil konat tu krojová studia a činit si náčrtky. Proto mistr po jednoměsíčním pobytu rozmrzen Blata opustil, aby se tam nikdy už nevrátil. Škoda, škoda!

A nyní k obrázkům.

Akvarel Blatačky sedící, se široce rozloženým červeným fěrtochem a modrou sukni, předvádí nám dívku

¹⁾ J. Otto a Tiskařské podniky agrární.

Přítel Adolf Kašpar nakreslil mi ochotně dva roztomilé obrázky do vypravování „Cestou do hor“ v 5. svazku.

Marii Hartlovou v Dráchově. Dnes by již asi nebylo možno takový obrázek pořídit. Kdož ví, zda Hartlová krásný svůj kroj ještě má. Vždyť je známo, jak se blatské kroje zbytečně a lehkovážně vyhazovaly. A pak je z Hartlové dnes již asi statná panímáma, která by se snad do svého kroje už ani nevešla. Všechny Blatačky v dalších svazcích (8. a 9.) představuje rovněž Hartlová.²⁾

Sedlák v kožíšku a s dýmkou, je Jos. Carhoun z Drahova, který mi již před pětatřiceti lety zpíval blatacké písně. Je to věrná jeho podobizna. Není ho ovšem již mezi živými.

Obrázek, představující staříčkou Blatačku v kroji, je jediný v Blatáckých písních, jenž (vedle tetřívku přítele Trska v 9. sv.) nevyšel z ruky V. Malého. Je to foto „babičky Kubatové“, které pořídil F. M. Čapek. O babičce Kubatové mi pan Čapek vyprávěl, že se narodila r. 1824 a zemřela r. 1909 ve věku 86 let ve Zbudově, na statku „u Kubatů“. Rodným svým jménem jmenovala se Anna Irová (Jírová) a do rodu Kubatů dostala se takto: R. 1816 provdala se Anna Kubatová za Josefa Vondráška z Purkarce, jenž se potom přidržel jména své manželky a psal se Kubata. Syn těchto manželů, František Vondrášek, vulgo Kubata, vzal si pak Annu Irovou, později obecně známou pod jménem „babička Kubatová“ nebo také „paňmáma Kubatová“. Za mlada chodila babička Kubatová na robotu k hlubockým dvorům, kde byla správčíkem pronásledována proto, že přináležela do rodu Kubatů. Správčík ten byl Němec, nikdo však neznal pravého jeho jména, obecně mu říkali jen „Janek Mazalovskej“, poněvadž při dohlídce na robotníky křičel: „já fás budu vodhonit“, „já fás budu namazat...“ Prozřetelnost dopřála však babičce Kubatové, že se robotou dlouho netrápila a plných 61 let svého života užila svobody.

Řekl jsem, že babička Kubatová je v Blatáckých písních jediný obrázek (kromě Trskovy uhlokresby), jenž nevyšel z ruky mistra Malého. To musím opravit a doplnit. Neboť i selská světnice (v 9. sv.) nevyšla z jeho ruky. Je to výborná práce jeho syna Jana, malíře stejně znamenitého jako jeho otec.

Mistr Václav Malý mně již pro prvních pět svazků věnoval půvabný akvarel „Dudácká muzika“. Obraz ten však v černé reprodukcii a na obálce nepřišel k platnosti. Proto jsem jej zařadil nyní v barvách do druhé části Blatáckých písní (8. sv.) a pro obálku mi za to mistr zapůjčil výraznou kresbu „Chodský houdek“.

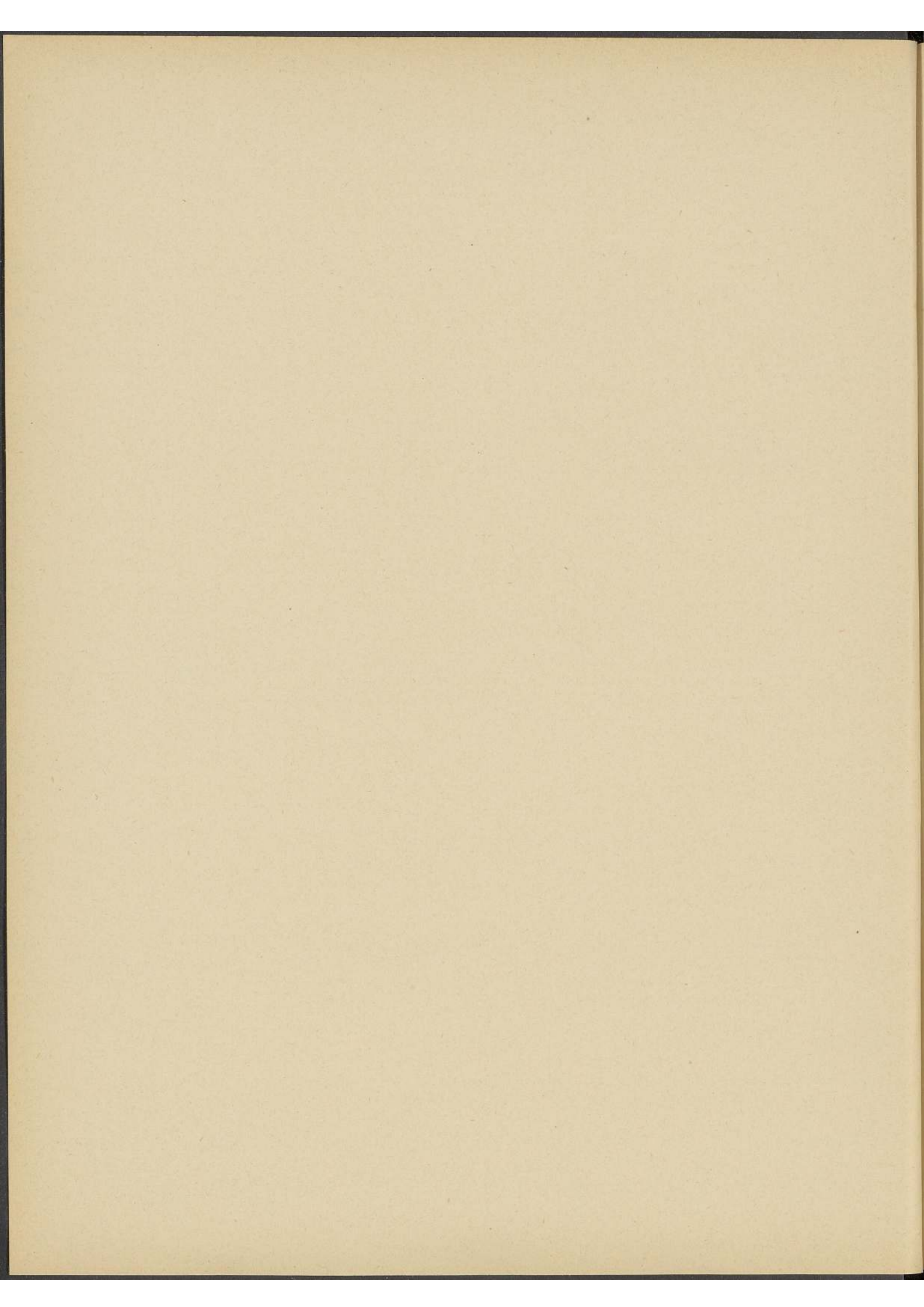
Tento „chodský houdek“ je skutečná osobnost. Jmenuje se Jozef Pelnář, ale obecně mu říkají Jozífek Mydlák. Domovem je ve Velkých Luženicích u Domažlic, kde žije jako výměnkář. Je mu již 78 let a ruce se mu „drobíčkové třesú“, „hale dy veme húsličky do ruky, celý vomládne a de mu to dobře!“ Puklař (dudák) Havel a „kladynetista“ Kupilík mají co dělat, aby mu postačili. Je nejstarší z chodských houndků, „dobrák vod kostě“ a ze všech houndků nejmuzikálnější. Tak nějak vypravuje o něm J. Jindřich. Já mohu také něco o něm povědět, ačkoliv jsem ho nikdy ani nespátřil. Když jsem se po prvním uveřejnění Blatáckých písní pokusil vlastním nákladem vydávat „Soubor národních písní dosud neznámých“, přihlásili se mi z vlastního podnětu za příspívatele řídící učitel Ondřej Švejnar z Postřekova a Jos. Pelnář z Luženic. Zaslali mi řadu hezkých písní, které jsem nyní ze „Souboru“, hned v zárodku zaniklého, převzal do některých svazků tohoto díla. Ze zájmu, jaký tehdy Pelnář o zachování národních písní projevil (byť snad i z podnětu Švejnarova) soudím, že musí být skutečně velice muzikální a „dobrák vod kostě“.

Mistr V. Malý a jeho syn projevíli vůči mně tolik hřejivé ochoty a k mému dílu tolik kulturního porozumění, že mám za svou povinnost veřejně jim poděkovat.

Vřele tu poznovu děkuji panu poslanci Rudolfu Beranovi za neutuchající jeho horlivou účast a pomoc mému dílu věnovanou.

K velkým díkům zavázán jsem Průmyslové tiskárně, jejímu vedení technickému i obchodnímu, a všem jejím činitelům, kteří se mého díla s láskou ujali. Průmyslová tiskárna je v čl. republice jediný podnik, jenž má možnost i schopnost vlastními prostředky provést dílo tak značně se různících složek, jako je „Český jih a Šumava v písních“. Dlužno uvážit, že tu je spojen tisk not s grafickým uměním a knihtiskem. Na tak komplikovanou produkci není v celé republice žádný jiný podnik zařízen. Průmyslová tiskárna zhostila se nesnadného svého úkolu způsobem všeho obdivu hodným.

²⁾ Právě mi píše (26. XII. 1931) ředitel soběslavského pedagogia pan Ad. Hemer: Hned po obdržení Vašich milých rádků zajel jsem autem do Dráchova. Hartlová žije. Zastihl jsem ji v kuchyni jejího rodného domu č. 31, jenž byl vystavěn r. 1813. Zde ji r. 1913 mistr Malý maloval. Je už prošedivělá, 45 let stará a provdána za Fr. Drsa z Debrníka, který se na statek dráčovský přičlenil. Mají už několik dětí. Její tři bratři jsou učitelé, dva z nich byli na našem ústavě mými žáky. Kroj, v nějž se tenkrát oblékla, dosud skoro celý po matce má a za žádnou cenu se ho nezbaví.

Adolf Heyduk:

PAMÁTCE KUBATY

Stál na Blatech jsem zamyšlen,
tam u zbudovských lánů,
sníl na východu v nachu den
a probíral se k ránu.

Tu s písni skřivánek se vznes,
jak střela k nebi vzhůru
a štěbotem svým budil ves
a plašil mlžnou chmůru.

V tom na východu spatřil jsem
den v rudém vstávat zlatu,
já na blateckou hleděl zem
a myslil na Kubatu.

Na hlavu jeho krvavou
a hrud' z ryzího zlata,
jež za ornou dal půdu svou
a za lid pod meč kata.

I vzdechl jsem, a jásal zas
nad reka toho duší,
zda takou Čech má dneska as,
zda tak v něm srdce buší?

Zda než by zadal skvost svých práv
dá odpravit se radši,
byť i jak stébla lučních trav
sám o hlavu byl kratší?

Zda za bratrů by práva všech
mřel v krvavém teď brodu,
zda na pevný by vynes břeh
kdo v lstivém hynou svodu.

A dlouho, dlouho jsem tu stál,
a tonul v divném žale,
a z dálných Blat se vstávat zdál
rek jakýs, větší stále.

A rostl téměř do oblak,
výš všeho po okolí, —
jak dvoje slunce plál mu zrak —
a žehnal všemu poli,

všem nivám, za něž prost všech vin
dal Kubata svou hlavu,
by klidněj české země syn
žít v cizáckém moh davu.

Já sklonil uszlou tvář,
a když jsem zved ji maní,
zřel Kubaty jsem slunnou zář
dvou žehnajících dlaní.

To zvěsti bylo nivám těm,
že Bůh je neopustí,
když láska k vlasti Čechům všem
vždy v srdci bude růsti.

A blažen zabrán do svých snův,
dál luční šel jsem travou
a hnízdo mladých skřivánkův
se nad mou neslo hlavou.

A kam jsem zřel, byl slunný jas,
a všude plno zlata . . .
Bůh na těch nivách žehnej Vás
a žehnej Vaše Blata!

A žehnej drahou českou zem
a žehnej otcům v rově
a žehnej Vaším dětem všem
a duši Kubatově!

V.M.

1. Pod tou veselckou věží...

Mírným pohybem, nerozvláčně.

p

1. Pod tou ve - sel - ckou vě - ží má
 2. V ne - dě - li od - po - lo - dne, to
 3. O - na, jak mě sly - še la, hned
 4. Ke - rak bych tě ne - zna - la, dyj

mp *p*

mji - lá tam le - ží, pod tou ve - sel - ckou vě -
 bej - va - lo mo - je, v ne - dě - li od - po - lo -
 ke mně bě - že - la, o - na, jak mě sly - še -
 sem s te - bou by - la, ke - rak bych tě ne - zna -

mp *p*

ží má mji - lá tam le - ží; le - ží tam
 dne, to bej - va - lo mo - je: vy - šel sem
 la, hned ke mně bě - že - la: „Vítám tě,
 la, dyj sem s te - bou by - la, v za - hrád - ce

The musical score is written in 3/8 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a steady eighth-note bass line and chords in the right hand. Dynamics include piano (*p*), mezzo-piano (*mp*), and mezzo-forte (*mf*). The score is divided into three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The lyrics are in Czech and describe a scene where a man is surprised to find a woman he thought he had lost.

v tma-vým hro - bě, v ze - le - nej roz - ma - rý - ně, le - ží tam
 na za - hrád - ku, vo - lal sem na pa - nen - ku, vy - šel sem
 Je - ní - čku, k nám, dyť já tě z da - le - ka znám, ví - tám tě,
 při mě - sí - čku, dal si mi tam hu - bji - čku, v za - hrád - ce

v tma-vým hro - bě, v ze - le - nej roz - ma - rý - ně.
 na za - hrád - ku, vo - lal sem na pa - nen - ku.
 Je - ní - čku, k nám, dyť já tě z da - le - ka znám?
 při mě - sí - čku, dal si mi tam hu - bji - čku.

Poněkud volněji, tlumeněji.

A hdyž pak u - mí - ra - la, so - bě vy - žá - da - la,

pp

a hdyž pak u - mí - ra - la, so - bě vy - žá - da - la:

p

„Přij - mi mě, Bo - že, k so - bě, do ne - be - ský - ho rá - je,

p *mf*

přij - mi mě, Bo - že, k so - bě, do ne - be - ský - ho rá - je.“

pp

POZN. Zpíval mi MUC. Karel Schmaus, syn notáře ve Veselí nad Lužnicí. Poslední řádek první slohy zpívá se též se změnami: „čekal sem na Marjánku“ — „bych spatřil svou panenku...“. Čtvrtá sloha zpívá se také: „Kerak bych tě neznala, hdyj sem s tebou spala v komůrce na postýlce, na strakatej peřince“— . Nemohu se zbavit dojmu, že mezi čtvrtou a pátou slohou je mezera, že tu schází několik sloh; nikdo však více slov nezná. — Pan Schmaus, barytonista měkkého, lahodného hlasu, zanechal později lékařských studií a stal se operním pěvcem a režisérem v Německu. Přijal jméno po kterémisi ze svých předků „z Wildbrunnu“, oženil se se znamenitou německou zpěvačkou a sídlí v Berlíně. (Od podzimu 1931 je ve Vídni.)

DODATEK k 2. vydání: V Mláce u Třeboně zpívala se před lety (podle zápisu ve sbírce Slavie) tato obměna:

1. Za tou mláčkou věži
můj milej tam leží,
leží tam, těžce stůně,
v zelený rozmarýně. | 2. Dyž on se rozstonal
on sobě vínšoval:
vem si mě, Bože, k sobě,
do nebeského ráje. | 3. Čím pak mě vobložíš,
až mě tam položíš?
Dám ti tam modré kvítí,
ať na tě slunce svítí. |
|--|---|--|

2. a) Adamovi voli...

Mírně.

1. A - da - mo - vi vo - li
2. Hdy - by tě za - bji - li,
3. Zlu - kov - cká ho - spo - da
4. Já pe - ní - ze ne - mám,

kal - nou vo - du pji - jou, A - da - mo - vi vo - li
by - la by tě ško - da, hdy - by tě za - bji - li,
z drob - ný - ho ka - me - ní, zlu - kov - cká ho - spo - da
pře - ce do ní puj - du, já pe - ní - ze ne - mám,

kal - nou vo - du pji - jou, dej si, chlap - če, po - zor,
by - la by tě ško - da, pla - ka - la by pro tě
z drob - ný - ho ka - me - ní, hdo pe - ní - ze ne - má,
pře - ce do ní puj - du, mo - dro - o - ký děv - če

aj tě ne - po - bí - jou.
zlu - kov - cká ho - spo - da.
aj do ní ne - cho - dí.
na - mlou - vat si bu - du.

POZN. k 1. vydání: Zpívali mi Václav Voborník, učitel v Dráchově, starosta Jan Dvořák v Zlukově a jiní. Viz poznámku při písni „Ta zlukovcká náves...“ Učitel Voborník je vedle horusického řidičího Matěje Dvořáka snad jediný z učitelstva na celém Blatsku, jenž staré blatácké písně zná a o ně se zajímá. Dosud mi aspoň případ třetí není znám. Je to jistě úkaz málo potěšitelný a příčina jeho vězí v tom, že učitelstvo pěstování hudby a zpěvu v novější době ne-li zcela pověsilo na hřebík, tož jistě je aspoň velmi zanedbává. Byl bych tomu povděčen, kdybych na svých dalších potulkách po Blatech usvědčen byl v té příčině z omylu. — Poslední dvě slohy srovnej s písni u Erbena (3. vyd. str. 298): „Ta zdejší hospoda...“

DODATEK k 2. vydání: Na stejný nápěv s malými obměnami zpívali mi v Mažicích Hruškova a Soulkova:

b) Na našom mlátečku ...

1. Na našom mlátečku
mlátějí pšeničku,
jen jeden snop žita,
byla holka bita.	2. Byla holka bita
od mámy matičky,
že sme si dávali
sladounký hubjičky.	3. Sladounký hubjičky,
falešná tvá láska,
nebudu ti věřit,
až bude prohláška.
4. Až bude prohláška
na záleskej ¹⁾ faře,
teprv budu říkat
tvému bratru švaře.	5. Tvému bratru švaře,
matce panimámo,
budu jí libávat
ruce každý ráno.	6. Ruce každý ráno
a nohy každej den,
to budu dělávat
sedumkrát za tejden. ²⁾

Obměna:

Ruce každý ráno,
nohy každej večír,
aby bylo konec
těm falešnejm řečím.

VYSVĚTLIVKY: [1.] Zálši, blatská osada. [2.] Třetí až šestá sloha jsou v písni „Červená růžičko ...“ (Erben, 3. vyd. str. 124). Dále mi zpívala Blažková ve Vescích u Soběslavě píseň, kterou dlužno řadit mezi svatební, neboť se zpívá cestou na „vodatve“ (oddavky):

c) Ty vesecký louky ...

1. Ty vesecký louky
mezi jezerama,
pověz mně, má mjilá,
s kým si v noci byla.	2. Byla sem s mým chlapcem,
proč bych zapírala,
měsíček nesvítíl,
já ho nepoznala.	3. Měsíčku můj mjilej,
pěkně mi svitívej,
abych nezabloudil,
až pudu k mej mjilej.
4. Hdybych já zabloudil,
přišel k něčí jinej,
nenařikal já bych,
než na měsíc bílej.	5. Než na měsíc bílej,
na samy hvězdičky,
že sme si dávali
sladounký hubjičky ...	

Píseň má pokračování totožné s 3. až 6. slohou písně b). Dále mi zpívala v Mažicích buď Hrušková nebo Zemanová píseň, která se zpívá při oblékání nevěsty:

d) Časně ráno vstala ...

1. Časně ráno vstala,
česat se počala,
a její matička
věneček jí vjila.	2. Hdyž jí ho uvjila,
pantlí ho připala
a její ceruška
v rukách jí omdlela.	3. „Neplač, dítě, pro mě,
že pudeš ode mě,
dyj ty, ceruško má,
zase navštíviš mě.“
4. Mý zlatý drůžičky,
s vámi já se loučím,
vy tu zvozanete,
já otad pryč muším.	5. Mý drahý rodiče,
prosim vás pro Boha,
vyprovoyte vy mě
ven z našeho dvora.	6. Nastokrát děkuju
tatičkovi mému,
že on mě vychoval
k stavu manželskému.
7. „Až tě tam přivezou,
lídi tě neznají,
ani ti, Marjánko,
ruky nepodají.“	8. „Až tě tam přivezou,
nejni tam matička,
kerá tě chovala,
hdyjs byla maličká.“	

Některé z těchto textů zapsal svého času také prof. J. V. Dušek, ovšem bez nápěvů.

3. a) Bošilecký zvony...
b) V bošileckej věži...

Zvolna.

a) Bo - ši - le - cký*) zvo - ny,
b) V bo - ši - lec - kej vě - ži

to sou ho - dný zvo - ny, to sou zvo - ny ne - be - ský, bo - ši - le - cký zvo - ny
ho - lou - bek se je - ži, je - ži se sem ne - bo tam, v bo - ši - lec - kej vě - ži

to sou ho - dný zvo - ny, to sou zvo - ny ne - be - ský, ty mi bu - dou zvo - nit,
ho - lou - bek se je - ži, je - ži se sem ne - bo tam, že má mi - lá pla - če,

*) Bošilec, rozsáhlá obec na jihovýchodní straně horusického rybníka.

až se bu-du stro-jít na ker-chov bo-ši-lec - ký.
že ji žád-nej ne-chce, já ji ta-ky za-ne - chám.

POZN. k 1. vydání: Zpíval mi Matěj Šamáček, jinak též „Pantlička“ zvaný, sedmdesát sedm let starý dudák v Diníně, z Národopisné výstavy dobře známá postava.

POZN. k 2. vydání: K písni té přilnul jsem s takovou láskou, že jsem se jí zabýval po celé měsíce, stále se k ní vracel a stále se snažil dokonale proniknout k hloubi její hudební duše. Myslím, že se mi to plně zdařilo. — Ke sloze v poznámce 1. vydání „V bošileckej věži sedá pěkněj pták...“ získal jsem později nápěv a obměnu textu od dráčovského učitele Voborníka. Zde následují obě varianty:

c) V bošileckej věži... (Obměna)

d) Na tom bezkym zámku...

Mírně.

a) V bo-ši-lec-kej vě-ži se-dá pě-knej pták,
b) Na tom bez-kym^o zám-ku se-dá hez-kej pták,

ten tam pěkně zpí-vá, až se to roz - lí - há po všech rybníkách.
on tam pěkně zpí-vá, až se to roz - lí - há za den ko-lik-rát.

mp

*) Bzi, schwarzenberský zámek mezi Týnem nad Vltavou a Veselím nad Lužnicí.

e) Ty bechyňcký zvony...

(Příloha.)

Mírně. *mp* *mf*

Ty be-chyň-cký zvo-ny, to sou ho-dný zvo-ny,
Ty be-chyň-cký zvo-ny, to sou ho-dný zvo-ny,

mp *mf*

f *rit.* *a tempo*

pě-kně nám vy-zvá-ně-ji, ty je-jich srd-ca-ta, ze stří-bra a zla-ta,
to sou zvo - ny z o - ce - le, ty je-jich srd-ca-ta, ze stří-bra a zla-ta,

f *rit.* *a tempo*

chlap - ce nám při - vá - bě - jí, ty je - jich srd - ca - ta,
vá - bě - jí nám man - že - le, ty je - jich srd - ca - ta,

ze sří - bra a zla - ta, chlapce nám při - vá - bě - jí.
ze sří - bra a zla - ta, vá - bě - jí nám man - že - le.

POZN. Zpíval mi již před třiceti lety V. Voborník, dráčovský učitel. Mám ostatně i z jeho zápisů. V prvním vydání Blatáckých písní není obsažena.

4. a) Ta zlukovcká náves...

Rozmarně. (Scherzando.)

1. Ta zlu - kov - cká ná - ves
2. Co - pak ty si my - slíš,
3. Co - pak ty si my - slíš,

mf *poco rit.* *p* *p a tempo*

poco rit.

pěk-ná, ze - le - ná, po ní se pro - chá - zí hol - ka
 že já se ne - vdám, hdyž já vy - ší - va - nej fěr - tou - -
 fa - leš - nej chlap - če, že mo - je sr - dí - čko pro te - -

poco rit.

a tempo

má mji-lá; pro - chá - - pro - chá - zí, pro - chá - - zet bu - de,
 šek ne-mám? Hdyž já ho ne - mám, já si ho zjed - nám,
 be pla - če? O - no ne - pla - če, o - no se smě - je;

a tempo

poco rit.

do - kuj ta zlu - kov - cká ná - ves stát bu - de.
 od te - be, Je - ní - čku, ši - dit se ne - dám.
 hraj - te mně, mu - zi - ky, pěk - ně ve - se - le.

poco rit.

POZN. k 1. vydání: Zpíval mi Jan Dvořák, starosta obce Zlukova, neúnavný přednášeč, jemuž děkuji velikou část zapsaných zde písní. Zlukov, úhledná víska s pěknou návsi, přiškolená k Drahovu, pěknou procházkou lesem půl hodinky od nádraží veselského vzdálená, nenáleží sice k pravým Blatům, leč zachovává všechny zvyky a obyčeje pravých Blatáků. Nemohu nezmíniti se, že obec zlukovská před dvaceti a několika lety z příčin neznámých změnila své jméno Slukov ve Zlukov. Zajímáti snad bude též, že Zlukov jest rodnou obcí našeho vynikajícího dramatického umělce Jakuba Vojty, jenž přijal její jméno za své. Statek, z něhož Vojta Slukov pochodí, jest v držení jeho bratra a zove se „U Adamů“. Se jménem tohoto předchůdce Vojtů setkáváme se v písni „Adamovi volí...“. Třetí sloha této písně zpívá se též s obměnou: „ne-ne-neplače, plakat nebude, dokuj ta zlukovcká náves stát bude.“ Viz též jednoslohou píseň „Co pak si myslíš...“ u Erbena, 3. vyd. str. 256.

POZN. k 2. vydání: Chtěje nyní — po třiceti letech — zjistit, nejde-li snad, pokud se týče změny názvu obce, o nějaký omyl s mé strany, dopsal jsem na zlukovský obecní úřad a dostalo se mi za odpověď, že skutečně před padesáti lety jmenovala se obec Slukov a ne Zlukov, jak o tom svědčí i staré obecní razítko. Starosta obce mi sděloval, že učiní v obecním zastupitelstvu návrh, aby bylo zase užíváno starého názvu Slukov. Na to jsem vzal na radu Aug. Sedláčka „Historický místopisný slovník“, „Hrady a zámky“, „Administrativní lexikon“ státního úřadu statistického, doptával jsem se v zemědělském archivu u řed. dra Krejčíka, v archivu obce pražské i v archivu třeboňském u dra Markuse a všude jsem byl poučen, že správné je „Zlukov“, které se vyskytuje již v 15. století. — V Zlukově byl jsem na svých prvních toulkách po Blatech a českém jihu několikrát, jednou dokonce s paní Otílií Sklenářovou-Malou, a mám z té doby zachovaný její fotografický snímek, uprostřed zlukovské návsi, při rybníčku a kovárně, který jsem si sám pořídil.

Veškeré dodatky zde následující nejsou v prvním vydání obsaženy.

b) Pod našima okny...

1. Pod našima okny
vyrostla švestka,
zkázal mně muj mjilej,
že nejsem hezká;
dyž nejsem, ať nejsem,
já se nedělám,
pro moji šikovnost
já se přece vdám. | 2. Co pak ty si myslíš,
že já se nevdám,
dyž já vyšívanej
fěrtoušek nemám?
dyž já ho nemám,
já si ho zjednám,
vesekej švédleně
vyšívat ho dám. | 3. Vesecká švédlena
pěkně vyšívá,
vyšila mně šátek,
sou na něm kola;
sou na něm kola,
nahoře kvítky,
budeš mě, můj mjilej,
budeš mě chtíti. |
|--|---|--|

POZN. Zpívala mi Blažková ve Vescích u Soběslavě a Jos. Vaňata ve Zlukově. Ovšem Blažková znala jen „veseckou“ švědlenu a Vaňata „zlukovckou.“ Zpívala mi také Slámová v Oubyslavi a Janoudová v Jaroškově na Šumavě.

c) Dyby mně tak bylo...

(Svatební přípitky.)

(Droužka nevěstě:)

Dyby mně tak bylo
jako nevěstě:
dostane hubjičku,
stojí za dvě stě;
stojí za dvě stě,
stojí za tisíc,
to já bych jich dala
třebas eště víc.

(Droužka ženichovi:)

Dyby mně tak bylo
jako ženichu:
ten dostal nevěstu
jako řeřichu;
jako řeřichu,
jako z růže květ,
toužilo mu po ní
srdce kolik let.

POZN. Zpívala mi Anna Nováková ve Vescích.

d) Okolo těch Mažic...

Okolo těch Mažic
teče vodička,
napoj mně, má mjlá,
mého konička.
„Já nenapojím,
já se ho bojím,
on by mě pošlapal,
kdo by mě zhojil?“

e) Na veselckym rynku...

Na veselckym rynku
kámen na kamínku,
pověz mně, má mjlá,
komu dáš hubjínku?
„Povjím já ti, povjím,
že ji dám jen tomu,
kdo mě dnes na večír
doprovodí domu.“

POZN. První mám ze zápisů učitele Voborníka z Dráchova, druhou mi zpíval Gustav Machoň ve Veselí nad Lužnicí. Ve starých zápisech z r. 1896-97, psaných L. Novákem (pozdějším ministrem), tehdy po nějaký čas mým společníkem na cestách po Blatech, našel jsem nyní ještě tuto slohu: „Na zlučkovceji návsi sou dva rybníčky, napáiel muj mjilej vraný koničky; na jednom seděl, dobře to věděl, že má jít na vojnu — mně nepověděl...“ Na týž nápev zpívá se také: „Sloužila má mjlá za pasekama...“ (Viz Erben, 3. vyd. str. 245.)

f) Lidé mně říkají...

(Obměna.)

Rozmarně.

p

1. Li - dé mně ři - ka - jí, že já se ne-vdám,
2. Kdo chce k nám cho - di - ti, kdo mě chce mí - ti,
3. Však mě má paň - má - ma lec - kdes ne - vza - la,
4. „Než bych já paň - má - mu o te - be pro - sil,

mp *p*

poco rit. *a tempo*

pro - to - že čer - ve - nej fěr - tou - šek ne - mám; až ho bu - du mít
ten mu - sí paň - má - mu pě - kně pro - si - ti, sní - mat klo - bou - ček,
a - by mě lec - ko - mus ši - dit ne - cha - la, v žá - dným ou - vo - ze,
ra - či bych ša - vli - čku po stra - ně no - sil; ša - vle brou - še - ná

poco rit. *a tempo*

poco rit.

ne-dám ho špi-nit, ne-smíš k nám, Je-ní-čku, ne-smíš k nám cho-dit.
 lí-bat ru-či-čku, „dej-te mně, paň-má-mo, va-ši ce-ru-šku.“
 a-ni v tr-ní-čku, těž-ce vy-cho-va-la svo-ji ce-ru-šku.
 bu-de má že-na, a ta mě vy-se-ká až bu-de pře-ba.“

poco rit.

g) Včera sou k nám přišli čtyry mládenci...

<p>1. Včera sou k nám přišli
 čtyry mládenci,
 já sem je vyhnala
 po jednom všecky;
 tři sem vyhnala,
 jeden tam zvo-stal,
 já sem se ho ptala,
 jak se tam vyspal.</p> | <p>2. Vyspal sem se, vyspal,
 ale jen málo,
 přes celou noc se mi
 o tobě zdálo;
 co se mi zdálo,
 nepovjím ti to,
 bylo by ti toho
 do smrti líto.</p> |
|---|---|

POZN. Zpívala mi Blažková ve Vescích u Soběslavě. V Zlukově zpívá Jos. Vaňata tuto variantu: „Přišli sou k nám čtyry hoši na půdu, já sem je shodila po jednom dolů; tři sem shodila, jeden tam zůstal, já sem se ho ptala, jak se tam vyspal...“

h) Já sem to, Pepičku, dobře slyšela...

<p>1. Já sem to, Pepičku,
 dobře slyšela,
 jak se panimáma
 s tebou vadila;
 to všecko pro mě,
 že chodíš ke mně,
 že nejsem bohatá,
 tak jako jiné.</p> | <p>2. Dyž nejsem, ať nejsem,
 já se nedělám,
 pro moji šikovnost
 já se pře-ce vdám;
 ten, kdo k nám přide,
 ten si mě veme,
 pro samou šikovnost,
 ne pro peníze.</p> |
|--|--|

POZN. Zpíval mi Jos. Vaňata v Zlukově. Také z Oubyslavě a Jaroškova na Šumavě mám tuto píseň zapsanou.

ch) Kde je ten pan šenkýř...

(Svatební: Droužka připíjí družbovi.)

<p>1. Kde je ten pan šenkýř,
 ať sem ke mně jde,
 ať mně tu skleničku
 piva naleje;
 skleničku piva,
 ne samou pínu,
 abych já připila
 mládenci mému.</p> | <p>2. Napi se, Jeničku,
 pivíčka dosti,
 dyť je to ode mě,
 z upřímné lásky;
 tobě dám připít,
 jinému nedám,
 aby každý věděl,
 že tě ráda mám.</p> | <p>3. Jeníček tu stojí,
 na mě se hněvá,
 že sem mu maličkou
 kytičku dala;
 dyž byla malá,
 byla od srdce,
 dostaneš, Jeničku,
 podruhý více.</p> |
|--|--|--|

POZN. Zpívala mi kovářka R. Konrádová ve Stříbřeci.

j) Voralí, voralí...

Voralí, voralí,
od meze k mezi,
aj sou se dostali
k Ratajoc ceři;
Ratajka plakala,
že už ji vezou,
Andulka se smála,
že bude ženou.

k) Hrajte mně, muziky...

Hrajte mně, muziky,
pěkně vesele,
pan ženich je smutný,
ajť se zasměje;
ajť se zasměje,
na svou nevěstu,
budeme se strojit
hnedle na cestu.

POZN. První slohu zpívala mi Kršková ve Veselí nad Lužnicí, druhou Zemanová v Mažicích. Obě slohy jsou svatební. Zpívají se při odvážení nevěsty.

l) Hrajte mně, muziky, veselou hudbu...

(Svatební: Připíjení za věnec.)

1. Hrajte mně, muziky,
veselou hudbu,
já mýmu mládenci
děkovat budu;
nejen děkovat,
taky připíjet,
jesli on se za mě
nebude stydět.

2. Já nejsem bohatá,
já nejsem chudá,
já nejsem žádnýmu
troníček dlužna;
jenom mjilýmu
za grejcar kminu,
ten já mu voplatím,
až k němu přídu.

3. Já nejsem bohatá,
já nejsem chudá,
já nejsem žádnýmu
troníček dlužna;
jenom mjilýmu
jednu hubjičku,
tu já mu voplatím,
až při měsíčku.

POZN. Zpívala mi Anna Nováková ve Vescích.

m) Hrajte mně, muziky, pěkně vesele...

(Svatební: Při skládání věnce droužkou.)

1. Hrajte mně, muziky,
pěkně vesele,
ať se můj mládenec
na mě zasměje;
na mě zasměje,
na mě podívá,
jak se muj věneček
pěkně zelená.

2. Coj se muj věneček
pěkně zelená,
hdyž mi ho uvjila
Panna Maria;
uvjila mně ho
z kvítí vonného,
to hdyž kolíbala
Syna Božího.

POZN. Zpívala mi Anna Nováková ve Vescích a Rozálie Konrádová ve Stříbřeci u Stráže nad Nežárkou.

n) Malej bor, velkej bor...

Malej bor, velkej bor,*)
to sou dva bory,
že je má Nanynka
samý fábory;
samý fábory,
samý pantličky,
dávala mně mjilá
sladký hubjičky.

*) U Horažďovic a Netolic jsou vesnice „Malý Bor“ a „Velký Bor“. Sotva jsou tu asi tyto vesnice míněny, neboť jsou od Třeboňska příliš vzdáleny.

POZN. Zpívali mi v Lomnici nad Lužnicí u Holických.

5. a) Na rozloučení...
b) Louka zelená...

Mírně. *p*

a) 1. Na roz - lou - če - ní,
2. Ptá - ček se smě - je,
b) 1. Lou - ka ze - le - ná,
2. Tak i já sa - ma

mý po - tě - še - ní, po - sta - vjím pod o - kny máj,
zpi - vá ve - se - le, má mji - lá ne - vdá - vej se;
ne - po - se - če - ná, dost dlou - ho stá - ti mů - že,
sem je - ši - di - la, do - kujd se mi lí - bi - lo;

mp

a - by vě - dě - li fa - leš - ný li - di, že sem já cho - dí - val k vám,
je - stli ty se vdáš, truc mně u - dě - láš, u - vi diš, o - ši - diš se,
svo - bod - ný děv - če svo - bod - ný ho - chy dost dlouho ši - dit mů - že,
nej - ěkom už ne - chci, ši - dit ne - bu - du, na - mluv - jím si jed - no - ho,

mp

mp

a - by vě - dě - li fa - leš - ný li - di, že sem já cho - dí - val
 je - stli ty se vdáš, truc mně u - dě - lás, u - vi - díš, o - ši - díš
 svo - bod - ný děv - če svo - bod - ný ho - chy dost dlou - ho ši - dit mů -
 nej - čkom už ne - chci, ši - dit ne - bu - du, na - mlu - vjím si jed - no -

mp

k vám.
 se.
 že.
 ho.

mp *p*

POZN. Zpívali mi MUC. Schmaus ve Veselí a starosta Dvořák ve Zlukově. V prvním vydání byly pod nápěvem podloženy jen tři slohy, z nichž druhá a třetí tvořily samostatnou píseň: „Bratře myslivče, puď mi ručnice, na jednu silnou ranku. . .“ Píseň ta je známa pod začátkem: „Panskej pacholku, puď mi pistolku. . .“ a byla oblíbenou písní Mikuláše Alše. Vypustil jsem ji nyní a na její místo dal jsem píseň: „Louka zelená. . .“ která dříve uvedena byla jen v poznámce. Druhou slohu písně „Na rozloučení. . .“ zpíval mi v nejnovější době mistr Machoň ve Veselí. Ve Stříbřeci slyšel jsem od Šimákové na týž nápěv tuto slohu: „Hřebička mladá, nevkovaná, nechtěla kováři stát, tak jako jiná panna fortelná nechtěla s mláďencem spát. . .“

6. a) Já mám hezkou holku...

Švižně, rozmarně.

mf

Já mám hez-kou hol-ku, ho-dnou hol-ku, ta mě rá-da

f *mf*

mf

má, já ji e-ště ví-ce, ve svém sr-ci, hol-ka je ho-dná;

p

ta-ko - vé-ho stvo - ře-ní nej-ni nih-de k spa-tře-ní, v celém svě-tě rů-že kvě-te,

The musical score is written in G major (one sharp) and 2/4 time. It consists of three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The first system starts with a vocal line marked *mf* and a piano accompaniment starting with a forte (*f*) chord. The second system continues the vocal line with a *mf* dynamic and features a more active piano accompaniment. The third system concludes the piece with a piano (*p*) dynamic, showing a melodic vocal line and a rhythmic piano accompaniment.

tak krásná nej - ni. Blej - ští se jí če - lo, jak by chtě - lo
 bý - ti skle - ně - ný, tvá - ře ja - ko rů - že, hla - dká ků - že, lí - čko čer - ve -
 ný; nos ne dlou - hý, ne krát - ký, zu - by pě - kně do řá - dk - y, a to je vám
 hol - či - čka, mo - dro - o - ká An - či - čka, to je děv - če můj.

POZN. Zpíval mi mistr kovář Jíra ve Veselí nad Lužnicí a starosta Dvořák ve Zlukově.

b) Já mám holku...

(Obměna.)

Švižně, rozmarně. *mf*

Já mám hol-ku, hez-kou hol-ku, mám ji vě-ru rád,

o-na no-sí hla-vu k za-du, jak ka-ra-fi-ját; vlás-ky dlouhý, ne krátký, zu-by pěkně

do řád-ky, když o-na se u-smě-je, mé sr-dé-čko o-kře-je.

mf

The musical score is written in 2/4 time with a key signature of three flats (B-flat, E-flat, A-flat). It consists of three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes, often with accents. The vocal line is melodic and includes lyrics in Czech. The piece concludes with a double bar line.

POZN. Zpívala mi Antonie Korálová na Staších. Kolem roku 1870 slychávala ji od dřevákáře z Javorníka, jemuž tehdy bylo přes 70 let. Píseň tato v prvním vydání není obsažena.

7. Vyletěla holubjička ...

Mírně živě. *p*

Vy - le - tě - la ho - lu - bji - čka z pi - vo - va -

mp *p*

poco ritard. *p a tempo*

ra na - ho - ru, za - pla - ka - la má An - či - čka, že

poco ritard. *p a tempo*

poco a poco rit. *Zvolna.* *p*

mu - sím jít na voj - nu. Mlč, má mji - lá, nic ne - plač,

poco a poco rit. *p*

The musical score is written in G major (one sharp) and 3/4 time. It consists of three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The first system begins with the tempo marking 'Mírně živě.' and a dynamic of 'p'. The piano accompaniment starts with a mezzo-piano ('mp') dynamic. The second system includes tempo changes to 'poco ritard.' and 'p a tempo'. The third system includes 'poco a poco rit.' and 'Zvolna.' markings. The piano accompaniment features various textures, including chords and moving lines in both hands.

8. Zlatý dudy...

Mírně živě.

The musical score is written in 3/4 time with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). It consists of three systems of music. Each system includes a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a steady eighth-note accompaniment in the bass and chords in the treble. Dynamics include *mf* (mezzo-forte) and *mp* (mezzo-piano). The lyrics are in Czech and describe the golden dulcians.

mp

Zla - tý du - dy,
Za - hraj - te mi

mf

mp

to sou du - dy, hdyž já je u - sly - ším, ce - lej se
na ty du - dy, za - hraj - te na ba - su, roz - ve - sel -

mp

po - tě - ším vše - chen všu - dy, stě - ma du - dy. *)
te cha - su, vše - cko všu - dy, stě - ma du - dy.

*) Slova srovnej u Erbena (3. vyd. str. 288) s písní: „To jsou dudy, dudy...“

POZN. Zpíval mi mistr Jíra ve Veselí. Píseň tato, jejíž nápěv jest poněkud reminiscenční, měla snad více sloh. Uvádím zde slohu, kterou mám také od Jíry, již však naprosto nelze uvést v souhlas s nápěvem: „Zahrajte mi na ty dudy, a ty zase na ty housle, zahrajte mi oba dva, že ste hodný hovada...“. V prvním vydání byla pod nápěvem jen jedna sloha. Druhou zpíval mi v nejnovější době mistr Machoň ve Veselí.

9. Vychází, zachází denice...

Mírně.

1. Vy - chá - zí, za - chá - zí de - ni - ce,
 2. Zlu - kov - cký ko - hou - ti zpí - va - li,
 3. Do Pra - hy a z Pra - hy zas do - mu,

o - ko - lo Zlu - ko - va nej - ví - ce,
až je by - lo sly - šet do Pra - hy,
zro - vna k mej pa - nen - ce do do - mu,

vy - chá - zí, za - chá - zí de - ni - ce,
zlu - kov - cký ko - hou - ti zpí - va - li,
do Pra - hy a z Pra - hy zas do - mu,

o - ko - lo Zlu - ko - va nej - ví - ce.
až je by - lo sly - šet do Pra - hy.
zro - vna k mej pa - nen - ce do do - mu.

POZN. Zpíval mi V. Voborník, učitel v Drásově. Na týž nápěv zpívají se písně: „Hezká se, má milá, hezká zdáš“... a „Lito mně, lito mně, k vám nesmím“... Slova písně poslední nepodařilo se mi přes všecku námahu zjistit. Možná že to je píseň „Já bych k vám rád chodil, dyž nesmím,“ obsaž. v dílu IX.

10. a) Včera se mně něco zdálo...

Mírně živě.

p

1. Vě - ra se mně ně - co zdá - lo,
2. Ne - chal on ko - ní - čky stá - ti,
3.,K nám ve - de ce - sti - čka u - zou - čká,

co se mně ne - zdá - lo dá - vno, mě - la sem pře - krá - sný
po - čal se paň - má - my ptá - ti: „Paň - má - mo, já se vás
na ní je An - dul - ka he - zou - čká, je pě - kně u - stro - je -

sen: muj mji - lej za mnou při - šel.
ptám, ku - dy je ce - sti - čka k vám.“
ná, že pu - jde do ko - ste - la.“

POZN. Zpívali mi MUC. Schmaus a zvěrolékař Hejda ve Veselí nad Lužnicí a jini. Píseň byla na českém jihu před třiceti lety hodně známá, rovněž píseň následující, která se zpívá na týž nápěv:

b) Muj mjilej na faře slouží...

1. Muj mjilej na faře slouží,
mé srdce jen po ňom touží,
co já mu, ubohá, dám,
až přijde dnes večer k nám. | 2. Koupjim mu na nový šaty,
klobouček a boty taky,
to všechno ráda mu dám,
když přijde dnes večer k nám. |
|---|---|

POZN. k 2. vydání: Píseň ty dnes už téměř nikdo nezná. Zvěrolékař Hejda umřel mi na podzim 1929, právě když jsem se chystal znovu ho vyzpovídat. Jednotýdenní nemoc připravila ho k smrti. — Píseň „Včera se mně něco zdálo...“ měla v prvním vydání pět sloh, z nichž však čtvrtá a pátá zřejmě k písni nepatří. Uvádím je zde jako dodatek:

c) 1. Ach, co já, ubohá, řeknu,
až já před oltářem kleknu,
až se mě ptáti bude,
je-li to z dobrý vůle.*) | 2. Z dobrý vůle je to málo,
z přinucení se to stalo,
paňmáma mě nutila,
pantáta nebyl doma. |
|---|--|

*) Viz píseň č. 46—VII.

11. Horskéj rybníček...

Mírným pohybem.

The musical score is written in 3/4 time with a key signature of one sharp (F#). It consists of a piano introduction and a vocal melody with four verses. The piano introduction is marked *mp* and features a treble and bass clef. The vocal melody is marked *p* and includes lyrics in four verses. The piano accompaniment continues below the lyrics, also marked *p*.

1. Hor-sic-kej ryb-ní-ček ten se na-pá-jí, vy-tá-pí
2. Cho-dils k nám, Pe-pí-čku, pře-stals na-je-dnou, po-div se,
3. „Po-dě-kuj, má mji-lá, po-dě-kuj pá-nům, že mě zver-
4. V hor-sic-kým ryb-ní-čku vo-da se pě-ní, že mě o-

vo - di - čku k sa - mý - mu há - ji; ryb - ní - čku na - pá - jej se,
 jak mně můj tvá - ři - čky ble - dnou, fěr - tou - šek se mi krá - tí,
 bo - va - li ke šva - li - ša - rům; po - je - du na hra - ni - ce,
 pu - sti - lo můj po - tě - še - ní, vy - so - ko vl - ny há - že,

mf má mji - lá ne - hně - vej se.
 hdo mně mou čest na - vrá - tí.
 snad se ne - vrá - tím ví - ce.
 sko - čím já do nich s hrá - ze.

POZN. k 1. vydání. Zpíval mi Matěj Dvořák, řidičí učitel v Horusicích, o němž do slova platí, co řekl jsem již o jeho bratru, starostovi ve Zlukově. Dodat však musím, že též choť pana řidičího, Anna, je neúnavnou pěvkyní, která dílo moje obohatila několika krásnými nápěvy. Horusice (v ústech lidu Horskice) je ves půl hodiny cesty od Veselí k Budějovicům, těsně položená při břehu rozsáhlého, na straně protější pěkným lesem vroubeného rybníku. Píseň tato známa jest též na Písecku, kamž ji patrně, jako mnoho jiných, zanesli blatáctví dudáci. Varianta její zní: „Talínskej rybníček, ten se nahání, až celej přetýká k samýmu kraji...“ (Viz. č. 30 b) — V.

POZN. k 2. vydání: Píseň „Horskickej rybníček...“ měla v prvním vydání jen tři slohy, z nichž druhá a třetí zní takto: 2. „Hdyj si k nám chodíval, chodil si se mnou, počkej ty, Jeničku, tvářičky blednou, fěrtoušek se mi krátí, hdo mi mou čest navrátí?“ 3. „Já ti ji nevrátím, já ti ji nevzal, já sem tvuj červenej fěrtoušek neznal; vari mi, holka, z očí, nenadělej mi řeči.“ — V nejnovější době zpíval mi Gustav Machoň ve Veselí pět sloh, z nichž čtyř použil jsem jako nový podklad k hořejšímu nápěvu. Pátou Machoňovu slohu (v pořadu druhou) „Vystup mně, cestičko, vystup z vody ven...“ jsem vynechal, poněvadž je v obměnách obsažena již v písních č. 30 a) — 20 b) — V. — Téměř všichni, kteří mi blatácké písně před pětatřiceti lety zpívali, jsou již mrtví. Řidičí Dvořák zemřel 11. srpna 1916 a jeho choť 22. listopadu 1918. Oba jsou pochováni ve Veselí n. Lužnicí. Dvořák byl absolvovaný technik a přešel na učitelství jen následkem špatných vyhlídek, které technikům svého času náhle nastaly.

12. Já mám holku pokojnou...

Rozmarně. (Scherzando.)

Já mám holku pokojnou,
Já bych te-be lí-ba-la,

o-na lí-há pod kolnou; koupím já ji pr-sten, po pr-ste-nu po-stel,
kdy-bych se tě ne-bá-la, ty by-si mě pod-ved, ně-co bys mi vy-ved,

po-stel pě-kně ze-le-nou, a-by by-la mou ženou.
ja-ko vlo-ni na zi-mu, roz-kó - palsmi pe-ři-nu.

POZN. Zpíval mi MUC.Schmaus ve Veselín.Luž. V originále zní konec první slohy: „aby se mnou líhala...“
Začátek druhé slohy je: „Já bych s tebou líhala...“ Srovnej u Erbena slova písně: „Já mám holku komornou...“
Někteří na Blatech zpívali také: „Já mám holku pokornou...“

13. Já sem majstr seminárský...

Zvolna.

f

1. Já sem maj-str se-mi-nár-ský,
 2. Na mej fa-ře bu-deš pa-ní,
 3. Náš pan pre-fekt nám ne-brá-ní,

mp

f

Mírně živě.

f

p

já sem maj-str se-mi-nár-ský, nic na to ne-kou-kej,
 na mej fa-ře bu-deš pa-ní: řek-nem, že s te-ti-čka,
 náš pan pre-fekt nám ne-brá-ní: vždyť on ta-ky s je-dnou,

f

p

Zvolna.

mf

že sem ce-lej čer-nej, dě-vče he-zký.
 to bu-de ce-sti-čka k mji-lo-vá-ní.
 tak ja-ko já ste-bou, ka-ma-rá-dí.

mf

mp

The musical score is written for voice and piano. It consists of three systems. The first system is marked 'Zvolna.' and features a vocal line with three verses and a piano accompaniment. The second system is marked 'Mírně živě.' and continues the vocal line with two more verses and piano accompaniment. The third system is marked 'Zvolna.' and concludes the piece with two verses and piano accompaniment. The key signature is three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 8/8. Dynamics include *f* (forte), *mp* (mezzo-piano), and *p* (piano).

POZN. Zpíval mi Jos. Ek, měšťan ve Veselí nad Lužnicí. — Též srovnej u Erbena s písní: „Já jsem chasník kominický...“ (3. vyd. str. 438.)

14. Raduj se, kmotře Dvořáku...

(Posvícenská.)

Furiantsky.

mf

1. Ra-duj se, kmo - tře Dvo - řá - ku,
 2. Přid' jen, kmo - tře, do ko - ste - la,
 3. Tři hrn - ce čer - ve - ný ři - py
 4. Dva - náct li - ber ho - vě - zí - ho

bu - dem ve - se - lí, bu - de u nás po - svi - ce - ní, dá Bůhvne - dě -
 vne - dě - li rá - no, já tě zvu na po - svi - ce - ní, bu - de ti prá -
 mám už va - ře - ný, dva zla - tý sem kpo - svi - ce - ní dal na ko - ře -
 ma - sa va - řit dám, se - dum li - ber sko - po - vý - ho do ze - lí už

li: vo - la sme uj za - bji - li, pra - sa - ta sme po - bji - li,
 no: ma - sa dost a i - tr - nic, je - lit bu - de e - ště víc,
 ní; jab - ka má - me na sa - dě, šve - stek dost na za - hra - dě,
 mám, šest li - ber ve - pro - vý - ho, a šty - ry u - ze - ný - ho:

šty - ry hu - sy ná - le - ži - tě sme u - kr - mji - li.
 na ji - dle ne - bu - de schá - zet, věř mi, kmo - tře, nic.
 sta - rý sle - pji - ce sou ta - ky e - ště v po - sa - dě.
 kdo na po - svi - ce - ní při - de, u - ctím ka - ždý - ho.

5. Devět kachen mám ve dvoře,
 v louži plavají,
 ty mně žádnýho užitku
 více nedají;
 dám je všechny pobjiti,
 můžeme jich užítí,
 však bych je musel vojákům
 zadarmo dáti.
6. Po šesti korcích koláčů
 napekla žena,
 štyry dni ji pomáhala
 stará Mařena;
 hdyž posvícení máme,
 každému kmotru dáme,
 na kmotra, kerej nepříde,
 my se hněváme.
7. Pjiva nemám než půl sudu,
 to se ti přiznám,
 však u našeho šenkýře
 eště kredit mám;
 až to doma vypijem,
 pak do hospody pudem,
 co se nám nebude libit,
 to vyženem ven.
8. Hybaj, Janku, ty pohunku,
 hned z hospody pryč,
 my tě tady mezi námi
 netrpíme víc;
 nejsi žádněj pacholek,
 skoro ani pohunek,
 Vávra musí za dveřma stát,
 starej pacholek!
9. Co děláte, muzikáři?
 jen s chuti hrajte!
 bratře, kmotře, a vy strejčku,
 hodně tancujte;
 Janku s Ankou zatáčej,
 Kubo s Márou vytáčej,
 muzikářům do cimbálu
 štyry český dej.
10. Dnes a zejtra, po ty dva dni
 budem veselí,
 aby o tom naši páni
 taky věděli;
 až se dost napijeme,
 potom se rozejdeme,
 a v outerej na robotě
 zaj se sejdeme.

POZN. k 1. vydání: Zpíval mi Max Mostecký, důchodní v Mezimostí a jiní. U Erbena (3. vyd. str. 103) má tato píseň dvanáct sloh, k nimž přičiněna jest tato poznámka: Čel. I. 206. „Píseň selská ve způsobu Vavákovském, patrně z druhé polovice předešlého (tedy osmnáctého) věku. Ceny básnické ovšem nemá, líčí však věrně život na vsi a proto jedině byla do sbírky pojata.“ — Dnes ovšem národopis vůči písním „skládaným“ zaujímá stanovisko mnohem liberálnější. Jisto jest, že nápěv této písně, jenž s Erbenovým nemá pranic společného, jest jedním z nejvýraznějších.

POZN. k 2. vyd.: V prvním vydání uvedl jsem jenom čtyři slohy, tak jak mi je zpíval přítel Mostecký, nyní již dávno zesnulý. Doplněk převzal jsem z Erbena. — Na týž nápěv slyšel jsem ve Stříbřeci zpívat P. Řihu pijáckou: „Poslyšte, pijáci, tuhle legraci, co se stalo v městě Hradci: z hospody šel sedlák v noci, potkal jest ženu svou, nesla hůl hroznou...“ Je to písnička kramářská. Říha zpíval mi čtyři slohy značně popletené; dál nevěděl.

15. a) Ty dráchoveckej kostelíčku...

Zvolna. *p*

1. Ty drá-chov-ckej*) ko - ste - lí - čku,
 2. Pr - vní vy - šla ce - lá bí - lá,
 3. Tře - tí vy - šla ja - ko má - slo,
 4. Pá - tá vy - šla ja - ko o - braz,

sto - jíš na pě - knym vr - ší - čku, vy - chá - ze - jí pan - ny z te - be
 a to by - la mo - je mji - lá, dru - há vy - šla je - ště le - pčí,
 jen se na ni sr - ce trá - slo, štvr - tá vy - šla ja - ko rů - že,
 hdyž mě ne - chceš, hrom tě roz - raz! hrom tě roz - raz na dvě stra - ny,

mf *p*

ja - ko an - dě - lo - vé z ne - be.
 to by - la má z nej - mji - lej - ší.
 tu žá - dnej do - stat ne - mů - že.
 pro fa - leš - ný mji - lo - vá - ní!

The musical score is written in 3/4 time with a key signature of one sharp (F#). It features a vocal line and a piano accompaniment. The piano part includes a prelude and accompaniment for the first system, and continues through the second and third systems. Dynamics include *p* (piano), *mf* (mezzo-forte), and *p* (piano). The score concludes with a double bar line and repeat dots.

*) Dráčov, malebně na návrší mezi Veselím a Soběslaví rozložená obec se školou a bělostným kostelem, daleko do kraje viditelným.

POZN. k 1. vydání: Zpíval mi MUC. Karel Schmaus ve Veselí nad Lužnicí a jini. Srovnej u Rittersberga (str. 21) a Erbena (3. vyd. str. 112) podobné písně. — Na nápěv poněkud pozměněný zpívala mi Blažková ve Vescích u Soběslavě tato slova:

b) Včera mě muj mjilej nechal...

1. Včera mě muj mjilej nechal,
šel ode mě, smutně vzdychal,
poodešel a zůstal stát,
což jsem se mu musela smát. | 2. Koupil jest mi šněrovačku,
to ze samýho damašku,
na ní byly samý prýmy,
což se*) mi ten chlapec líbí. | 3. Bylo v ní málo fišpanů,
že tě, chlapče, nedostanu,
byl v ní jeden, ten tenoučký,
což jest ten chlapec hezoučký. |
|--|---|---|

*) Blatáci vyslovují: „coj se“...(Viz v předešlých svazcích poznámky o vysouvání sykavek.)

Anna Nováková ve Vescích zpívala mi na téměř týž nápěv úryvek málo srozumitelný, jehož pokračování nemohl jsem se dopátrat: „V neděli ráno vstávání, to je moje mjilování: v Soběslavi do kostela, tam uhlídám, co sem chtěla...“

16. Pískal jest Pepíček...

Zvolna. *p*

The musical score is written for voice and piano. It features a treble clef for the voice and a grand staff (treble and bass clefs) for the piano accompaniment. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 8/8. The tempo is marked 'Zvolna.' (Ad libitum). The piano part begins with a *p* (piano) dynamic. The score includes a first ending and a second ending. The lyrics are provided in three variants.

1. Pí - skal jest Pe - pí - ček,
2. Ne - pí - skej, ne - hví - zdej,
3. Se - dla - jí ti ko - ně,

pí - skal jest na lu - pí - nek, je - ho mji - lá se - dě - la
 však ty mě ne - do - sta - neš, dří - ve so - bě na voj - ně
 ši - jou na te - be ša - ty, už na te - be če - ka - jí

ne - da - le - ko u dví - řek, je - ho mji - lá se - dě - la
 dva - náct ro - ků po - bu - deš, dří - ve so - bě na voj - ně
 ty vo - jan - cký hejt - ma - ni, už na te - be če - ka - jí

ne - da - le - ko u dví - řek.
 dva - náct ro - ků po - bu - deš.
 ty vo - jan - cký hejt - ma - ni.

POZN. Zpívali mi V. Voborník, učitel v Dráchově a starosta Dvořák ve Zlukově. V prvním vydání byla pod nápěv podložena tato zřejmě neúplná a málo srozumitelná slova: 1., Hdyj sem stál u dvířek, pískal sem na lupínek, seděla moje milá nedaleko u dvířek. 2. Nepíšej, nefoukej, však ty mě nedostaneš, dřívě sobě na vojně dvanáct roků pobudeš. 3. Dvanáct let na vojně, a ty dvě leta pannou, neničko se podívej, co to chodí za tebou. 4. Jde za tebou hošík, ten sobě pyšně chodí, žádného si nevšímá, jen po háječku bloudí!

17. Mámo, mamjičko...

(Svatební.)

Mírně živým pohybem.

mp

Má - mo, ma - mji - čko, -
Má - mo, ma - mji - čko, -

poco rit.

mo - je sr - dí - čko, -
mo - je sr - dí - čko, -

Je - ní - ček je - de
vy - jdě - te kně - mu

poco rit.

Poněkud volněji.

*p**mp*

knám, síň a se - dni - čka ne - za - me - te - ná, co pak on
ven, až já za - me - tu síň a se - dni - čku, při - vej - te

Jako prve.

řek-ne mně ho nám? sem.

POZN. Zpívala mi Anna Dvořáková, choť řidičího učitele v Horusicích. Zpívají droužky v domě nevěstině, když přichází ženich, aby si nevěstu odvedl k oltáři.

18. Ach Bože, Bože. . .

Mírným pohybem.

Ach Bo-že, Bo-že, co sem já u - dě - lal,

že sem já mej mjilej o-ke-ne-čko roz-bil? Dybys by-la o-te-ví-ra-la

poco rit. *a tempo*

poco rit. *a tempo*

poco rit. **Mírně.** *p* *mp*

mohla si mít o-ke-ne-čko ce-lý, já sem moh mít mé srdéčko ve-se-lý.

poco rit. *p* *mp* *mp*

POZN. Zpíval mi Jakub Bílý ve Valu, 76letý syn onoho Bílého, jenž mi již před 35 lety zpíval.

19. Chodil sem mnoho let...

Zvolna. *p*

1. Chodil sem mnoho let, byl bych přešel skoro
 2. Až je-dnou v let-ní čas, vy-šel sem si smutný
 3. Proč bych já to dě-lal, bych ti lá-sku pro-u-

mp *p*

ce - lej svět, cho-dil sem mnoho let, pro mo-je po-tě-še - ní;—
 z do - mu zas, až je-dnou v letní čas, vy-šel sem na pro-chá - zku;—
 ka - zo - val, proč bych já to dě-lal, dyj si by-la fa-leš - ná;—

ni-hde to-ho mí-sta ne-by-lo, ke-rý by mě by-lo tě-ši-lo,
spatřil sem děv-čá-tko mi-lost-né, o-no na mě vo-lá za-lost-ně:
ne-chtě-las poslechnout ra-dy mé, hdyj sem ti já ra-dil u-při-mně,

ni-hde ho ne-by-lo, a-by mě po-tě-ši-lo.—
„Pojď sem můj o-brá-zku, pro-u-kaž mi svou lá-sku.“
teď ti sbo-hem dá-vám, na vždy tě za-ne-chá-vám.—

POZN. Zpíval mi krátce před svou smrtí mistr Jira ve Veselí nad Lužnicí. Zpíval mi jen jednu slohu, a ani tu ne souvisle, poněvadž byl již blízek mdlobě. Teprve v nejnovější době zpíval mi ji borkovický Uhlíř ve Veselí, ale zase v textu nesouvisle a zmateně. Ředitel Pruner mi slova doplnil. Je to píseň umělá, na níž jen nápěv je ušlechtilý.

20. V tej naší zahrádce...

Mírným pohybem. *p*

V tej na-ší za-hrád-ce
Já e-ště ne-pu-du,

pě-knejptá - ček - ská - če, kle - ká - ní zvo - ně - jí, li - di se
já tu e - ště - bu - du, jen ma - lou chvil - či - čku, až mi dáš

mo - dle - jí, di už do - mu chlap - če, kle - ká - ní zvo - ně - jí,
hu - bji - čku, te - prv do - mu pu - du, jen ma - lou chvil - či - čku,

dim.
li - di se mo - dle - jí, di už do - mu chlap - če.
až mi dáš hu - bji - čku, te - prv do - mu pu - du.

dim.

POZN. Zpívala mi Anna Dvořáková, choť řidičího učitele v Horusicích. V prvním vydání byla položena ještě jedna sloha, která však tvoří začátek samostatné písně: „Pěkněj obrázek mám, je na něm svatej Ján, sou na něm dvě srce, jedno dám Andulce, jedno si sám nechám.“ (Viz: Erben, 3. vyd. str. 138 – 9.)

21. U okýnka sem stával...

Mírným pohybem. *p*

1. U o - kýn - ka sem stá - val,
2. Mo - je mji - lá uj vstá - vá,
3. Vra - ta uj sou zam - če - ná,

p

rit. *a tempo*

sem stá - val, na mou mji - lou vo - lá - val, u o - kýn - ka
uj vstá - vá, su - ke - ne - čku o - blé - ká, mo - je mji - lá
zam - če - ná, náš pan - tá - ta klí - če má, vra - ta uj sou

rit. *a tempo*

rit.

sem stá - val, sem stá - val, na mou mji - lou vo - lá - val:
uj vstá - vá, uj vstá - vá, su - ke - ne - čku o - blé - ká:
zam - če - ná, zam - če - ná, náš pan - tá - ta klí - če má;

rit.

3/4

Zvolna.

vstaň, má mji-lá, po-le-hou-čku, při-stup ke mně,
 su-ke-ne-čku za-va-zu-je, ko-ke-ne-čku
 hdyj si sem chtěl, muj Pe-pí-čku, měl si při-jít

ko-ke-ne-čku, o-te-vři mně, dí-tě mo-je.
 při-stu-pu-je, z ok-na kou-ká, ma-jo-len-ka.
 vtu chvi-le-čku, než pan-tá-ta zavřel vra-ta.

a tempo

POZN. Zpívali mi: MUC. Schmaus ve Veselí a zlukovský starosta Dvořák. — U Erbena (3.vyd.str. 146) srovnej s písní: „Pod okýnkem jsem stával. . .“ V poznámce k prvnímu vydání stojí: Na stejný nápěv zpívá se též „Což je to těžká věc, že jsem já myslivec. . .“ To je asi omyl.— Slova jsem podle nových zjiště-ní opravil.

22. Koupím já si koně vraný. . .

Mírně živě. *p*

1. Kou-pím já
 2. Na-ko-ní-
 3. „Taj-ná lás-
 4. „Já na voj-
 5. „Če-ka-la

mp

si ko - ně vra - ný, až na tu voj - nu pu -
 ěka vy - sko - čím si, ša - vli - čka za - třpy - tí
 ka, ta mně trá - pí, ach, ta mně vy - spat ne -
 nu, z voj - ny do - mů, ty jsi e - ště svo - bo -
 jsem, můj Je - ní - ěku, če - ka - la jsem na te -

mf *mp* *molto rit.* *f*

jdu, a na te - be, mo - je mji - lá,
 se, a mej ze všech z nej - mji - lej - ší,
 dá, pro - to - že já ři - ci ne - smím,
 dná, na ko - ho jsi, mo - je mji - lá,
 be, až ty při - jdeš z voj - ny do - mů,

p Zvolna.

na te - be za - po - me - nu.
 bo - le - stí pu - ká sr - ce.
 že já jsem tvo - je mji - lá.“
 na ko - ho jsi če - ka - la?“
 že my svo - ji bu - de - me.“

1. 2. *a tempo mf* 3. *a tempo mf*

Red. *
 POZN. Zpíval mi MUC. Schmaus ve Veselí nad Lužnicí a Ek. - Čtvrtá a pátá sloha nejsou v prvním vydání obsaženy.

23.a) Andulinko, dítě moje...

Zvolna. *mf* *mp*

1. An-du-lin - ko, dí - tě mo - je,
 2. „Co by-sme si po-ví - da - li?
 3. „Že ta lá - ska nej-ni stá - lá,
 4. „Ta vo-di - čka pryč u - ply - ne,

Živěji. *p*

ně - co si o lá - sce po - ví - dej - me, ně - co si
 dyj sme se fa - leš - ně mji - lo - va - li, dyj sme se
 ja - ko ta vo - di - čka me - zi skal - ma, ja - ko ta
 ta na - še lá - ska však ne - po - mi - ne, ta na - še

poco a poco rit. Zvolna.

o lá - sce po - ví - dej - me.
 fa - leš - ně mji - lo - va - li.“
 vo - di - čka me - zi skal - ma.“
 lá - ska však ne - po - mi - ne.“

1.-3. 4.

POZN. Zpívala mi Anna Dvořáková, choť řídicího učitele v Horusicích. V tomto vydání jsou však slova podle nových zjištění docela jinak upravena. — Srovnej nápěv s písní č. 28 — VIII.

b) Anduličko, holubičko...

Mírně živým pohybem. *p*

The musical score is written in 3/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The piano part is written in grand staff (treble and bass clefs). Dynamics include *mp* (mezzo-piano) and *p* (piano). The score includes repeat signs and fermatas.

An-du-li - čko, ho-lu-bi - čko,
 Já do-bře vím, já ne-po - vím,

jen to ne-po-ví-dej na mě vše - cko, že sme spo-lu by-li
 pro-to že tě dyc-ky rá-da vi - dím, dyž ty ke mně při-deš,

a se mi-lo-va-li, až by-lo slu - ní - čko.
 do rá-na zů-sta-neš, sní-da-ní - čko stro-jím.

POZN. Zpíval mi Šafránek v Kolenci u Lomnice n. Lužnicí.

24. Holka má mjlá...

Mírným pohybem. *p*

The musical score is written in G major (one sharp) and 2/4 time. It consists of four systems of music. Each system includes a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes, often with triplets. The vocal line is simple and melodic, with lyrics in Czech. The tempo is marked 'Mírným pohybem' (moderate movement) and the dynamics are marked 'p' (piano).

Hol-ka má mji - lá, ne-ji ke mně

u - při - mná, na voj - nu se dám; dám se me - zi vo - já - ky,

ma - ji bí - lý ka - bá - ty, to já u - dě - lám, dám se me - zi

vo - já - ky, ma - ji bí - lý ka - bá - ty, to já u - dě - lám.

POZN. Zpíval mi řídící M. Dvořák v Horusicích. Srovnej s písní č. 3-1. Zpívá se též: „dám se mezi hulány, ty mají koně vraný...“

25. a) Čí se to koníčky pasou...
 b) Pepíček pšeničku požal...

Zvolna. Mírným pohybem.

a) 1. Čí se to ko-ní-čky pa-sou
 2. Hdy-by to o-na vě-dě-la

b) 1. Pe-pí-ček pše-ni-čku po-žal,
 2. Pe-pí-ček za-sel si le-nu,

na tom na-šom ou-ho-ře, čí se to
 že sou ko-ně Pe-pí-čka, hdy-by to
 ji-nej ji za něj svá-zal, Pe-pí-ček
 on se mu špa-tně u-ved, Pe-pí-ček

ko-ní-čky pa-sou na tom na-šom ou-ho-ře?
 o-na vě-dě-la že sou ko-ně Pe-pí-čka,
 pše-ni-čku po-žal, ji-nej ji za něj svá-zal,
 za-sel si le-nu, on se mu špa-tně u-ved,

a tempo *mp* *rit.* *a tempo*

An - dul - ka je po - řád ho - ní, že ne - bu - de mít
za u - zdi - čky by je vza - la, o - ba dva by je
měl rád je - dnu ma - jo - len - ku, sou - se - do - vou An -
měl - tě hol - ku na - mlu - ve - nou, po tři - krá - te pro -

mp a tempo *rit.* *a tempo*

rit. *Zvolna.* *mf*

kr - me - ní, za - pla - ka - la na dvo - ře.
za - ve - dla do pě - kný - ho trá - vni - čka.
du - lin - ku, on jí to po - zdě zká - zai.
hlá - še - nou, ji - nej ji k ol - tá - ři ved.

rit. *mf* *p*

POZN: Zpívali mi starosta Dvořák ve Zlukově a MUC. Karel Schmaus ve Veselí nad Lužnicí. Píseň b) zpíval mi v nejnovější době Gustav Machoň ve Veselí. Slova k této písni jsem podle nových zjištění docela jinak uspořádal, než byla v prvním vydání. První sloha zpívá se též v obměně: „Či se to koničky pasou na tom našom jeteli? Má mjlá je pořád honí, oni odsud nechtějí...“ Anebo: „Či se to koničky pasou, na tom našom ouhoře? Má mjlá je pořád honí, až už nikam nemůže...“ Vynechal jsem druhou slohu prvního vydání: „Vzala koničky za uzdu, vedla je do maštale, vzala Honzíčka za ruku, vedla ho do postele.“ Rovněž třetí slohu jsem vynechal: „Já sem si voříšek rozloup, někdo mi jadrko sněd, měl sem děvče namluvený, kamarád mi ho odved“. Čtvrtou a pátou slohu 1. vydání uvádím zde v dodatku:

c) Nežejňte se, chaso mladá...

1. Nežejňte se, chaso mladá,
nebudete litovat,
jak se jednou oženíte,
musíte doma líhat.
2. Já sem se taky oženil,
dostal sem žer.u mladou,
ona se na mě hněvala,
nechtěla chodit se mnou.

26. a) Och, cestičko...

Mírně.

p *mp*

1. Och, ce - sti - čko, ce - sto u - šla -
 2. Já k vám cho - dil, v kapcičkách sem
 3. Když sem při - šel o dce - ruš - ku

pa - ná, ock, ce - sti - čko k mej mi - lej, - když sem
 no - sil fi - ky, man - dle, cu - kro - vi, - pa - ni -
 ří - kat pan - tá - to - vi, paň - má - mě, - tu, - jak

k vám cho - dí - val, va - ši dce - ru chtí - val, cho - dil k vám ji - nej, -
 má - ma bra - la, dce - ra sli - bo - va - la, že bu - dem svo - ji, -
 by mě by - li ni - kdy ne - vi - dě - li, kou - ka - li na mě, -

mf

když sem k vám cho - di - val, va - ši dce - ru chti - val,
 pa - ni - má - ma bra - la, dce - ra sli - bo - va - la,
 tu, jak by mě by - li ni - kdy ne - vi - dě - li,

mf

cho - dil k vám ji - nej. — 4. Pan - tá - ta, ten
 že bu - dem svo - ji. — 5. „Mi - lej ho - chu,
 kou - ka - li na mě. — 6. Ško - da, ško - da,

p *mp* *p*

po - kr - čil ra - me - ny, šel ven a víc ne - při - šel, —
 ty ne - jsi je - nom sám, na - še dce - ra jich má víc, —
 ško - da na - sto - krá - te, ško - da ko - ně vra - né - ho, —

p

a - le od paň - má - my vel - ký do - mlou - vá - ní
 ten, kdo ji mí - ti chce, mu - sí mít ti - sí - ce,
 že mě mno - ho - krá - te, na - sto - ti - síc - krá - te

sná - šet sem mu - sel, — a - le od paň - má - my
 a ty ne - máš nic, — ten, kdo ji mí - ti chce,
 k vám nes, chu - dé - ho, — že mě mno - ho - krá - te,

vel - ký domlou - vá - ní sná - šet sem mu - sel. —
 mu - sí mít ti - sí - ce, a ty ne - máš nic. —
 na - sto - ti - síc - krá - te k vám nes, chu - dé - ho. —

POZN. Zpíval mi Ph. M. Jos. Koloušek v Lomnici n. Lužnici.

b) Teče voda od Hatmanic...

Ne zdlouha. *mp*

1. Te - če vo - da od Ha - tma - nic,
 2. Po - ke - rej Pe - pi - ček cho - dil,
 3. Plyň, ja - bli - čko, kam ty rá - číš,
 4. Hdyž kdo - me - ōku při - pla - va - lo
 5. Proč bych já ven vy - chá - ze - la,

mp

ko - lem o - ko - lo Bor - ko - vjic,^{*)} vše - cky lá - vky po - bra - la,
 An - dul - ku za ru - ku vo - dil, u - trh jab - ko, u - trh dvě,
 po - zor dej, ať se ne - smá - číš, plyň, ja - bli - čko, plyň do - lů,
 na An - dul - ku za - vo - la - lo: vy - jdi, hol - ka, vy - jdi ven,
 když já ne - jsem je - ho mji - lá, a on nej - ni zru - že květ,

p *mf*

p

jen je - dnu tam ne - cha - la.
 pu - stil je - dno po vo - dě.
 kmej An - dul - ce do do - mu.
 mji - lý sto - jí před do - mem.
 a - by on mi zka - zil svět.

^{*)} Hartmanice a Borkovice jsou obce přímo na Blatech stojící. Borkovice jsou samostatná školní obec, Hartmanice přiškoleny i přifařeny jsou k Zálší.

POZN. Zpíval mi starosta Dvořák ve Zlukově a jiní. V prvním vydání byly obsaženy jen dvě slohy; doplněk zpíval mi v nejnovější době Th. Šíma ve Veselí. Slova jsou téměř totožná s písněmi u Erbena „Teče voda od javo - ra...“ (3. vyd. str. 238) a „Teče voda od Tábora...“ (str. 527).

27. U našich stájů...

Zvolna. *p*

1. U na-šich stá - jů ní - zký o -
 2. Ne - spím, ach, ne - spím, do - bře tě
 3. Proč bys ne - smě - la? vždyť nej - si
 4. Když ne - o - te - vřeš, spá - nem - bo -

p *poněkud živěji* *ritardando*

kýn - ko: spíš - li ne - bo ne - spíš, ne - bo mě ne - sly - šíš,
 sly - ším, je - nom že já to - bě, po - tě - še - ní mo - je,
 sa - ma, a - ni ti ne - brá - ní, po - tě - še - ní mo - je,
 hem lež, ne - při - du já k to - bě, po - tě - še - ní mo - je,

p *poněkud živěji* *ritardando*

p *zvolna* *poněkud živěji* *ritardando*

má An - du - lin - ko? spíš - li ne - bo ne - spíš,
 o - te - vřít ne - smím, je - nom že já to - bě,
 tvá pa - ni - má - ma, a - ni ti ne - brá - ní,
 do ro - ka po - dnes, ne - při - du já k to - bě,
zvolna *poněkud živěji* *ritardando*

ne - bo mě ne - sly - šíš, má An - du - lin - ko?
 po - tě - še - ní mo - je, o - te - vřít ne - smím.
 po - tě - še - ní mo - je, tvá pa - ni - má - ma.
 po - tě - še - ní mo - je, do ro - ka po - dnes.

POZN. k 1. vydání: Zpívali mi řídící M. Dvořák v Horusicích a MUC. K. Schmaus ve Veselí. U Erbena viz slova písně „Vímť já domeček...“ (3. vyd. str. 208).

V nejnovější době zpíval mi Gustav Machoň ve Veselí tento dodatek:

5. Hdyž nepujdeš k nám,
 nepujdeš od nás,
 nebudeš, Pepičku,
 po našem trávníčku
 šlapat travjičku.

6. Travjičku šlapat,
 rosičku srážet,
 nebudeš, Pepičku,
 po našem trávníčku
 mě doprovázet.

28.a) Hdyj sem já jel pro mou mjilou...

Živě.

Hdyj sem já jel pro mou mji - lou
 Hdyj sem já jel pro mou mji - lou

na Bla - ta, na Bla - ta, spa - dli mi tam mý ko - ní - čky
do Ru - dy, do Ru - dy, spa - dli mi tam mý ko - ní - ci

molto ritard. *Zvolna.* *p*

do bla - ta, do bla - ta. Po - čkej - te, mý ko - ně vra - ný,
do vo - dy, do vo - dy. Po - čkej - te, mý ko - ně vra - ný,

molto ritard. *p*

p *Jako prve.*

ko - ně mý, ko - ně mý, však já si dám do - brej po - zor,
ko - ně mý, ko - ně mý, však já si dám do - brej po - zor,

až po - je - du po - dru - hý.
až po - je - du po - dru - hý.

POZN. Zpíval mi mistr Jíra ve Veselí nad Lužnicí a V. Voborník, učitel v Dráchově. „Ruda“ zove se hájovna u Horusic. U Erbena viz nápěv písně: „Měl jsem tě, holka, rád“.. (nápěv č. 387.)

b) Eště husy nekejhaly...

Živě. *mp*

1. E - ště hu - sy ne - kej - ha - ly,
2. Na - ši se mě dne - ska pta - li
3. Ne - ře - tej - te, mý ko - ní - ci,

e - ště den ne - bu - de, a já pu - jdu za mou mji - lou,
hde sem já včé - ra byl, že sem do - ma ne - ve - če - řel,
však já vás na - pa - su, po - že - nu vás zej - tra rá - no

o - na mě o - dě - je; o - na mě o - dě - je
 ko - ní - čky ne - kr - mil; mý ko - ní - - čky dra - hý
 na stu - de - - nou ro - su; ro - si - čka stu - de - ná,

pra - cho - vou pe - ři - nou, až mě na - ši bu - dou hle - dat,
 vma - štál - ce řej - ta - li, my sme e - ště smou pa - nen - kou
 pa - nen - ka se hně - vá, se - dli sme si do tra - vji - čky,

o - ni mě ne - na - jdou.
 so - bě po - - ví - da - li.
 vzdychli sme si o - ba.

mf *f*

POZN. Zpíval mi M. Dvořák, řídící učitel v Horusicích. Slova v druhé a třetí sloze jsem nepatrně pozměnil. U Erbena (3. vyd. str. 134) zapsaná jednoslobová píseň má s touto jen první řádek souhlasný. Srovnej u Erbena (3. vyd. str. 305) dvouslobovou píseň „Pořád se mne naši ptají...“ Na nápěv. „Eště husy...“ zpívá se též svatební:

c) Dej Vám Pánbůh dobrej večír...

Dej Vám Pánbůh dobrej večír,
my sme k vám přijeli,
dáteli nám tady nocleh,
abysme věděli;
dáteli, povězte,
tej naši nevěstě,
my koničky obrátíme,
dokujd sme na cestě.

29. Kylisaří za vodou ...

Mírně, nerozvláčně.

The musical score is written in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#). It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a steady eighth-note accompaniment in the right hand and a more active bass line in the left hand. Dynamics include *p* (piano) and *mf* (mezzo-forte).

1. Ky - li - sa - ří za vo -
2. A já se k nim ta - ky
3. Má mji - lá jde za ni -
4. Mo - dré o - či jdě - te

dou, ky - li - sa - ří za vo - dou, jak jim ko - ně pě - kně jdou,
dám, a já se k nim ta - ky dám, ví - ce tě ne - u - hlí - dám,
ma, má mji - lá jde za ni - ma, mo - dré o - či u - tí - rá,
spát, mo - dré o - či jdě - te spát, ať mů - že - te rá - no vstát,

p

jak jim ko - ně, má pa - nen - ko, pě - kně jdou, ky - li - sa - ři
 já se knim dám, ví - ce tě ne - u - hlí - dám, a já se knim
 mo - dré o - či má pa - nen - ka u - tí - rá, má mji - lá jde
 ať mů - že - te, mo - dré o - či, rá - no vstát, mo - dré o - či

za vo - dou, jak jim ko - ně pě - kně jdou, jak jim ko - ně,
 ta - ky dám, ví - ce tě ne - u - hlí - dám, já se knim dám,
 za ni - ma, mo - dré o - či u - tí - rá, mo - dré o - či
 jde - te spát, ať mů - že - te rá - no vstát, ať mů - že - te,

má pa - nen - ko, pě - kně jdou.
 ví - ce tě ne - u - hlí - dám.
 má pa - nen - ka u - tí - rá.
 mo - dré o - či, rá - no vstát.

mf

POZN. Zpíval mi fidičí učitel M. Dvořák v Horusicích. Třetí a čtvrtá sloha nejsou v prvním vydání obsaženy, ty mi zpíval v novější době Jos. Holický-Ludvík ve Stříbřeci u Stráže nad Nežárkou.

30. a) Jel Honza orati...

Mírně živě.

p

1. Jel Hon-za
2. Di mi, An-
3. Vi - sí tam
4. Já pro ni
5. Ty ne - jsi

o - ra - ti, za - po - mněl o - pra - ti,
ka, pro ní, však víš do - bře o ní,
v tom kou - tě, na sta - rym cho - mou - tě,
ne - pu - du, vím, že tvá ne - bu - du,
žá - dnej pán a já žá - dná pa - ní,

mf

jel Hon-za o - ra - ti, za - po - mněl o - pra - ti, za - po - mněl
di mi, An - ka, pro ní, však víš do - bře o ní, však víš do -
vi - sí tam v tom kou - tě, na sta - rym cho - mou - tě, na sta - rym
já pro ni ne - pu - du, vím, že tvá ne - bu - du, vím, že tvá
ty ne - jsi žá - dnej pán a já žá - dná pa - ni, sme si o -

mf

mf

o - pra - ti, jel Hon - za o - ra - ti, za - po - mněl
 bře o ní, di mi, An - ka, pro ní, však víš do -
 cho - mou - tě, vi - sí tam v tom kou - tě, na sta - rym
 ne - bu - du, já pro ni ne - pu - du, vím, že tvá
 ba ro - vni, ty ne - jsi žá - dnej pán, a já žá -

o - pra - ti, za - po - mněl o - pra - ti .
 bře o ní, však víš do - bře o ní.
 cho - mou - tě, na sta - rym cho - mou - tě.
 ne - bu - du, vím, že tvá ne - bu - du.
 dná pa - ni, sme si o - ba ro - vni.

POZN. Zpíval mi mistr Jíra ve Veselí nad Lužnicí. Srovnej slova u Sušila (II. 527). Na týž nápěv zpívá se píseň: „Martine, Martine . . .“. Nevím však nyní, po tolika letech, jde-li tu o píseň „Martine, Martine, kdo ti šil košile . . .“, anebo „Martine, Martine, šunky sou v komíně . . .“, od které nemám více než tento začátek a nemohu se dalšího dopátrat.

b) Martine, Martine . . .

1. Martine, Martine,
kdo ti šil košile?
2. Šila je má milá
dvě leta z úplna.
3. A když je došla
po prahu chodila,
žalostně plakala.

c) Starostovo koně . . .

Starostovo koně
 mají hezký stroje:
 stříbrný podkovky
 a zlatý rozporcky.

(Zpívá se na téměř týž nápěv.
 Slova opatřil mi řed. Pruner.)

31. a) Zlukove, Zlukove...

Velmi mírně.

mp *mf*

1. Zlu-ko-ve, Zlu-ko - ve, jsi v pěk-nej
 2. Při-šel tam Je - ní - ček, sed si za
 3. „Je - ní - čku můj mji - lej, ne - spi a

p *p* *mf*

ro - vi - ně, šen - ku - je tam má mji - lá, Na - nyn - ka roz - to - mji - lá,
 sto - le - ček, dal si na - lejt máz ví - na, se - dí u něj a dří - má,
 ne - dří - mej, a - by li - di ne - řek - li a na nás to ne - sved - li,

šen - ku - je ve ví - ně, šen - ku - je ve ví - ně.
 je - jí mji - lo - vni - ček, je - jí mji - lo - vni - ček.
 že ty jsi můj mji - lej, že ty jsi můj mji - lej.“

p

mp *mf*

4. „Já jsemkvám ne - při - šel ví - no na - lej - va - ti,
 5. „Hdy - bys knám byl při - šel než mě - sí - ček vy - šel,
 6. „Za klo - bou - ček ví - šeň, do ka - psy kar - lá - tek,

p

a - le já jsemkvám přišel, a - le já jsemkvám přišel te - be mji -
 by - la bych to - bě da - la, by - la bych to - bě da - la za klo - bou -
 a do kaž - dý ru - či - čky, a do kaž - dý ru - či - čky vy - ší - va -

lo - va - ti, te - be mji - lo - va - ti.“
 ček ví - šeň, za klo - bou - ček ví - šeň.“
 nej šá - tek, vy - ší - va - nej šá - tek.“

p

POZN. Zpíval mi starosta Dvořák ve Zlukově. Poslední dvě slohy srovnej u Erbena (3. vyd. str. 126) s písní: „Kdybys byl přišel.“ Zpívá se též se začátkem „Koline, Koline.“, ovšem na Kolínsku.

b) Hdyby byly moje...

c) Anduličko moje...

Mírným pohybem.

p

b) Hdy-by by - ly mo - je,
c) An-du-li - čko mo - je,

poco ritardando

ty zlu-kov - cký po - le, snad-no bych se vo - že-nil,
ne-da-las po - ko - je, ne-da - las mně v no - ci spát,

poco ritardando

a tempo

kou-pil bych si du - dy, šel by do ho - spo - dy,
nyn-čko mu - siš za to, An-du-li - čko, zla - to,

a tempo

poco rit.

hol - ku bych si na - mlu - vil.
nyn - čko mu - síš ko - lí - bat.

poco rit. *p*

POZN. Zpíval mi řídící uč. M. Dvořák v Horusicích. Srovnej s písní č. 45-IV. U Erbena jsou slovní obměny (3. vyd. str. 311 a 145.)

32. a) Zadudej, dudáčku...

Mírně živě.

mf

mp

Za-du-dej, du - dá - čku, za - du - dej, za - du - dej, jen ty tvejm du-
Jen sem já si je - dnou za - du - dal, za - du - dal, ja - ko by mi

mp

de - čekám ro - zu - měj, jen ty tvejm du - de - čekám ro - zu - měj.
ně - kdo me - du dal, ja - ko by mi ně - kdo me - du - dal.

mf

Za - du - dej, du - dá - čku, za - du - dej, za - du - dej, jen ty tvejm du-
Jen sem já si je - dnou za - du - dal, za - du - dal, ja - ko by mi

de - čekám ro - zu - měj, jen ty tvejm du - de - čekám ro - zu - měj.
ně - kdo me - du dal, ja - ko by mi ně - kdo me - du - dal.

POZN. Zpíval mi J. Carhoun v Drahově. V nejnovější době zazpíval mi G. Machoň na nápěv poněkud změněný: „Zadudej, dudáčku, zadudej, nebo nám ty tvoje dudy dej!“ (Slova této písně jsou s nepatrnými obměnami u Erbeny (3. vyd. str. 288.)

b) Kdyby mně to Pánbůh dal...

(Příloha.)

Zvolna. *p* *mp*

Kdy - by mně to Pán - bůh dal,

p *mp*

a - by si mě du - dák vzal: du - dy bych mu no - si - la,

mp

f rit. *a tempo p* *mp*

chle - ba bych mu pro - si - la, kdy - by mně to Pán - bůh dal,

rit. *a tempo*

f *p* *mp*

The musical score is written for voice and piano. It consists of three systems of music. Each system has a vocal line and a piano accompaniment. The key signature is three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 2/4. The tempo is marked 'Zvolna.' (Ad libitum). The dynamics range from piano (p) to mezzo-piano (mp) and forte (f). The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings. The lyrics are in Czech and are placed below the vocal line.

a - by mně jen za - du - dal; du - dy bych mu no - si - la,

chle - ba bych mu pro - si - la, kdy - by mně to Pán - bůh dal,

a - by mně jen za - du - dal!

POZN. Jedna z nejkrásnějších písní prácheňských, dávno již lidem zapomenutých. Před téměř padesáti lety jsem doprovázel na klavíru L. Stropnického, jenž ji zpíval úchvatně. Již tehdy jsem ji harmonisoval. Stropnický (nar. 31. 12. 1845, zemř. 10. 12. 1914) byl jedinečný pěvec našich písní. (Viz Erben, 3. vyd. str. 318.)

33. a) V tom Drahově na návsi...

Skoro zvolna. *mp*

V tom Dra-ho-vě na ná-vsi, je tam pě-kná ka - pli-
Hdyj se tam po - mo-dli - la, že - lo - stí za - pla - ka -

čka, cho - - dí se tam mo-dlit, cho - - dí se tam mo-dlit
la: že sem tě můj mji-lej, Hon - - zí - čku roz-mji-lej,

mo-je zla-tá An-či - čka.
by-la rač ne - po-zna - la.

POZN. Zpívali mi řídící učitel M. Dvořák a jeho choť v Horusicích a Carhoun v Drahově. - Drahov býval v dřívějších dobách hojně vyhledávaným místem poutním, neboť studánce jeho zázračným vlivem Panny Marie Drahovské připisována moc divotvorná. V kostele je několik obrazů, jež uzdravení na památku malovat dali. Kostel, zasvěcený Nanebevzetí Panny Marie, byl již r. 1359 farním a v bouřích husitských osiřev, přidělen byl jako filiální ke Kardašově Řečici, až teprve r. 1858 dostal opět faráře.

b) V tom Diníně na návsi...
(Varianta nápěvu.)

Mírně. *mp*

V tom Di-ní - ně na ná - vsi, je tam pě - kná ka - pli -
Hdyj se tam po - mo - dli - la, že - lo - stí za - pla - ka -

p

čka,
la, v tom Di-ní - ně na ná - vsi, je tam pě - kná ka - pli -
hdyj se tam po - mo - dli - la, že - lo - stí za - pla - ka -

p

čka,
la: cho - dí se tam modlit, cho - dí se tam modlit
že sem tě, Je - ní - čku, že sem tě, Je - ní - čku,

mo-je zla-tá An-či-čka, mo-je zla-tá An-či-čka.
by-la rač ne-po-zna-la, by-la rač ne-po-zna-la.

POZN. Zpíval mi Matěj Šamáček v Diníně.

34. Vizte pány nad pánami...

(Zbudovská.)

Mírně živým pohybem.

1. Viz-te pá-ny nad pá-na-mi,
2. Dal jest zvo-nit zkan-ce-lá-ře
3. „Mi-lost, u-ro-ze-ný pa-ne,
4. Hněv u-ro-ze-né-ho pá-na

nad pan-skej-ma špej-cha-ry, nad lu-ka-mi, nad ryb-ní-ky,
na rych-tá-ře ře-tě-zy: „dej-te šel-mov,¹⁾ dej-te pou-ta,
ne-hně-va-jí se na mě, při-nes jsem jim pár ka-pou-nů,
o-brá-til se v do-bro-tu, (ten, kte-rej měl pro-ti šel-mov),

nad pan-skej-ma sád - ka - mi. pan de - re - ktor nej - pře - dněj - ší,
 ne - pří - jde - li spe - ně - zi;“ zhur - ta pán si na něj hou - ká,
 dal jsem je do ku - chy - ně; dá - li Pán - bůh, to přes tej - den,
 vy - ma - zal mu ro - bo - tu; „jdi jen, šel - mo, jdi jen do - mů,

pro ty - to ča - sy ny - něj - ší, je nej - vě - tší par - ty - kář,
 ja - ko když do du - bu bou - chá, ry - chtář se stra - chy po - tí,
 při - jdu za - se sko - zím sej - rem, bu - de - li se lí - bi - ti,
 od - pou - štím ti tvo - ji vi - nu;“ pa - ní kři - ší: „za tej - den

za - tra - cti - lej pa - ru - kář.
 te - če mu skrz kal - ho - ty.
 chci jim ho da - ro - va - ti.“
 ať jste tu sko - zím sej - rem!“

mp

5. So - tva z je - dněch ru - kou vy - šel po - tkal ho v tom purk - ra - bí:
 6. Tu jde ml - nář, hu - su ne - se, po - tká on se s šen - ký - řem:
 7. Už je se mnou ten - krát ou - ha, po - lez z ka - psy, py - tlí - ku,
 8. Z kan - ce - lá - ře vy - chá - ze - jí, je - den pra - vi k dru - hé - mu:

p

„kam jdeš, šel - mo, že znám ne - jdeš? na - u - čím tě ma - ný - ry; ne - víš, že je
 „Kam ty, bra - tře, hu - su ne - seš, snad jseš vdů - cho - du dlu - žen? sprá - vce vr - čí
 já jim mu - sím ně - co dá - ti, by ne - by - lo po - vy - ku; Bůh mně ra - čiž
 „bo - dejž do nich u - ho - di - lo de - va - de - sát, sto hro - mů; do - pust, Bo - že,

dnes so - bo - ta, že se roz - dě - lí ro - bo - ta? ta kte - rou máš
 po - řád na mě, (čert už vem ty vše - cky da - ně), já jdu ta - ky
 se - slat po - sla, bych se ne - do - stal na vo - sla, po - spí - ším si
 do - pust rá - ny, na ty za - tra - ce - ný pá - ny: pro ty je - jich

mp

za - pla - tit, ne - chceš - li na vo - sla²⁾ jít."
s kro - ca - nem, jsem tam dlu - žen za ná - jem."
ze zám - ku,³⁾ bych si ne - nes pa - má - tku!
par - ty - ky, ať jsou v pe - kle na vě - ky!

VYSVĚTLIVKY. [1.] Šelmov — znamená „šelmovi“, ale Blatáci zbudovšti koncovku „i“ nevyslovují. Analogicky říkají „Frantov“ místo „Frantovi“. [2.] Osel dřevěný, někdy jen ostré prkno, na čtyřech nohách vyzvižené, pro zkrocení vojáků a menších vinníků někdy připravené a užívané. — Na ostré prkno, jemuž osel říká, posazen byl. — Na oslu jezdit. (Jos. Jungmann.) [3.] Je prý tu míněn (podle mého zpěváka p. vl. rady Pecky) zámek Hluboká. To je omyl. Hlubocký direktor, purkrabí, správce atd. měli kapounů, husí, krocánů a kozího syra(!) tolik, že by se takový rychtář, mlynář a šenkýř byli bezpečně dostali na osla, kdyby si byli opovážili, něco takového nabídnout. Píseň se nevztahuje k žádnému určitému zámku. Je to patrně výrobek umělý, vzniklý před nějakými sto a snad i více lety. V rukopisném zpěvníčku z Písecka (asi z r. 1850) v knihovně Národ. musea, sign. V. E. 18, našel jsem několik pokřivených sloh. Píseň byla původně jistě mnohem delší.

POZN. Zpíval mi vládní rada v. v. Jan Pecka v Č. Budějovicích. Je to píseň jeho otce Matěje Pecky, sedláka v Tupesích, nar. 1831 a zemř. r. 1890. — V prvním vydání Blatáckých písní nebyla obsažena.

35. Prodal ovčák ovce...

Mírným pohybem.

1. Pro - dal o - včák o - vce,
2. O - včák o - vce pro - dal
3. „O - včá - če, o - včá - če,
4. „Hůl máš, měls je hná - tí,
5. Tán - le na pod - le - sí

kup-co-vi na lou-ce, pro-dal o-včák o - vce kup-co-vi, na lou-ce;
 a pe-ní-ze prohrál, o-včák o - vce pro - dal a pe-ní-ze prohrál;
 kams dal šty - ry o - vce, o - včá - če, o - včá - če, kams dal šty - ry o - vce? „
 psa máš, měls ho štvá-ti, hůl máš, měls je hná - ti, psa máš, měls ho štvá-ti.“
 pán o - včá - čka vě - ší, tám - le na pod - le - sí pán o - včá - čka vě - ší,

mf *p poco rit.* *mf*
 šty - ry za dva zla - tý, sou pe - - ní - ze ta - ky, šty - ry
 že - ne spast-vy do - mu, pán se tre - fí kto - mu, že - ne
 „Při - šli šty - ry vl - ci, ka - ždej mi vzal o - vci, při - šli
 „Na hůl sem za-po - mněl, na psa sem ne-zpo-mněl, na hůl
 vě - ší za no - ži - čky, pro šty - - ry o - vči - čky, vě - ší

a tempo
 za dva zla - tý, sou pe - - ní - ze ta - ky.
 spast-vy do - mu, pán se tre - fí kto - mu.
 šty - ry vl - ci, ka - ždej mi vzal o - vci.“
 sem za-po - mněl, na psa sem ne-zpo - mněl.“
 za no - ži - čky, pro šty - - ry o - vči - čky.

POZN. Zpíval mi starosta Dvořák ve Zlukově. Srovnej slova u Erbena (3. vyd. str. 549.)

36. Už je, má mjlá, už je zle...

Mírným pohybem. *mp*

Už je, má mji-lá, už je
Hdyž mi pou-te-čka dá-va-

mp *p*

zle, už je, má mji-lá, už je zle, už já mám
li, hdyž mi pou-te-čka dá-va-li, spo-lu sme

pou-ta, má zla-tá hol-ka, na no-ze.
o-ba, má zla-tá hol-ka, pla-ka-li.

mp

Detailed description: The musical score is for a song in 3/8 time, key of B-flat major. It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The tempo is 'Mírným pohybem' (moderato) and the dynamic is 'mp'. The piano part features a steady eighth-note accompaniment in the left hand and chords in the right hand. The vocal line has a simple melody with lyrics in Czech. The score is divided into three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The first system includes dynamics 'mp' and 'p'. The second system includes dynamics 'mp' and 'p'. The third system includes the dynamic 'mp'.

POZN. Zpíval starosta Dvořák ve Zlukově.

37. a) Vy zlukovcký mládenci...

Mírně. *mp*

1. Vy zlu-kov-cký mlá-den-ci,
2. A my sme ho ne-na-šli,
3. Hdy-by my sme se-da-li

hde ste ko-ně pá - sli? Já ztra-ti-la vě-ne-ček,
my sme ho vi-dě-li: tvuj vě-ne-ček ze-le-nej,
na sto rychlejš ko-ní, tvuj vě-ne-ček ze-le-nej,

já ztra-ti-la vě-ne-ček, kte-rej ste ho na-šli, kte-rej
tvuj vě-ne-ček ze-le-nej pla-ve pryč do Pra-hy, pla-ve
tvuj vě-ne-ček ze-le-nej ni-hdo ne-zdo-ho-ní, ni-hdo

Detailed description: The image shows a musical score for a song. It consists of three systems of music. Each system has a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment (grand staff). The key signature is one flat (B-flat) and the time signature is 2/4. The first system includes the tempo marking 'Mírně.' and dynamic marking 'mp'. It features three verses of lyrics. The second system continues the lyrics. The third system concludes the lyrics. The piano accompaniment includes various musical notations such as chords, arpeggios, and rests.

ste ho na - šli?
pryč do Pra - hy
ne-zdo-ho - ní.

1.2. *mp*

3. *mp*

POZN. Zpíval mi starosta Jan Dvořák ve Zlukově. Na týž nápěv zpívá se též:

b) Až já pujdu okolo háje...

1. Až já pujdu okolo háje zeleného, tam já sobě natrhám kvítí májového.	2. Vložím já ho do lože, hde má mjlilá leží, zaklepám na okénko: „Má mjlilá otevři.“	3. „Já bych ti otevřela, neležím tu sama, nedaleko u dveří leží panimáma.“
4. Paňmáma ráno vstala, cerušky se ptala: „Ceruško má rozmilá, s kým to rozmlovala?“	5. „Já mluvila s peřinou, co nade mnou byla, že ste malou ušila a mně bylo zima.“*)	6. „To nebyla peřina, to byl něhdo jinej; ať se ti tak nestane, jak se stává jinej.“
7. „Jak pak se mi nestane, dyž už se mi stalo!“ Matka ruce lomila, děvče zaplakalo.	8. A hdyž bylo po roce, chodila po louce, nosila svého syna v strakatej peřince.	9. „Ach, synáčku, synku můj, co ti mám udělat, mám-li já tě utopit, nebo tě zmordovat?“
10. „Ach, mamjičko, mámo má, to mi nedělejte, rači mě vychovejte, na vojnu mě dejte.“	11. Dostanete pochvalu od císaře pána, že vy ste vychovala švarného hulána.	12. Dostanete pochvalu od samého prince, že vy ste vychovala švarného myslivce.
	13. Dostanete pochvalu od samé královny, že vy ste vychovala syna pod dragouny.	

*) Viz píseň č. 17-II: „Nefoukej větríčku...“

Následuje varianta slov písně a) se samostatným nápěvem: „Jednotský pasáci...“

c) Jednotský pasáci...

(Obměna.)

Mírně živým pohybem.

p

1. Jed-not - ský pa - sá - ci, kde ste vše - ra pá -
 2. My sme ho ne - na - šli, my sme ho vi - dě -
 3. Ší - fa - ři, ší - fa - ři, na ší - fy se - dej -

mp *p*

poco a poco rit.

sli, já ztra-ti - la vě - nec, ke-rej ste ho na - šli,
 li, tvuj vě - nec ze - le - ný, pla-val po Du - na - ji,
 te, muj vě - nec ze - le - ný po vo - dě hle - dej - te,

poco a poco rit.

Mírně.

p

hou - ha, hou - ha, ke-rej ste ho na - šli?
 hou - ha, hou - ha, plaval po Du - na - ji.
 hou - ha, hou - ha, po vo - dě hle - dej - te.

p

Jako prve.

p

4. Dy - by sme za - pra - hli tři sta pá - rů ko - ní,
 5. Tvuj vě - nec ze - le - ný, žá - dnej ne - zdo - ho - ní,
 6. Da - le - ko do tr - ní, tam za čer - ným le - sem,

poco a poco rit.

tvuj vě - nec ze - le - ný žá - dnej ne - zdo - ho - ní,
 od - nes - li ho vrá - ny da - le - ko do tr - ní,
 že bu - deš ma - ti - čkou, no - vi - nu ti ne - sem,

poco a poco rit.

Mírně.

p

hou - ha, hou - ha, žá - dnej ne - zdo - ho - ní.
 hou - ha, hou - ha, da - le - ko do tr - ní.
 hou - ha, hou - ha, no - vi - nu ti ne - sem.

POZN. Zpíval mi Fr. Herda v Ševětíně. Není v prvním vydání Blat. písní obsažena.

38. a) Vyšla hvězda jasná...

Zvolna, nerozvláčně.

p

1. Vy - šla
2. Do ko -
3. Hdyj si
4. Ne - chci,
5. Hdyž já

hvě - zda jas - ná, ja - ko pan - na krás -
můr - ky při - šla, u po - ste - le stá -
při - šla ke mně, sed - ni si ve - dle
ne - zvo - sta - nu, vím, že tvá ne - bu -
ne - mám do - mu, a - ni mou cha - loup -

p

p *p*

ná, sa - ma za mnou má pa - nen - ka, sa - ma za mnou
la: vstá - vej, vstá - vej, muj Je - ní - čku, vstá - vej, vstá - vej,
mě, mů - žeš ta - dy semnou zvo - stat, mů - žeš ta - dy
du: pa - ni - má - ma po - ví - da - la, pa - ni - má - ma
ku, však já si tě pře - ce ve - mu, však já si tě

The musical score is written in 2/4 time with a key signature of three flats (B-flat, E-flat, A-flat). It features a vocal line and a piano accompaniment. The piano part consists of two staves (treble and bass clef). The score includes five systems of music. The first system shows the beginning of the piece with a piano (*p*) dynamic. The second system contains the first two lines of lyrics. The third system contains the next two lines of lyrics. The fourth system contains the final line of lyrics and includes dynamic markings of *p* above the vocal line and *p* below the piano accompaniment. The score concludes with a double bar line.

f

má pa - nen - ka do ko - mŕ - ky při - šla, do ko -
 muj Je - ní - čku, já sem k to - bě při - šla, já sem
 se mnou zvo - stat, až do bí - lé - ho dne, až do
 po - ví - da - la, že ty ne - máš do - mu, že ty
 pře - ce ve - mu, za pra - vou man - žel - ku, za pra -

dim.

mŕ - ky při - šla.
 k to - bě při - šla.
 bí - lé - ho dne.
 ne - máš do - mu.
 vou man - žel - ku.

dim. *p*

POZN. k 1. vydání: Zpíval mi starosta Dvořák ve Zlukově. Třetí slohu jsem pozměnil. V rukopise musejním (sig. V. E. 18), sbírce národních písní z Písecka, neznámého původu, z prostředku minulého století, zapsána jest jedna sloha této písně s nápěvem nyní dosti populárním: „Na tej naší Hané, pečou buchty slané...“ (t. j. „Ta strahovská brána“.)

Na týž nápěv zpíval mi Jos. Holický - Ludvík ve Stříbřeci tento popěvek :

b) Majstr po hrázi jde...

<p>1. Majstr po hrázi jde,
 panenka tam pere:
 [„Pojď sem, pojď sem, má panenko,
 [vyzpovídám tebe.“]</p> | <p>2. Když ji vyzpovídal,
 rozhřešení jí dal:
 [„Nepovídej, holka, na mě,
 [že sem tě zpovídal.“]</p> |
|---|---|

c) To leštincký doubí...

Zvolna, nerozvláčně.

p

1 To le - štincký dou - bí, je ši -
 2 Pro - střed to-ho dou - bí je pě -
 3 Už jsou z tý lá - vci - čky jen dvě
 4 Vzlé - tly ho - lu - bi - čky na ze -

p *p* *p*

ro - ký, dlou - hý, tam jest se pro - chá - zí, tam jest
 kná lá - vci - čka, tam jsou se - dá - va - li, a se
 po - lo - vi - čky, kam jsou se po - dě - ly, kam jsou
 le - nej dou - bek, a tam jest za hou - kal, a tam

f *dim.*

se prochá - zí mo - je po - tě - še - ní, mo - je po - tě - še - ní.
 mi - lo - va - li, Je - ní - ček, An - či - čka, Je - ní - ček, An - či - čka.
 se po - dě - ly ty dvě ho - lu - bi - čky, ty dvě ho - lu - bi - čky?
 jest za hou - kal ža - lost - ně ho - lou - bek, ža - lost - ně ho - lou - bek.

dim.

5. Ne - hou - kej, ne-hou - kej,
6. Já jí ho ne - dě - lám,
7. Za jí - nej - ma cho - dí,

můj zla - tej ho - loub - ku, ne - dě -
dě - lá si ho sa - ma, dyž já
sji - nej - ma se vo - dí, o mě

lej svej mi - lej, ne - dě - lej svej mi - lej vět - ší - ho zá - rmut - ku,
ne - jsem do - ma, dyž já ne - jsem do - ma cho - dí za jí - nej - ma,
mo - je mi - lá, o mě mo - je mi - lá An - či - čka ne - sto - jí,

dim.

vět - ší - ho zá - rmut - ku.
cho - dí za ji - nej - ma.
An - či - čka ne - sto - jí.

dim. *p*

*) Blíže stříbřeckého mostu, vedoucího přes Novou řeku, je na pobřeží skupina stavení, zvaná „Leština“, kdysi panský dvůr, nyní obydlí lesního hajného a zřizence rybníčního hospodářství. Od Leštiny táhnou se podle Nové řeky prastaré nádherné hráze s alejemi Krčínových třístaletých dubů, až téměř k Sv. Majdaleně, v délce 8¹/₂ km. (Odtud slova písně: „To leštincký doubí...“) Nová řeka s hrázemi je monumentální dílo Jakuba Krčina z Jelčan, znamenitého hospodáře a rybníkáře, rožmberského regenta, zbudované v letech 1584—1586. Nová řeka odbočuje z řeky Lužnice u splavu pode vsí Majdalenou, rozlévá se proti vsi Stříbřeci v malé jezero, a po toku 13¹/₂ km dlouhém ústí u jednoty Lapice do Nežárky. Krčín zbuďoval tento průplav, obecně zvaný „Nové řeky“, k odvodnění rybníku Rožmberka, neboť Lužnice protéká Rožmberkem a při rozvodnění přiváděla mu tolik vody, že vzdušný obrovský rybník nebezpečně ohrožoval daleké širé okolí.

POZN. Zpívala mi Rozálie Konrádová, kovářka ve Stříbřeci u Stráže nad Nežárkou.

39.a) Nepudu já přes ty hory...

Sousedsky.

mf

Ne - pu - du já přes ty ho - ry, kop - ce,
Hdyž mně ne - chceš, mo - dro - vo - ká hol - ka,

mf *mf*

ať si cho-dí za mou mji-lou kdo chce, a já za ní ne-pu-du,
 kou-pjim já si stra-ka - tý-ho bej-ka, bu-du vo - zit man-de-le,

mji-lo-vat ji ne-bu-du.
 za-po-me - nu na te-be.

POZN. Zpíval mi řidičí učitel Dvořák v Horusicích. První slohu slyšel jsem také na jiný nápěv s obměnou začátku: „Převyšujte hory doly kopce“..

b) Převyšujte hory doly kopce...

Mírným pohybem. *mp*

Pře-vy-šuj-te ho-ry do-ly kop-ce,
Při-šel sem tam je-dnou ča-sně z rá-na,

ať si cho-dí za mou mji-lou kdo chce, a já za ní ne-pu-du,
po-stel by-la e-ště ne-u-stlá-na, já sem se jí po-čal ptát,

poco rit. Mírně.

mji-lo-vat ji ne-bu-du, mji-lo-vat ji ne-bu-du.
kdo tu po-stel bu-de stlát, a vo-na za-pla-ka-la.

POZN. Takhle tu píseň zpívají (podle upozornění uč. F. Adámka) ve Valu. Je to patrně píseň, o které se zmiňují v předcházející poznámce. V prvním vydání Bl. písní není obsažena.

40. a) Žádnej tak neplakal...

Mírným pohybem. *mp*

Žá-dnej tak ne-pla-kal ja-ko
 Žá-dnej tak ne-pla-kal ja-ko

poco a poco rit. *mp a tempo*

muj ta-ti-ček, žá-dnej tak ne-pla-kal ja-ko
 má ma-ti-čka, žá-dnej tak ne-pla-kal ja-ko

poco a poco rit. *a tempo*

muj ta-ti-ček, hdyž po-de mnou řej-tal,
 má ma-ti-čka, hdyj se mi po stra-ně,

poco a poco rit. *a tempo*

p

The musical score is written in 3/8 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The first system is marked 'Mírným pohybem.' and 'mp'. The second system includes tempo markings 'poco a poco rit.' and 'mp a tempo'. The third system includes 'poco a poco rit.', 'a tempo', and 'p'. The piano accompaniment features a steady eighth-note bass line and a more active treble line with chords and moving lines.

poco a poco rit.

hdyž po-de mnou řej-tal můj vra - nej ko - ni - ček.
hdyj se mi po stra-ně blej - ska - la ša - vli - čka.

poco a poco rit.

p *mp*

POZN. Zpívala mi Dvořáková, choť řidičho v Horusicích. Na týž nápěv, jen v druhé části poněkud pozměněný, zpívali mi Zemanová a Líkař v Zálší tuto píseň:

b) Kůň vraný, sedlaný...

1. [Kůň vraný, sedlaný,
pod zelenou dekou;]
holka namluvená,
tříkrát prohlášená,
jen k oltáři kleknout. | 2. [K oltáři přikleknem,
kněz nám ruce sváže,]
do smrti nejdelší,
moje znejmílejší,
žádnéj nerozváže. | 3. [Žádnéj nerozváže
tu věrnost velikou,]
až po dlouhéj době,
někdy na kerchově,
lopata s motykou. |
|---|---|--|

Dále mi zpívali Líkař v Zálší a Holický-Ludvík ve Stříbřeci píseň:

c) Po čoms mě, má mjlá, poznala...

1. [Po čoms mě, má mjlá,
po čoms mě poznala?]
„Po vraným koníčku,
muj zlatej Honzíčku,
dyť sem ho sedlala.“	2. [Já sem ho sedlala
červenou dykytou, ¹⁾
abych tě poznala,
muj zlatej Honzíčku,
až budeš legrutou. ²⁾	3. [Já sem ho sedlala
samýma tolary,]
abych tě poznala,
muj zlatej Honzíčku,
mezi švališary. ³⁾
	4. [„Až pudu s legrutou
tou veselckou ⁴⁾ branou,]
tenkrát, moje mjlá,
Nanyňko rozmjilá,
podívej se za mnou.“	

VYSVĚTLIVKY. 1. Dykyta — látka, něm. Taffet. 2. Legruta — rekrut, také transport rekrutů.
3. Švališar — jezdec. Viz poznámku při písni č. 27-I. 4. Veselská brána v Soběslavi.

41. Proč by koza netrkala...

Mírně. *mp*

Proč by ko-za ne-tr-ka-la,
Vem ko-zi-čku za ro-ži-čky,

mf *p*

vo-na ro-hy má,
veď ji do chlí-va, proč by pan-na
vem pa-nen-ku

ne-ská-ka-la, vo-na no-hy má.
za ru-či-čky, veď ji do ko-la.

The musical score is written for voice and piano. It consists of three systems of music. The first system begins with a vocal line in 3/4 time, marked 'Mírně.' and 'mp'. The piano accompaniment is in 3/4 time, marked 'mf'. The second system continues the vocal line, with the piano accompaniment marked 'p'. The third system concludes the piece, with the piano accompaniment marked 'p'. The key signature is three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 3/4. The lyrics are in Czech and describe a goat's behavior.

Živě. *mf* *poco rit.* *Mírně.*

Co prej? hop, hej, má Na-nyn-ko ská-kej, tak ja-ko ji-

mp *poco rit.*

ná.

mf *mp*

POZN. Zpíval mi Rybák v Diníně. Porovnej s textem u Erbena(3. vyd. str. 296.)

42. V tom třebonckym kancelářičku...

Mírně. *mp*

V tom tře-bon-ckym kan-ce-lá - ři-čku,
Ja - ký je to po-že-hná - ni-čko,

mp *mp*

v tom tře-bon-ckym kan-ce-lá - ři, tam dá - va - jí po - že - hná - ni - čko,
ja - ký je to po - že - hná - ní, hdyž tu ne - mám po - tě - še - ní - čko,

tam dá - va - jí po - že - hná - ní.
hdyž tu ne - mám po - tě - še - ní.

POZN. Zpíval mi Matěj Šamáček, dudák v Dinfně.

43. Ten drahovckej kostelíček...

Zvolna.

Ten dra - hov - ckej
Já už te - be

ko - ste - lí - ček, o - ko - lo něj čer - nej
ne - mji - lu - ju, já už tě rá - da ne -

les, — po - věz mi, má mji - lá, An - dul - ko roz -
mám, — pro - to že si šel - ma, cho - diš za ji -

mji - lá, ko - ho věr - ně mji - lu - ješ, ko - ho věr - ně mji - lu -
nej - ma, to ti pra - vdu po - vjí - dám, to ti pra - vdu po - vjí -

ješ.
dám.

POZN. Zpívali mi řídící učitel M. Dvořák a jeho choť v Horusicích. Na téměř týž nápěv zpívala se také svatební „příkladná“ píseň o Tobiašovi, jejíž úryvek, zazpívaný mi Kateřinou Novákovou ve Vescích u Soběslavě, zde podávám.

1. „Začínám ve jménu Páně,
z daru ducha svatého,
začátek představím,
všechno vám vyjevím,
[že nechybím ničeho.“]	2. „Byl jeden ctnostný mládenec
a to jménem Tobiaš,
ten byl Bohu milý
všemi ctnostmi svými,
[jak to v písni uhlídáš.“]	3. „Tobiaš, mládenec ctnostný,
na cestu se ubíral,
Bůh mu byl ochráncem,
velikým zastáncem,
[že jméno boží vzýval.“]
4. „Ten, když šel svou přímou cestou,
vždycky sobě přemýšlel,
aby jemu Bůh dal,
jeho ochraňoval,
[aby šťastně zpět přišel.“]	5. „A tu v malé chvíli spatřil
překrásného mládence,
v cestě stojícího
a přepásaného,
[v přeběloskvoucím rouše . . .“]	

Na další nedovedla se Nováková upamatovat. V psaném veseckém zpěvníku, později mi zasláném, našel jsem 29 sloh této písně, ale tak zamotaných, že jsem jich nemohl použít. — Písně o Tobiašovi, obsažené ve Vavákově Svatbě a Kolovratově sbírce, jsou docela jiné.

44. Holka ospalá . . .

Mírně živým pohybem.

Hol - ka o - spa - lá, vy - há - něj

do stá - da, hol - ka o - spa - lá, slou - ha trou - bí

na pod-lou - bí; až on si od - trou - bí, on se kvám při-lou - dí:

p k svej mji - lej, roz - mji - lej, do ko - můr - ky, cha, cha, k svej mji - lej,

roz - mji - lej, do ko - můr - ky.

POZN. Zpíval mi starosta Dvořák ve Zlukově. V nejnovější době zpíval mi ji Gustav Machoň ve Veselí nad Lužnicí a sice se vsunutým rýmem „slouha troubí na podloubí,“ což v prvním vydání obsaženo nebylo. Podle Machoně zpíval prý to tak zvěrolékař Hejda ve Veselí.

vza-la jest mě za ru-či-čku, vy-ve-dla mě na ce-sti-čku,
ro-si-čka je pě-kná bí-lá, ro-ste na ní roz-ma-rý-na,
při-šla za mnou do ma-šta-le, me-zi šty-ry ko-ně vra-né,
po-šla-pa-li jsou ji tu-ze, že ji žá-dnej ne-po-mů-že,

a - bych já už do - mu bě - žel, a - bych já už do - mu bě -
ro - si - čka je pě - kná bí - lá, ro - ste na ní roz - ma - rý -
při - šla za mnou do ma - šta - le, me - zi šty - ry ko - ně vra -
po - šla - pa - li jsou ji tu - ze, že ji žá - dnej ne - po - mů -

žel.
na.
né.
že.

1.-3. a tempo 4.

POZN. Zpíval mi M. Šamáček, dudák v Diníně. První sloha je patrně začátek samostatné písně, jejíž pokračování se mi nepodařilo zjistit. Poslední sloha zpívá se též svariantou: „pošlapali ji na rukách, až ji byly podkúvky znát.“ Vyhledejte Erbena (3. vyd. str. 113) píseň: „Jdi mámilá, jdi do lesa.“ a srovnej slova i nápěv.

46. a) Když sem já políčko vláčil...

Mírně živě. *p*

Když sem já po-li-čko vlá-čil, ně-kdo mi
Jak mně to ne-má bejt lí-to, když si já

s mou mi-lou tan-čil, ne-chal sem ko-ní-čky stát, šel sem se
zpo-me-nu na to: hol-ku mně z ko-la vza-li, e-ště mě

na ně dí-vat, hou-hej, šel sem se na ně dí-vat.
ven vy-hna-li, hou-hej, e-ště mě ven vy-hna-li.

Detailed description: The image shows a musical score for a song. It consists of three systems of music. Each system has a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment (grand staff). The key signature is three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 3/8. The tempo/mood is 'Mírně živě.' (Moderately lively). The first system starts with a piano (*p*) dynamic. The lyrics are: 'Když sem já po-li-čko vlá-čil, ně-kdo mi Jak mně to ne-má bejt lí-to, když si já'. The second system continues: 's mou mi-lou tan-čil, ne-chal sem ko-ní-čky stát, šel sem se zpo-me-nu na to: hol-ku mně z ko-la vza-li, e-ště mě'. The third system concludes: 'na ně dí-vat, hou-hej, šel sem se na ně dí-vat. ven vy-hna-li, hou-hej, e-ště mě ven vy-hna-li.' The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes, often with chords. There are several dynamic markings, including *p* and *pp*.

POZN. Zpíval mi Max Mostecký, důchodní v Mezimostí. V prvním vydání byla obsažena jen první sloha; drunou o-patřil mi nyní řed. Pruner v Táboře. V St. Lánu u Malšic zpívala Marie Nacházalová řed. Prunerovi začátek první slo-hy: „Dyž sem políčko harkoval*) někdo mi s milou tancoval.“.

*) Harka je lehký pluh, který má tři malé radičky šikmo za sebou postavené. Harkuje se k jarnímu setí, aby se ne-musilo po druhé orat.

b) Jedeme cestičkou ouzkou...

Mírně živě.

p

1. Je - de - me ce - sti - čkou ou - zkou, ve - ze - me
 2. Ke - rak já, muj mji - lej řek - nu, až já před
 3. Jen ty to, má mji - lá, řek - ni, že se nám

ne - vě - stu hez - kou, poj - te se, bá - by, dí - vat, ať má - te
 ol - tá - řem klek - nu, až se mě ptá - ti bu - de, je - li to
 no - ži - čky splet - ly, v ko - můr - ce na po - stýl - ce, na stra - ka -

co po - ví - dat, hou - hej, ať má - te co po - ví - dat.
 z do - bré vů - le, hou - hej, je - li to z do - bré vů - le.
 tej pe - řin - ce, hou - hej, na stra - ka - tej pe - řin - ce. *)

The musical score is written in 3/8 time with a key signature of three sharps (F#, C#, G#). It consists of three systems of music. Each system includes a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes, often with a 'y' marking above the notes. The vocal line is simple and melodic, with lyrics in Czech. The first system includes three verses. The second system continues the melody with more lyrics. The third system concludes the piece with a final cadence. Dynamics include piano (*p*) and a final double bar line with repeat dots.

*) Je to patrně rozpustilá píseň z „Konopické.“ O tomto obyčeji viz jinde v tomto díle.

POZN. První slohu mám od učitele Voborníka z Dráčkova, druhou a třetí, jakož i dodatek g) od Jos. Nováčka v Mažicích. Na týž nápěv zpívá Marie Nacházlová v St. Lánu (podle sdělení řed. Prunera):

c) Táborský panenky... d) Kdo mně to dokázat může...

Táborský panenky hezký,
dávají pomlázky všechny,
po svátcích tu neděli:
vajíčka nasezelý.

Kdo mně to dokázat může,
že bylo v vejceci kuře?
Já sem to sám dokázal,
dyž sem mu křídla vázal.

e) Můj zlatej Pepičku...

Můj zlatej Pepičku hezkej,
až pudeš z hospody, vejskej,
abych tě uslyšela,
s tebou se potěšila.

Dále mám na týž nápěv zapsáno:

f) Dyj sem šel cestičkou lesem...

1. Dyj sem šel cestičkou lesem,
padala rosička s deštěm,
padala i krupice,
to byla prásenice. | 2. Já sem to všechno rád snášel,
jen dyj sem k mej milej kráčel,
přišel sem pod okýnko:
„Otevři, Andulinko!“ | 3. Ona jak to uslyšela,
ihned k okýnku běžela:
„Vítám tě, muj Jeničku!“
a dala mně hubičku... |
|--|---|--|

g) Hrajte nám, muziky, pěkně...

Hrajte nám, muziky, pěkně,
my máme peníze v pekle,
budeme čerta mlátit,
on nám je musí vrátit...

47. Sedí panna v komůrce...

Mírně, nerozvláčně.

The musical score is written in 2/4 time. It features a vocal line in the upper staff and a piano accompaniment in the lower staves. The tempo is marked 'Mírně, nerozvláčně' and the dynamics are 'p' (piano) for the vocal line and 'mp' (mezzo-piano) for the piano accompaniment. The score includes four verses of lyrics.

1. Se - dí pan - na v ko - můr - ce,
2. „Ne - plač, hol - ka, ne - plač víc,
3. „Ty mě mat - kou na - zý - váš,
4. Vše - ch - ny pan - ny tan - cu - jou,

mf

dr - ží syn - ka na ru - ce, o - pla - ká - vá své - ho věn - ce
 nej - ni ti to plat - no nic, máš ma - lé - ho syn - ka, jsi je -
 sám se ot - cem ne - dě - láš, ne - mám vi - nu sa - ma, má - me
 pěk - ně je - dna za dru - hou, a já, u - bo - žá - tko, mám do -

mf

ze - le - né - ho, o - pla - ká - vá své - ho věn - ce
 ho ma - min - ka, máš ma - lé - ho syn - ka, jsi je -
 my ji o - ba, ne - mám vi - nu sa - ma, má - me
 ma dě - tá - tko, a já, u - bo - žá - tko, mám do -

ze - le - né - ho.
 ho ma - min - ka.
 my ji o - ba.
 ma dě - tá - tko.

mp

p *mf*

5. „Ach, muj zla-tej Je - ní - čku, za - ko - lí - bej chvil-či - čku, za - ko - lí - bej
 6. „Já ko - lí - bat ne - bu - du vím že já tvůj ne - bu - du, ko - lí - bej si
 7. „Já ko - lí - bat ne - u - mím, za ko - líb - ku se sty - díím, ko - lí - bej si
 8. „Tys ji bra - la v sed - ni - ci, me - zi dvě - ma my - sliv - ci, ty ti ra - du

mf

chvil - ku, než vy - pe - ru plin - ku, za - ko - lí - bej chvil - ku,
 sa - ma, když jsi je - ho má - ma, ko - lí - bej si sa - ma,
 sa - ma, s kým jsi ra - du bra - la, ko - lí - bej si sa - ma,
 da - li, když ti vě - nec bra - li, ty ti ra - du da - li,

než vy - pe - ru plin - ku.“
 když jsi je - ho má - ma.“
 s kým jsi ra - du bra - la.“
 když ti vě - nec bra - li.“

mp

POZN. Zpíval mi Max Mostecký, důchodní ve Veselí. Nápěv činí dojem zpěvu chrámového.

48. a) Tám na tom habrovečku...

Mírně. *p*

1. Tám na tom ha-bro-ve-čku u le-sí -
 2. Tám na tom ja-lo-ve-čku u ryb-ní -
 3. Nej - ni to sý - ko - ři - čka, kví - ča - dli -

mp

čka, se - dá - vá ze - le - na - vá sý - ko - ři - čka;
 čka, se - dá - vá pěk - ná bí - lá kví - ča - dli - čka;
 čka, je to má znej - mi - lej - ší An - du - li - čka;

sý - ko - ři - čka pě - kně sý - ká, tám na tom
 kví - ča - dli - čka pě - kně kví - ká, tám na tom
 An - du - li - čka na mě če - ká, tám vle - se

The musical score is written in 3/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes, often with slurs and accents. The vocal line is simple and melodic, with lyrics in Czech. The score is divided into three systems, each with a vocal staff and a piano staff. Dynamics include *p* (piano) and *mp* (mezzo-piano). The piece ends with a final cadence in the piano part.

ha - bro - ve - čku u le - sí - ka.
 ja - lo - ve - čku u ryb - ní - ka.
 na tej hrá - zi u ryb - ní - ka.

VYSVĚTLIVKY. [1.] Mistry se zpívalo také „koňadřička“, což znamená totéž. (Viz Jungmannův slovník : Koňadra, koňazdra, koňezdra, koňaska — veliká sýkora. Koňazdra menší — malá sýkora.) [2.] Zakončení třetí slohy má také variantu : „Andulička, děvče hezký, je dcera z panský bašty bošilecký...“ (Bašta — rybníční hájovna).

POZN. Zpíval mi starosta Dvořák ve Zlukově. V prvním vydání byly pod nápěv podloženy tři slohy nespojité, každá o sobě začátek samostatné písně. Před třiceti lety nepodařilo se mi získat pokračování slov, až nyní podařilo se to po velké námaze G. Machoňovi ve Veselí. Písně Machoněm doplněné znějí nyní takto:

b) Hdybich věděl, má panenko...

<p>1. Hdybich věděl, má panenko,
 že má budeš,
 dal bych já ti cestu dláždit,
 kudy pudeš;
 cestu dláždit dlaždičkama,
 ty bys mi to zaplatila
 hubjičkama.</p> | <p>2. Nedělej si o mě starost,
 mjilej chlapče,
 hdyž už pro tě na tom světě
 jiná plače;
 měl si cestu pro svou radost,
 ale tys ji dávno nechal
 travou zarost.</p> |
|---|---|

c) Hdyj sem já šel ke svý mjilý...

<p>1. Hdyj sem já šel ke svý mjilý
 do Ševětína,
 vykvetla mi za kloboučkem
 rozmarýna;
 rozmarýna pěkně bílá,
 aby měla ze mě radost
 ta moje mjilá.</p> | <p>2. Hdyj sem já šel od svý mjilý
 ze Ševětína,
 uvadla mi za kloboučkem
 rozmarýna;
 rozmarýna pěkně bílá,
 že už za mě má jinýho
 ta moje mjilá.</p> |
|---|---|

POZN. Píseň c) zpívá se sice na týž nápěv, ale 1. 3. 5. 13. a 15. takt jsou o čtyřech osminách. Místo „do Ševětína“, zpívalo se také „do Sukdolina“. Snad je tu míněn Sukdol (Suchdol) nad Lužnicí, poněvadž není na Blatech a Třeboňsku osady jménem Sukdolín.

49. Panimámo stará...

Zvolna. Mírně živě.

1. Pa - ni - má - mo sta - rá, co dě - lá -
 2. Pa - ni - má - ma sta - rá z o - kna kou -
 3. Po - čal sem ko - můr - ku o - tví - ra -
 4. Vy - chá - zí de - ni - ce, bu - de rá -
 5. Vy - pro - vo - di - la mě přes há - jí -

te, že mi va - ši ce - ru za - my - ká -
 ká, ho - di - la mi klí - če do klo - bou -
 ti, sly - šel sem mou mji - lou na - ří - ka -
 no, já už mám s mou mji - lou u - dě - lá -
 ček, da - la mi na ce - stu pár hu - bji -

O něco mírněji.

te? Pust - te mě do do - mu,
 ka: „Tu máš klíč, mů - žeš jít,
 ti. „Proč plá - češ v svém sr - cí?
 no; u - dě - lal sem si s ní,
 ček, šá - te - ček do ru - ky:

Zvolna.

p

u - kaž - te mi va - ší ce - ry ko - mo - ru, ko - mo - ru,
 mů - žeš si tu ko - můr - či - čku o - te - vřít, o - te - vřít,
 dyť já, te - be mám ze všech - něch nej - ra - či, nej - ra - či,
 že o - na mě kou - sek ce - sty zpro - vo - dí, zpro - vo - dí,
 „Tu máš, chlap - če, za tvou lás - ku du - ká - ty, du - ká - ty,

p

u - kaž - te mi va - ší ce - ry ko - mo - ru.
 mů - žeš si tu ko - můr - či - čku o - te - vřít. “
 dyť já te - be mám ze všech - něch nej - ra - či.
 že o - na mě kou - sek ce - sty zpro - vo - dí.
 tu máš, chlap - če, za tvou lás - ku du - ká - ty. “

p

POZN. Zpíval mi starosta Dvořák ve Zlukově. Čtvrtá a pátá sloha byly v prvním vydání uvedeny jen v poznámce. U Erben (3. vyd. str. 217) vyhledej variantu „Panímámo zlatá, co děláte...“ Erben píseň tu označuje jako „městskou.“ Tomu plně věřím, neboť „panímáma,“ která z okna hází galánovi do klobouku klíče od komůrky své dcery, je vzata jistě z prostředí městského, z vrstev pochybné jakosti. Machoň ve Veselí mne upozornil, že na nápěv velmi podobný zpíval starý David Hovorka ve Svíněch píseň o známém rakouském generálu Gablenzi.

50. a) Ach já ztrápený...
b) Já mám holky dvě...

Mírně.

mf

mp

a) 1. Ach já ztrá - pe - ný,	my - sle zba - ve - -
2. Měl sem vě - dě - ti,	so - bě my - sle - -
b) 1. Já mám hol - ky dvě,	sou hod - ný o - -
2. Já mám hol - ky dvě,	sou hod - ný o - -

mp

ný,	co sem my - slel, co sem dě - lal,	že sem si tě
ti,	žes měkso - bě jen vá - bi - la,	při mě - sí - čku
bě,	ta je hod - ná, ta je ta - ky,	ne - vím ke - rou
bě,	ta je hod - ná, ta je ta - ky,	ke - rou pak mám

do sr - ce vzal, mý po - tě - še - ní, mý po - tě - še -
 mè šá - li - la, pro mý trá - pe - ní, svý vy - ra - že -
 si vy - bra - ti, za že - nu so - bě, za že - nu so -
 za - ne - cha - ti? za - ne - chám o - bě, za - ne - chám o -

ní.
 ní.
 bě.
 bě.

mf

POZN. Zpíval mi starosta Jan Dvořák ve Zlukově. — Jediná česká píseň, která kromě této začíná „Ach já ztrápený...“ je v rukopisném zpěvníku švihovského mlynáře Antonína Francla-Sýkory, z r. 1768. Nemá však s předcházející písní a) nic společného. Ant. Francl, na tehdejší dobu zajímavý člověk, jenž prý na konec sešel smrtí násilnou, nevyhledával písně jako nějaký sběratel mezi lidem, nýbrž je pouze opisoval, jak o tom svědčí (podle dra Č. Zírta) příspěvek na str. 52 jeho (t. j. Franclova) sborníku: „Tu písničku mi daroval pan Jan Krupička vo posvícení, když sme šli do hospody.“ — V prvním vydání Blatáckých písní byly otištěny pouze dvě slohy předcházejících zde písní a) a b). Doplněk získal jsem nyní od mého vždy čilého a pohotového Gustava Machoně ve Veselí nad Lužnicí, jemuž vděčíme za záchranu tolika vzácných blatkých písní. — Na týž nápěv zpívají se též písně: „Holka má mjlá, máš-li mě ráda...“ (Slova jsou téměř totožná s písní „Anduličko má...“ č. 6-II), dále: „Až ty pujdeš k nám, nechodívej sám...“ (Slova jsou u Erbena, 3. vyd. str. 137.)

POŘADOVÝ OBSAH DÍLU SEDMÉHO:

	STRANA		STRANA
1. Pod tou veselckou věží	2	b) Muj mjilej na faře slouží*)	28
Za tou mláčkou věží*)	5	c) Ach, co já ubohá řeknu*)	28
2. a) Adamovi volí	5	11. Horsickej rybníček	28
b) Na našom mlátečku*)	7	12. Já mám holku pokojnou	30
c) Ty vesecký louky*)	7	13. Já sem majstr seminárský	31
d) Časně ráno vstala*)	7	14. Raduj se, kmotře Dvořáku	32
3. a) Bošilecký zvony	8	Poslyšte, pijáci*)	33
b) c) V bošileckej věži	8-9	15. a) Ty dráčovckej kostelíčku	34
d) Na tom bezkym zámku	9	b) Včera mě muj mjilej nechal*)	35
e) Ty bechyňcký zvony	10	V neděli ráno vstávání*)	35
4. a) Ta zlukovcká návés	11	16. Pískal jest Pepíček	35
b) Pod našima okny*)	13	17. Mámo, mamjičko	37
c) Dyby mně tak bylo*)	13	18. Ach Bože, Bože	38
d) Okolo těch Mažic*)	14	19. Chodil sem mnoho let	39
e) Na veselckym rynku*)	14	20. V tej naší zahrádce	40
Na zlukovckej návsi*)	14	21. U okýnka sem stával	42
f) Lidé mně říkají	14	22. Koupím já si koně vraný	43
g) Včera sou k nám přišli*)	15	23. a) Andulinko, dítě moje	45
h) Já sem to, Pepíčku, dobře slyšela*)	15	b) Anduličko, holubičko	46
ch) Kde je ten pan šenkýř*)	15	24. Holka má mjilá	47
j) Voralí, voralí*)	16	25. a) Čí se to koníčky pasou	48
k) Hrajte mně, muziky, pěkně vesele*)	16	b) Pepíček pšeničku požal	48
l) Hrajte mně, muziky, veselou hud- bu*)	16	c) Nežejňte se, chaso mladá*)	49
m) Hrajte mně, muziky, pěkně vesele*)	16	Já sem si voříšek rozloup*)	49
n) Malej bor, velkej bor*)	16	26. a) Och, cestičko	50
5. a) Na rozloučení	17	b) Teče voda od Hatmanic	53
b) Louka zelená	17	27. U našich stájů	54
Bratře myslivče*)	18	Hdyž nepujdeš k nám*)	55
Panskej pacholku*)	18	28. a) Hdyj sem já jel pro mou mjilou ..	55
Hřebička mladá*)	18	b) Eště husy nekejhaly	57
6. a) Já mám hezkou holku	19	c) Dej vám Pánbůh dobrej večír*) ..	59
b) Já mám holku	21	29. Kylisaří za vodou	59
7. Vyletěla holubjička	22	30. a) Jel Honza orati	61
Kerakpak bych neplakala*)	23	b) Martine, Martine*)	62
8. Zlatý dudy	24	c) Starostovy koně*)	62
Zahrajte mi na ty dudy*)	25	31. a) Zlukove, Zlukove	63
9. Vychází, zachází denice	25	b) Hdyby byly moje	65
Líto mně, líto mně, k vám nesmím*)	26	c) Anduličko moje	65
10. a) Včera se mně něco zdálo	27	32. a) Zadudej, dudáčku	66
		b) Kdyby mně to Pánbůh dal	68

	STRANA		STRANA
33. a) V tom Drahově na návsi	70	43. Ten drahovckej kostelíček	93
b) V tom Diníně na návsi	71	Začínám ve jménu Páně*)	95
34. Vizte pány nad pánami	72	44. Holka ospalá	95
35. Prodal ovčák ovce	75	45. a) Uj sluníčko z hory vyšlo	97
36. Už je, má mjlá, už je zle	77	b) Di, má mjlá, di do lesa	97
37. a) Vy zlukovcký mládenci	78	46. a) Když sem já políčko vláčil	99
b) Až já pujdu okolo háje*)	79	b) Jedeme cestičkou ouzkou	100
c) Jednotský pasáci	80	c) Táborský panenky*)	101
38. a) Vyšla hvězda jasná	82	d) Kdo mně to dokázat může*)	101
b) Majstr po hrázi jde*)	83	e) Můj zlatej Pepičku*)	101
c) To leštíncký doubí	84	f) Dyj sem šel cestičkou lesem*)	101
39. a) Nepudu já přes ty hory kopce	86	g) Hrajte nám, muziky, pěkně*)	101
b) Převyšujte hory doly kopce	88	47. Sedí panna v komůrce	101
40. a) Žádnej tak neplakal	89	48. a) Tám na tom habrovečku	104
b) Kůň vraný, sedlaný*)	90	b) Hdybych věděl, má panenka*) ...	105
c) Po čom's mě, má mjlá, poznala*) .	90	c) Hdyj sem já šel ke svý mjlý*)	105
41. Proč by koza netrkala	91	49. Panimámo stará	106
42. V tom třebonckym kancelářičku ...	92	50. a) Ach já ztrápený	108
		b) Já mám holky dvě	108

*) Písně označené hvězdičkami obsaženy jsou v dodatcích nebo poznámkách.

Pozn. Nedopatřením stalo se, že v šestém svazku opomenul jsem jmenovat pana J. Štěpána v Třeboni, jenž z Runkova kvaše, hodně již ztemnělého, pořídil pro toto dílo ochotně a velmi zdařile foto Pouti na Lomci. Touto poznámkou chybu napravuji.

VĚCNÝ OBSAH DÍLU SEDMÉHO:

	STRANA		STRANA
Adamovi voli	čís. 2a) 5	Já sem to, Pepičku, dobře slyšela*)	čís. 4h) 15
Ach Bože, Bože	„ 18 38	Jedeme cestičkou ouzkou	„ 46b) 100
Ach, co já ubohá řeknu*)	„ 10c) 28	Jednotský pasáci	„ 37c) 80
Ach já ztrápený	„ 50a) 108	Jel Honza orati	„ 30a) 61
Andulínko, dítě moje	„ 23a) 45	Kde je ten pan šenkýř*)	„ 4ch) 15
Anduličko, holubičko	„ 23b) 46	Kdo mně to dokázat může*) ..	„ 46d) 101
Anduličko moje	„ 31c) 65	Kdyby mně to Pánbůh dal ...	„ 32b) 68
Až já pujdu okolo háje*)	„ 37b) 79	Když sem já políčko vláčil ...	„ 46a) 99
Bošilecký zvony	„ 3a) 8	Kerakpak bych neplakala*) ...	„ 7 23
Bratře myslivče*)	„ 5 18	Koupím já si koně vraný ...	„ 22 43
Časně ráno vstala*)	„ 2d) 7	Kůň vraný, sedlaný*)	„ 40b) 90
Čí se to koničky pasou	„ 25a) 48	Kylisaři za vodou	„ 29 59
Dej vám Pánbůh dobrej večír*) ..	„ 28c) 59	Lidé mně říkají	„ 4f) 14
Di, má mjlá, di do lesa	„ 45b) 97	Líto mně, líto mně, k vám ne- smím*)	„ 9 26
Dyby mně tak bylo*)	„ 4c) 13	Louka zelená	„ 5b) 17
Dyj sem šel cestičkou lesem*) ..	„ 46f) 101	Majstr po hrázi jde*)	„ 38b) 83
Eště husy nekejhaly	„ 28b) 57	Malej bor, velkej bor*)	„ 4n) 16
Hdyby byly moje	„ 31b) 65	Mámo, mamjičko	„ 17 37
Hdybych věděl, má panenka*) ..	„ 48b) 105	Martine, Martine*)	„ 30b) 62
Hdyj sem já jel pro mou mjlou ..	„ 28a) 55	Muj mjilej na faře slouží*) ...	„ 10b) 28
Hdyj sem já šel ke svý mjlý*) ..	„ 48c) 105	Můj zlatej Pepičku*)	„ 46e) 101
Hdyž nepujdeš k nám*)	„ 27 55	Na našom mlátečku*)	„ 2b) 7
Holka má mjlá	„ 24 47	Na rozloučení	„ 5a) 17
Holka ospalá	„ 44 95	Na tom bezkym zámku	„ 3d) 9
Horsickej rybníček	„ 11 28	Na veselckym rynku*)	„ 4e) 14
Hrajte mně, muziky, pěkně ve- sele*)	„ 4k) 16	Na zlukovckej návsi*)	„ 4 14
Hrajte mně, muziky, veselou hudbu*)	„ 4l) 16	Nepudu já přes ty hory kopce .	„ 39a) 86
Hrajte mně, muziky, pěkně ve- sele*)	„ 4m) 16	Nežejňte se, chaso mladá*) ...	„ 25c) 49
Hrajte nám, muziky, pěkně*) ..	„ 46g) 101	Och, cestičko	„ 26a) 50
Hřebička mladá*)	„ 5 18	Okolo těch Mažic*)	„ 4d) 14
Chodil sem mnoho let	„ 19 39	Panimámo stará	„ 49 106
Já mám hezkou holku	„ 6a) 19	Panskej pacholku*)	„ 5 18
Já mám holku	„ 6b) 21	Pepíček pšeničku požal	„ 25b) 48
Já mám holku pokojnou	„ 12 30	Pískal jest Pepíček	„ 16 35
Já mám holky dvě	„ 50b) 108	Po čom's mě, má mjlá, poznala*)	„ 40c) 90
Já sem majstr seminárský	„ 13 31	Pod našima okny*)	„ 4b) 13
Já sem si voříšek rozloup*) ...	„ 25 49	Pod tou veselckou věží	„ 1a) 2
		Poslyšte, pijáci*)	„ 14 33

STRANA		STRANA			
Proč by koza netrkala	čís. 41	91	Včera mě muj mjilej nechal*) . čís. 15b)	35	
Prodal ovčák ovce	„ 35	75	Včera se mně něco zdálo	„ 10a)	27
Převyšujte hory doly kopce . . „	39b)	88	Včera sou k nám přišli*)	„ 4g)	15
Raduj se, kmotře Dvořáku . . „	14	32	V neděli ráno vstávání*)	„ 15	35
Sedí panna v komůrce	„ 47	101	Vorali, vorali*)	„ 4j)	16
Starostovy koně*)	„ 30c)	62	V tej naší zahrádce	„ 20	40
Táborský panenky	„ 46c)	101	V tom Diníně na návsi	„ 33b)	71
Tám na tom habrovečku	„ 48a)	104	V tom Drahově na návsi	„ 33a)	70
Ta zlukovcká náves	„ 4a)	11	V tom třebonckym kancelá- řičku	„ 42	92
Teče voda od Hatmanic	„ 26b)	53	Vychází, zachází denice	„ 9	25
Ten drahovckej kostelíček	„ 43	93	Vyletěla holubjička	„ 7	22
To leštinský doubí	„ 38c)	84	Vyšla hvězda jasná	„ 38a)	82
Ty bechyňcký zvony	„ 3e)	10	Vy zlukovcký mládenci	„ 37a)	78
Ty dráchoveckej kostelíčku	„ 15a)	34	Začínám ve jménu Páně*)	„ 43	95
Ty vesecký louky*)	„ 2c)	7	Zadudej, dudáčku	„ 32a)	66
Uj sluníčko z hory vyšlo	„ 45a)	97	Zahrejte mi na ty dudy*)	„ 8	25
U našich stájů	„ 27	54	Za tou mláckou věží*)	„ 1	5
U okýnka sem stával	„ 21	42	Zlatý dudy	„ 8	24
Už je, má mjilá, už je zle	„ 36	77	Zlukove, Zlukove	„ 31a)	63
Vizte pány nad pány	„ 34	72	Žádněj tak neplakal	„ 40a)	89
V bošileckej věži	„ 3b)3c)	8-9			

*) Písně označené hvězdičkami obsaženy jsou v dodatcích nebo poznámkách.

OBRAZY V TOMTO DÍLU OBSAŽENÉ:

Václav Malý: Dívka Hartlová v Dráchově. (Akwarel.)

Kaplička na Blatech.

(V Zálší. Po stranách štíty blatských statků, vzaté z Mažic a Zálší.)

Kubatovy kameny.

Sedlák Jos. Carhoun z Drahova.

Babička Kubatova ze Zbudova. (Foto F. M. Čapka.)

MUSEUM
MĚSTO DRÁHOVĚ

STÁTNÍ VĚDECKÁ KNIHOVNA
ČESKÉ BUDĚJOVICE **ROD**
FOND REGIONÁLNÍ LITERATURY

P1014/7

KLAVÍRNÍ
DŮM

RENDL

*má ústřední prodej pian proslulé
světové značky*

„PETROF“

JEHO SKLADY NACHÁZEJÍ SE
V PRAZE I, PROTI TRŽNICI,
RYTÍŘSKÁ ULICE 9.

*

Pro svoji solidnost těší se
tento odborný závod
důvěře a veliké
přízni.